Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение «Детский сад №16» общеразвивающего вида» «Виктория» Чистопольского муниципального района Республики Татарстан

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы «16 нче номерлы гомуми үсеш балалар бакчасы» «Виктория» мәктәпкәчә муниципаль бюджет белем бирү учреждениесе

Утверждена и введена в действие
приказом заведующего МБДОУ «Детский сад №16»
от «___» ________2023 года №20
__________________ Э.М. Гарифуллина

“Йомры икмәк” төркемнең эш программасы

Урта төркем (4 -5 яшь)

Рассмотрено и принято
на заседании педагогического совета
протокол № 1 от 31.08.2023

Юридический адрес:
РТ, 422982, г. Чистополь,
Ул. Мебельная д.4
Телефон: 5-83-54
E-mail: Ds16.Ch@tatar.ru

Чистай, 2023 ел

Эчтәлек:

I I. Программаның гомуми нигезләмәләре

Төркем эш программасының төп өлеше буенча мәгълүмат

Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштыра торган ООП өлеше буенча мәгълүмат

Төркеменең эш программасын эшләү һәм гамәлгә ашыру өчен характеристика

- Региональ үзенчәлеге
- Балаларның аерым категорияләре булу (коррекцион - үстерү эшен оештыру)
- Төркемнең юнәлеше, программаларны һәм укыту-методик комплектларны гамәлгә ашыру
- Иҗтимагый проектларны һәм үз проектларын гамәлгә ашыру, акцияләрдә катнашу. Хәрәкәтләр
- Өстәмә белем бирү хезмәтләрен оештыру
- 4 - 5 яшьлек балаларны үстерү үзенчәлекләре

II. Программаның максатчан бүлеге

- Аңлатма
- Максат
- Бурычлар
- Принциплар
- Программаны гамәлгә ашыруның планлаштырылган нәтиҗәләре
- Планлаштырылган нәтиҗәләргә ирешүгә педагогик диагностика

III. Программаның эчтәлеге

- «Социаль-коммуникатив үсеш» белем бирү өлкәсе
- «Сөйләм үсеше» белем бирү өлкәсе
- «Танып белү үсеше» мәгариф өлкәсе
- «Сәнгатьчә - эстетик үсеш» мәгариф өлкәсе
- «Физик үсеш» мәгариф өлкәсе
- Программаны гамәлгә ашыруның вариатив формалары, ысуллары, һәм чаралары
- Төрле төр һәм мәдәни практикаларның белем бирү эшчәнлеге үзенчәлекләре
- Балалар инициативасына ярдәм итү ысуллары һәм юнәлешләре
- Педагогика коллективының укучыларның гаиләләре белән үзара хезмәттәшлеге үзенчәлекләре
- Коррекцион-үстерү эшенең юнәлешләре һәм бурычлары
- КРР эчтәлеге ДО дәрәҗәсендә

IV. Тәрбия программасы

- Аңлатма.
- Тәрбия Программасының максатчан бүлеге
- Тәрбия Программасының эчтәлеге
- Тәрбия Программасының оештыру бүлеге

V. Программаларның оештыру бүлеге

VI. Тәрбия эшенең календарь планы

1 нче кушымта. Балалар белән шөгыльләнүне оештыру графигы

2 нче кушымта. Комплексλы - белем бирү эшчәнлеген оештыруның тематик планы

3 нче кушымта. Режимлы моментлар барышында балалар эшчәнлеген оештыру циклограммасы

4 нче кушымта. Тәрбияләнүчеләрнең ата-аналары белән эшне оештыру планы

5 нче кушымта. Коррекцион - үстерү эшен оештыру планы

7 нче кушымта. Ял итү эшчәнлеге һәм тәрбия эше буенча чаралар оештыру планы

I. Программаның гомуми нигезләмәләре

<table>
<tr><th colspan="3">Төркем эш программасының төп өлеше буенча мәгълүмат</th></tr>
<tr><td colspan="3">“Йомры икмәк” төркеменең эш программасы мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандарты нигезендә эшләнгән “Виктория” мәктәпкәчә белем бирүнең 16нчы гомуми белем бирү программасы нигезендә (Россия Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013 елның 17 октябрендәге 1155 номерлы боерыгы белән расланган, Россия Юстиция министрлыгында 2013 елның 14 ноябрендәге 384 номерлы теркәлгән; Россия Мәгариф министрлыгының 2022 елның 8 ноябрендәге 955 номерлы боерыгы редакциясендә, Россия Юстиция министрлыгында 2023 елның 6 февралендә теркәлгән, Россия Минюстында 22764 номерлы теркәлү программасы һәм мәктәпкәчә белем бирүнең федераль программасы (алга таба - ФГОС) һәм мәктәпкәчә белем бирүнең федераль программасы (Россия Мәгариф министрлыгының 2028 елның 25 ноябрендәге 718 номерлы боерыгы белән расланган, 2028 елның 28 декабрендәге 71847 номерлы, алга таба - Россия Минюсты) теркәлгән.
Программа мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштыра торган мәҗбүри өлештән һәм өлештән тора. Ике өлеш дә ноктадан эшләнә торган һәм кирәкле</td></tr>
<tr><th colspan="3">Төркем эш программасының төп (мәҗбүри) өлеше түбәндәгеләр нигезендә эшләнгән:</th></tr>
<tr><td colspan="3">Мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандарты.
[1] - Программа текстында сылтама.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мәктәпкәчә белем бирүнең федераль белем бирү программасы.
[2] - Программа текстында сылтама.</td></tr>
<tr><th colspan="3">Эчтәлекне гамәлгә ашыру буенча төп методик пособиеләр
ДОО Төп белем бирү программасының төп (мәҗбүри) өлеше</th></tr>
<tr><td>1</td><td>Карпухина Н.А.</td><td>Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген гамәлгә ашыру - Урта яшьтә (4 - 5 яшь) - танып белү үсеше, социаль - коммуникатив үсеш, физик үсеш.</td></tr>
<tr><td>2</td><td>Карпухина Н.А.</td><td>Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген гамәлгә ашыру - Урта яшьтә (4 - 5 яшь) -Речевое развитие.</td></tr>
<tr><td>3</td><td>Карпухина Н.А.</td><td>Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген гамәлгә ашыру - Урта яшьтә (4 - 5 яшь) - Сәнгать ягыннан - эстетик үсеш.</td></tr>
<tr><th colspan="3">Белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар тарафыннан төзелә торган Иҗтимагый палата өлеше буенча мәгълүмат</th></tr>
<tr><td colspan="3">Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган программаның бер өлеше климат, милли - мәдәни, демографик, социаль - икътисадый һәм социаль-мәдәни шартларны исәпкә алып, «Сөенеч» - «танып белү шатлыгы» мәктәпкәчә белем бирүнең Региональ программасы нигезендә эшләнде. Татарстан Республикасында мәгарифне үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру кысаларында Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан төзелгән иҗат төркеме тарафыннан балаларны ике дәүләт теле белән укыту буенча яңа укыту-методик комплектлар (алга таба - УМК) эшләнде, алар ДОУда кулланыла торган заманча нәтиҗәле белем бирү технологияләре нигезендә мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә.
Белем бирү мөнәсәбәтләренең бер өлеше булып рус телен татар милләте балалары өчен 4-5 яшьлек С. М. Гаффарова, Д. С. Гарипова, Р. Ф. Нигъмәтуллиной социаль - лексик темаларның гамәли материалында бала өчен “Рус телен өйрәнәбез” дигән программа тора.</td></tr>
<tr><th colspan="3">Программаның белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар тарафыннан формалаштырылган өлеше МБДОУ ООП no 16 балалар бакчасы нигезендә эшләнгән:</th></tr>
<tr><td colspan="3">Программа (укыту - методик комплект-УМК)</td></tr>
<tr><td colspan="3">Мәктәпкәчә белем бирүнең төбәк белем бирү программасы «Сөенеч» танып белү шатлыгы.
[3] программа текстындагы сылтама.</td></tr>
<tr><td colspan="3">УМК татарча сөйләшәбез 4-7 яшьлек рус телле балаларны татар теленә өйрәтү буенча Татарча сөйләшәбез (Зарипова З.м., Кидрячева р. г.). [4] программа текстындагы сылтама.</td></tr>
<tr><td colspan="3">УМК “Изучаем русский язык” 4-7 лет для детей говорящих на татарском языке (С. М.</td></tr>
</table>

Гаффарова, Д. С. Гарипова, Р. Ф. Нигъмәтуллинойсоциаль)- программа текстындагы сылтама.

Төркемнең эш программасын эшләү һәм гамәлгә ашыру өчен әһәмиятле характеристикалар

Региональ үзенчәлеге

Региональ дәүләт теле булу	Татарстан Республикасында ике дәүләт теле – рус һәм татар теле бар.16 нчы балалар бакчасында тәрбияләү һәм укыту ике дәүләт телендә алып барыла. Рус милләтле балалар рус телендә белем ала һәм татар теле нигезләрен өйрәнә, татар милләтле балалар рус телен өйрәнә.

МБДОУДА балаларның аерым категорияләре булу (төзәтү-үстерү эшен оештыру)

Оешкан балалар категориясе төзәтү-үстерү эше	**Билгеле категориядәге балалар булу**
ОВЗ һәм (яки) инвалидлык белән авыручы балалар (ПМПК нәтиҗәсе булган балалар)	Бу категориядәге балалар юк
Риск төркеме балалары. (психологик сәламәтлек проблемалары, тәртип проблемалары, неврологик проблемалар, аралашу һәм көйләү проблемалары)	Бу категориядәге балаларның булуы
Норматив үсеш кризисы булган норматив балалар	Бу категориядәге балаларның булуы
Сәләтле балалар	Бу категориядәге балалар юк

Балаларның булган категорияләре белән коррекция-үсеш эшен оештыру педагогик тәэсирләрнең нәтиҗәлелеген педагогик диагностикалау һәм балаларның индивидуаль үсешен бәяләү нигезендә эшләнгән балаларны үстерүнең индивидуаль программалары кысаларында башкарыла

Юнәлешлелек, программаларны һәм укыту методик комплектларны гамәлгә ашыру

№	Төркемнең исеме	Балаларның яше	Төркемнең төре	Укыту нинди телдә алып барыла	Төркемдә балалар саны
1	“Йомры икмәк”	урта 4-5 яшь	Гомуми үсештә булган төр	Укыту татар телендә	22

Иҗтимагый һәм үз проектларын тормышка ашыру, акцияләрдә, хәрәкәтләрдә катнашу

«Умники и умницы» танып белү өлкәсен үстерү программасы буенча проект	
"Уңыш векторы" муниципаль проекты	

Өстәмә белем бирү хезмәтләрен оештырурганизация

Түгәрәкнең исеме, Р\түгәрәк җитәкчеләре,	**Түгәрәк турында кыскача мәгълүмат (тормышка ашырыла торган үсеш юнәлеше)**	**Ничә кеше йөри**
"Оста куллар" Мухаметзянова Ляйсан Шакирзяновна	**Максат:** балаларның иҗади сәләтләрен аппликация аша үстерү. **Бурыч:** 1. Төрле кәгазь эшләнмәләрен ясауның техник алымнарын һәм ысулларын өйрәтергә. 2. Сенсор сәләтләрен формалаштыру 3.Түгәрәк эшчәнлегендә катнашучы балаларның иҗади активлыгын үстерү өчен шартлар тудыру	**22**

	4. Барлыкка китерелгән предметларны бәяләү, эмоциональ җаваплылык үстерү күнекмәләрен формалаштыру. 5. Балаларда аппликация белән кызыксыну тәрбияләү 6. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның иҗади сәләтләрен үстерү. 7. Эшчәнлек культурасын тәрбияләү, хезмәттәшлек күнекмәләрен формалаштыру. 8. Кечкенә кул моторикасы, фантазия һәм фантазия үсешенә ярдәм итү. **Ел ахырында балалар:** • ТБ кагыйдәләре; • аппликация өстендә эшләгәндә кирәкле коралларның исеме һәм максаты; • аралашу кагыйдәләре; • укучылар үз эшләрендә кулланган материалларның исемнәре һәм үзлекләре; • күзәтү, чагыштыру, иң гади гомумиләштерүләр ясау; • гади эшләнмәләрне сыйфатлы башкару; • кисү коралларын куллану һәм саклау куркынычсыз.	

4-5 яшьлек балаларның үсеш үзенчәлекләре	
Үсеш-авырлык характеристикалар ы	Кызларның уртача авырлыгы дүрт елга 16 кг – нан биш елга 18,4 кг-га кадәр, малайларда дүрт елга 17 кг-нан биш елга 19,7 кг-га кадәр үзгәрә. Кызларның уртача тән озынлыгы дүрт яшендә 100 см – дан биш яшендә 109 см-га кадәр, малайларның дүрт яшендә 102 см-дан биш яшендә 110 см-га кадәр үзгәрә.
Функциональ өлгерү	Бу яшь зур ярымшарларның ассоциатив кабыгы нейрон аппаратының интенсив өлгерүе белән характерлана. Корка зоналары һәм ярымшарлар арасындагы элемтәләр белгечлегенең артуы. Уң ярымшар әйдәп баручы булып тора. Скелет, мускуллар үсеше дәвам итә, тән пропорцияләре үзгәрә. Зәгыйфь, әмма малайлар һәм кызларның тән төзелешендә аермалар бар.
Психик функцияләр	Бу яшьтә төп психик процесс-хәтер. Дүрт-биш яшендә ирекле хәтер интенсив формалаша, әмма ирексез хәтернең нәтиҗәлелеге ирекле хәтердән югарырак. Турыдан-туры хәтер формалаша башлый, ләкин турыдан-туры истә калдыру өстенлек итә. Хәтер күләме арта, балалар әйберләрнең 7-8 исемен хәтерли. Бишенче ел ахырына күзаллау үсеш ала. Кабул итү процессын интеллектуальләштерү предметларны һәм образларны сенсор эталоннарына таркату. Аңлату сенсорлы эталоннар системасы һәм тикшерү ысуллары белән арадашлана. Идентификация һәм Үрнәк белән тигезләү гамәлләре белән беррәттән, күзаллаулы модельләштерүнең перцептив гамәлләре интенсив формалаша (башлыча, продуктив эшчәнлек төрләре аша). Балалар предметлар төркемнәрен сенсор билгесе зурлыгы, төсе буенча тәртипкә китерә ала; биеклек, озынлык һәм киңлек кебек параметрларны аерып куя ала. Тирә-якта ориентация камилләшә. Балалар фикерләүенең төп характеристикасы.
Балалар	Бишенче яшендә бала җәмгыятьтә кабул ителгән нормалар һәм

эшчәнлеге	кагыйдәләрнең катлаулы системасын үзләштерә. Сюжетлы-рольле уен формалаша, анда үзәк эчтәлек булып уен ролен башкару барышында Кеше мөнәсәбәтләре системасын модельләштерү тора. Бу яшьтә балалар уен һәм реаль мөнәсәбәтләрне аерып күрсәтәләр, рольле сөйләм хас. Конфликтлар ешрак рольләр бүлү барышында барлыкка килә, рольләр уен барышында үзгәрергә мөмкин. Уен процессуаль, иҗади характерда. Балалар өчен кагыйдәләр белән уеннар, дидактик уеннар бар. Рәсем эшчәнлеге үсеш ала. Рәсем эшчәнлегенең техник ягы камилләштерелә, ният рәсем ясауның ахырына күчә. Балалар төп геометрик фигураларны ясый, кайчы белән кисеп, рәсемнәрне кәгазьгә ябыштыра һәм башкалар. Конструкция катлаулана. Үрнәк буенча конструкцияләү күнекмәләре формалаша, схема буенча, шарт һәм ният буенча конструкцияләү, шулай ук эш-гамәлләр эзлеклелеген планлаштыру мөмкинлеге бар. Продуктив эшчәнлек төрләре кулларның вак моторикасын үстерүгә ярдәм итә.
Аралашу һәм социализация	Өлкәннәр белән аралашуда интенсив рәвештә ситуациядән тыш аралашу формалары формалаша, аерым алганда ситуациядән тыш – танып белү аралашу формасы, «почемучек» ның яше нәкъ дүрт-биш елга туры килә. Балаларда олылар тарафыннан хөрмәт итүгә ихтыяҗ формалаша, алар өчен аның мактавы бик мөһим булып чыга. Бу аларның фикерләренә үпкәләүләренә китерә. Авыруның артуы яшь феномены булып тора. Яшьтәшләре белән аралашуның ситуацияле-эшлекле формасы формалашуын дәвам итә, бу сюжетлы-рольле уенның үсеше һәм яшьтәшләре белән уртак эшчәнлек төрләре белән билгеләнә. Шул ук вакытта, шәхесләр арасындагы мөнәсәбәтләрнең характеры яшьтәшенә карата ачык кызыксыну, яшьтәшнең югары әһәмияте белән аерылып тора, бала өлкәннәр тарафыннан башка баланың мактавына авыртулы җавап бирә, яшьтәшләре белән конфликтлылык та әлеге яшькә хас. Төркемдә балалар арасындагы мөнәсәбәтләрнең тотрыклы структурасы формалаша, ул һәр баланың социометрик статусын билгели.
Көйләү үзе	Дүрт елдан биш елга кадәрге чорда тәртипнең регулятив механизмнары роле шактый арта. Үз-үзеңне белдерү ихтыяҗы (ачык эшчәнлек төрләрендә компетентлы булырга омтылу) иреклелек үсешен билгели. Уенда бала үз тәртибен әлеге рольдә куелган кагыйдәләр системасына таянып идарә итә ала. Балага аралашу һәм җәмгыятьтә үз-үзен тотуның төп кагыйдәләрен аңлау мөмкинлеге бирелә. Сөйләм тәртипне планлаштыру һәм көйләү ролен башкара башлый. Социаль эмоцияләр (оят хисе, уңайсызлык, горурлык, көнчелек, уңыш-уңышсызлык кичерешләре һ.б.) интенсив формалаша.
Шәхес һәм үз-үзеңне бәяләү	Балада үз-үзеңне аңлау перифериясе интенсив формалаша, дифференциаль үз-үзеңне бәяләү формалашуын дәвам итә. Өлкәннәрне бәяләү, өлкәннәргә башка балаларны бәяләү, шулай ук үз эшчәнлек нәтиҗәләрен башка балалар нәтиҗәләре белән чагыштыру механизмы үз-үзеңне бәяләү һәм үз-үзеңне аңлау характерына зур йогынты ясый. Кыска вакытлы вакыт перспективасы барлыкка килә (Кичә бүген иртәгә, булды булачак).

II. Программаның максатчан бүлеге

Аңлату язуы
Максат

[2] п.14.1.	Төп өлеш (ФОПка ярашлы)
[3] ст.6	Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш («Сөенеч» – «Белем шатлыгы " мәктәпкәчә белем бирү региональ программасы)
Бурычлар	
[2] п.14.2.	Төп өлеш (ФОПка ярашлы)
[3] ст.6 - 9	Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш («Сөенеч» – «Белем шатлыгы " мәктәпкәчә белем бирү региональ программасы)
Принциплар	
[2] п.14.3.	Төп өлеш (ФОПка ярашлы)
[3] ст.9 - 12	Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш («Сөенеч» – «Белем шатлыгы " мәктәпкәчә белем бирү региональ программасы)
Программаны гамәлгә ашыруның планлаштырылган нәтиҗәләре	
[2] п.15. [2] п.15.3.2.	**Төп өлеш (ФОПка ярашлы)** **Мәктәпкәчә яшьтә (биш яшькә)планлаштырылган нәтиҗәләр:** - бала төрле физик күнегүләр, физкультура әсбаплары белән эш итү белән кызыксына, нәтиҗәгә ирешү өчен ныклап тырыша, хәрәкәт активлыгына мохтаҗлык кичерә; - бала координациясен, тизлек, көч, чыдамлык, сыгылмалылык, җитезлек, эре һәм вак моторика үсешен күрсәтә, төп хәрәкәтләрне, гомуми үсеш күнегүләрен һәм спорт күнегүләре элементларын актив һәм кызыксынып башкара, хәрәкәтчән уеннар уйнарга тели, киңлектә ориентлаша, үзләштерелгән хәрәкәтләрне мөстәкыйль эшчәнлеккә күчерә; - бала сәламәт яшәү рәвеше кагыйдәләре турында белергә омтыла, үз хәлен элементар рәвештә тасвирларга, авыру очрагында өлкәннәрнең игътибарын җәлеп итәргә әзер; - бала шәхси гигиена процессын үзлегеннән тормышка ашырырга, аларны дөрес оештырырга омтыла; - бала үзе өлкәннәр белән аралашу кагыйдәләрен үти, аның сүзләренә һәм фикеренә игътибарлы, өлкәннәр белән танып белү, интеллектуаль аралашуга омтыла: эзләнү характерындагы күп кенә сораулар бирә, хупланган тәртип формаларына омтыла, тирә-юньдәге кешеләрнең көчле эмоциональ халәтен билгели, педагог үрнәгендә кызгану күрсәтә; - олы кеше искә төшермәгән бала исәнләшә һәм саубуллаша, "рәхмәт" һәм "зинһар"ди; - бала яшьтәшләре белән аралашырга омтылуын күрсәтә, педагог тәкъдиме буенча балалар белән килешә ала, эшчәнлектә үз-үзен белдерүгә, яшьтәшләрен тануга һәм хөрмәт итүгә омтыла; - бала куркынычсыз тәртип кагыйдәләрен белә һәм аларны көндәлек тормышта үтәргә омтыла; - бала үз-үзенә хезмәт күрсәтүдә мөстәкыйль; - бала олыларның хезмәте, һөнәрләре, техникасы белән танып белү кызыксынуын күрсәтә; уеннарда бу күзаллауларны чагылдыра; - бала хезмәт бурычларын үтәргә омтыла, өлкәннәр яки яшьтәшләре белән бергә эшләргә теләп керә; - бала сөйләшүдә инициативалы, төрле репликалар һәм аңлатмалы сөйләмнең гади формаларын куллана, сөйләм элемтәләре озынрак һәм активрак була; - бала күпчелек авазларны дөрес әйтә, эмоциональ һәм сөйләм чараларын куллана;

	- бала үзе таныш әкиятләрне сөйли, олыларның кечкенә ярдәме белән тасвирлау хикәяләре һәм табышмаклар төзи; - бала сүз иҗат итә, тел белән кызыксына, әдәби текстларны кызыксынып тыңлый, текстны кабатлый; - бала предмет, аның максаты һәм үзенчәлекләре, ничек барлыкка китерелгәнлеге турында сөйли ала; - бала танып белү эшчәнлеге барышында яшьтәшләре белән аралашырга омтыла, мәгълүмат алмаша; өлкәннәр белән уртак эшчәнлектә генә түгел, ә ирекле мөстәкыйль эшчәнлектә дә теләп хезмәттәшлек итә; югары активлыгы һәм кызыксынучанлыгы белән аерылып тора; - бала предметларның үзлекләрен һәм сыйфатларын, табигать объектларының үзенчәлекләрен, тикшерү гамәлләрен актив таный һәм атый; предметларны һәм объектларны характерлы билгеләр күрсәтеп, төр категорияләренә берләштерә; - бала эзләү характерындагы күп кенә сораулар бирә, экспериментлар эшчәнлегенә керә, тикшеренү гамәлләрен куллана, логик нәтиҗәләр ясарга тырыша; - бала үзе, теләкләре, казанышлары, гаиләсе, гаилә көнкүреше, гореф-гадәтләре турында рәхәтләнеп сөйли; төркемдә, ДООДА әзерләнүче чараларда һәм бәйрәмнәрдә актив катнаша, кечкенә ватаны, торак пункт исеме, урам, кайбер истәлекле урыннар турында күзаллаулары бар; - бала туган як тере табигатенең төрле вәкилләре, аларның үзенчәлекләре, тере булмаган табигать объектларының үзлекләре, табигать тормышындагы сезонлы үзгәрешләр, табигать күренешләре турында күзаллауга ия, табигать белән кызыксына, экспериментлар ясый, барлык тереклек ияләренә уңай карый, табигатьтә үз-үзен тоту кагыйдәләрен белә, үсемлекләрне һәм хайваннарны үз-үзен карарга, аларны сакларга омтыла; - бала биш чикләрендә Сан һәм тәртип хисабына ия, предметларны форма һәм зурлык буенча турыдан-туры чагыштыра белә, тәүлекнең өлешләрен аера, аларның эзлеклелеген белә, "Кичә, бүген, иртәгә" вакыт эзлеклелеген аңлый, үз-үзеннән хәрәкәттә ориентлаша; тирә-юньдәге чынбарлыкны танып белү өчен математик күзаллауларны куллана; - бала төрле сәнгать төрләренә кызыксыну күрсәтә, сәнгать әсәрләрендә чагылдырылган гамәлләргә, гамәлләргә, вакыйгаларга эмоциональ яктан җавап бирә; - бала үзен төрле музыкаль, образлы, театральләштерелгән эшчәнлектә, экспрессив һәм образлы чаралар кулланып күрсәтә; - бала тупланган сәнгать-иҗат тәҗрибәсен мөстәкыйль эшчәнлектә куллана, мәдәни-ял итү эшчәнлегендә (бәйрәмнәрдә, күңел ачуларда һәм мәдәни-ял итүнең башка төрләрендә)теләк белән катнаша; - бала төрле материаллар кулланып, темага туры китереп сурәтләр һәм корылмалар ясый, техник һәм рәсем осталыгына ия; - бала рольне уен башланганчы атый, уен барышында яңа роль билгели, предметларны-урынбасарларны актив куллана, уен ниятен тәкъдим итә һәм сюжет үсешендә инициатива күрсәтә, рольле диалогка актив керә, уен шартларын булдыруда иҗат күрсәтә; - бала кагыйдәләр белән Уеннарда уен бурычын кабул итә, нәтиҗәгә, җиңүгә кызыксыну күрсәтә; уенчыклар белән тавышсыз диалог алып бара, режиссер уеннарында аларның гамәлләренә комментарий бирә.
[3] ст.12	**Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш («Сөенеч» – «Белем шатлыгы " мәктәпкәчә белем бирү региональ программасы)**

[3] ст.15	**Биш елга планлаштырылган нәтиҗәләр** -үзе, гаиләсе (составы, милләте, үзара мөнәсәбәтләр кагыйдәләре, мавыгулары, мәнфәгатьләре), гаилә әгъзаларына кайгыртучан мөнәсәбәт кирәклеге турында күзаллауларга ия; - табигый һәм социаль дөнья, балалар бакчасындагы вакыйгалар, туган шәһәр (авыл), республика турында төрле мәгълүмат чыганагы буларак өлкәннәр белән аралашуга ихтыяҗ кичерә; - туган телен яхшы белә, аралашуда инициативалы, өлкәннәр инициативасы буенча барлыкка килгән сөйләшү темасын хуплый, сорауларга җавап бирә һәм үтенечләргә җавап бирә, яшьтәшләре белән тотрыклы элемтәләр урнаштырырга сәләтле, килешә белә; - элементар аралашу культурасын үзләштерә, өлкәннәрне искә төшермичә сәламли, әңгәмәдәшенең милләтенә карап саубуллаша, күрсәтелгән хезмәте, ярдәме, сыйлануы өчен рәхмәт әйтә, гафу үтенә; - башка милләт балалары белән дуслаша һәм аралаша; - башка телдә сөйләшүче кешеләрнең мәдәнияте һәм гореф-гадәтләре белән кызыксына, аларның сөйләшүләрен тыңлый, татар телендә беренчел аралашуны белә, беренчел аралашу күнекмәләрен үзләштерә; - туган шәһәре (исеме, төп урамнары), республика (исеме, башкаласы)турында беренчел күзаллауларга ия; - туган җирләре (шәһәр, авыл) турында мәгълүмат белән кызыксына; милли мәдәниятнең кайбер элементлары (торак, көнкүреш әйберләре, милли аш-су, кием, савыт-саба, милли бәйрәмнәр, музыка кораллары, фольклорның кечкенә формалары)белән кызыксына; -туган якның тере һәм тере булмаган табигате объектлары һәм күренешләре белән кызыксына, аларның үзара бәйләнешләре, сезонлы үзгәрешләре турында кайбер күзаллауларга ия; - үз җирлегенең транспорт чараларында ориентлаша, тукталыш урыннарын, аларның исемнәрен белә, гомум кабул ителгән символик билгеләрнең мәгънәсен аңлый; - өлкәннәрнең һөнәри эшчәнлеге турында күзаллауга ия, берничә һөнәрне атый ала; - сак, таныш булмаган шартларда алдан күрә, җәрәхәтләрдән кача (таныш булмаган кеше белән элемтәгә керми, хайваннарның көтелмәгән тәртибен исәпкә ала һ. б.); - аерым җөмлә рәвешендә (УМКДА каралган «Татарча сөйләшергә өйрәнәбез» белем бирү материалы кысаларында)мөрәҗәгать ителгән сөйләмне аңлый; - татар телен өйрәнүгә ныклы кызыксыну күрсәтә; - татар телендә сурәтләнгән предметны, рәсемне төгәл сайлый; - Туган телендә татар балалары сөйләшергә дәвам итәләр һәм сүзлекләре баетыла, үз телләрен яратып үсәләр. - Татарча сөйлешәбез УМКДА каралган 6ик күләмгә ия, ким дигәндә 62 сүз; -диалогка керә, әңгәмәдәшнең сөйләмен аңлый, татар телендә гади җөмләләр белән сөйли; - татар теленең тиешле сүзләрен кулланып, рәхмәт белдерү өчен кабул ителгән әдәплелек формаларын белә; - татар халык әкиятләре геройларына карата теләктәшлек, теләктәшлек

	күрсәтә, үз тәртибен һәм яшьтәшләренең тәртибен бәяләүдә аларга юнәлдерелә; - татар милли костюмын башка халыкларның костюмнарыннан аерып торалар; - татар орнаментының чәчәк-үсемлек мотивлары турында күзаллауга ия, декоратив рәсем ясауның элементар техникасын белә, милли орнамент элементларын мөстәкыйль иҗади эшчәнлектә куллана; - халык музыка коралларында уйнауны рәхәтләнеп тыңлый, татар композиторларының музыкаль әсәрләренә, халык җырларына эмоциональ җавап бирә; - татар халык бәйрәмнәрендә рәхәтләнеп катнаша, татар җырларын, биюләрен башкара; үз инициативасы буенча һәм өлкәннәр инициативасы буенча алынган мәгълүматны төрле эшчәнлек төрләрендә (уен, коммуникатив, танып белү-тикшеренү), шулай ук төрле активлык төрләрендә (сәнгать әдәбиятын һәм фольклорын кабул итү, Музыкаль, рәсем, конструкцияләү һ. б.) Куллана: - шәхси гигиена кагыйдәләрен үти; сәламәт яшәү рәвеше кыйммәтләре турында башлангыч күзаллаулары бар; - татар халык уеннарында кагыйдәләрне үти.
Планлаштырылган нәтиҗәләргә ирешүнең педагогик диагностикасы	
[2] п.16.1. -16.10.	Төп өлеш (ФОПка ярашлы)
Планлаштырылган нәтиҗәләр казанышларына педагогик диагностика «мәктәпкәчә яшьтәге балаларның индивидуаль үсешен бәяләүнең педагогик мониторингы һәм педагогик тәэсирләрнең нәтиҗәлелеге»методик эшләнмәсе нигезендә үткәрелә	
[3] ст. 23 -71	Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш («Сөенеч» – «Белем шатлыгы " мәктәпкәчә белем бирү региональ программасы)
	Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш (УМК татарча сөйләшәбез 4-7 яшьлек рус телле балаларны татар теленә өйрәтү буенча Татарча сөйләшәбез (Зарипова З.м., Кидрячева р. г.)., 4-7 яшьлек рус балалары өчен рус телен өйрәнәбез (С. М. Гаффарова, Д. С. Гарипова, Р. Ф. Нигъмәтуллиной)

III. Программаның эчтәлекле бүлеге

«Социаль-коммуникатив үсеш " мәгариф өлкәсе	
[1] п.2.6.	**Планлаштыра:** -Россия җәмгыятендә кабул ителгән нормаларны, тәртип кагыйдәләрен һәм әхлакый-әхлакый кыйммәтләрне үзләштерү һәм үзләштерү; - баланың өлкәннәр һәм яшьтәшләр белән аралашуын үстерү, уртак эшчәнлеккә һәм хезмәттәшлеккә әзерлекне формалаштыру; - балада гражданлык һәм патриотизм нигезләрен, үз гаиләсенә, балалар һәм өлкәннәр җәмгыятенә, оешмада, яшәү төбәгендә һәм тулаем илдә хөрмәтле мөнәсәбәт һәм мөнәсәбәт формалаштыру; - эмоциональ җаваплылык һәм теләктәшлек, социаль һәм эмоциональ интеллектны үстерү, кешелекле хисләр һәм мөнәсәбәтләр тәрбияләү; - баланың үз гамәлләрен планлаштыру һәм көйләү, мөстәкыйльлек һәм инициативалылыкны үстерү; - төрле хезмәт һәм иҗат төрләренә уңай карашлар формалаштыру;

	- көнкүрештә һәм табигатьтә, социумда һәм медиа киңлектә (цифрлы мохиттә) социаль навигация һәм куркынычсыз тәртип нигезләрен формалаштыру.
4 яшьтән 5 яшькә кадәр	
Төп өлеш (ФОПка ярашлы)	
Бурычлар [2] 18.5.1	<u>**1) социаль мөнәсәбәтләр өлкәсендә:**</u> - үз-үзеңне уңай бәяләү, үз көчеңә ышаныч, мөстәкыйльлеккә омтылу; өлкәннәргә һәм балаларга, көчсезләргә һәм ярдәмгә мохтаҗларга эмоциональ җаваплылык үстерү, әдәби һәм анимацион әсәрләр геройларына теләктәшлек тәрбияләү, хайваннарга һәм үсемлекләргә яхшы мөнәсәбәт тәрбияләү; -балаларның гаиләгә карата уңай мөнәсәбәтен һәм хисләрен, ата-аналарга (законлы вәкилләргә), педагогларга һәм тирә-юньдәге кешеләргә карата хөрмәтен үстерү; - олыларга һәм балаларга карата игелекле мөнәсәбәт тәрбияләү; - олылар һәм яшьтәшләр белән аралашу культурасын тәрбияләү, тәртип кагыйдәләрен үтәү, олылар һәм яшьтәшләр белән аралашуда Әдәпле булу теләге; - бергәләп уйнарга, парларда яки кечкенә төркемчәдә үзара бәйләнешкә, практик эшчәнлектә үзара бәйләнешкә омтылуны үстерү; <u>**2) гражданлык һәм патриотизм нигезләрен формалаштыру өлкәсендә:**</u> -туган илгә, ил символларына, истәлекле даталарга ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияләү; -спорт, фән, сәнгать һәм башка өлкәләрдә ил казанышлары өчен горурлык тәрбияләү; -балаларның үзләре яшәгән торак пунктның төп истәлекле урыннары белән кызыксынуын үстерү. <u>**3) хезмәт тәрбиясе өлкәсендә:**</u> -конкрет хезмәт төрләре белән танышу нигезендә өлкәннәрнең аерым һөнәрләре турында күзаллаулар формалаштыру; -өлкәннәргә хезмәтләре, Балалар турында кайгыртулары өчен хөрмәт һәм рәхмәт тәрбияләү; хуҗалык-көнкүреш хезмәтенең иң гади процессларына җәлеп итү; -мөстәкыйльлекне һәм үз-үзеңә хезмәт күрсәтүгә ышанычны үстерү, ДОО һәм гаиләдә көндәлек хезмәт эшләренә керергә теләү; <u>**4) куркынычсыз тәртип нигезләрен формалаштыру өлкәсендә:**</u> -балаларның көнкүрештә, урамда, табигатьтә, таныш булмаган кешеләр белән аралашуда төп куркыныч чыганаклары һәм төрләре турында күзаллауларын баету; -балаларны куркынычсыз тәртипнең иң гади ысуллары белән таныштыру; җәяүле һәм транспорт пассажиры сыйфатында куркынычсыз юл хәрәкәте кагыйдәләре турында күзаллаулар формалаштыру; -электрон гаджетларны, шул исәптән мобиль җайланмаларны, планшетларны һәм башкаларны куркынычсыз куллану кагыйдәләре турында күзаллаулар формалаштыру, электрон укыту чараларын практик куллануны исәпкә алмаганда.
Эчтәлек [2] 18.5.2	<u>**1) Социаль мөнәсәбәтләр өлкәсендә.**</u> Педагог балаларның үсеш турындагы күзаллауларын баета, төрле яшьтәге үзгәрешләргә игътибар итә (мин кечкенә булганда, мин олы булгач). Балаларга җенси һәм гендер аермалары, гаилә рольләре һәм мөнәсәбәтләре турында традицион күзаллауларны үзләштерүгә ярдәм итә. Үз-үзен уңай бәяләүне, үз көченә ышанычны формалаштыра, балаларның үсешендә һәм тәртибендә уңай үзгәрешләрне билгели, балага үз хаталарын ачыкларга һәм аларны бетерүнең адекват ысулын табарга сак һәм тактик ярдәм итә.

Педагог балаларның эмоциональ халәтләрен, аларның төрле чагылышларын, кешеләрнең эмоцияләре һәм гамәлләре бәйләнешләрен тануына һәм аңлауына ярдәм итә. Балаларның яшьтәшләренең һәм өлкәннәрнең эмоциональ халәтенә җавап итеп, теләктәшлек һәм ярдәм (эмпатик тәртип) күрсәтү тәҗрибәсе алу ситуацияләрен тудыра, тирә-юньдәгеләрнең авырлыкларына һәм кичерешләренә сизгерлек һәм игътибарлылык тәрбияли. Нәфис әдәбият укыганда, анимацион фильмнар фрагментларын караганда педагог геройларның төрле эмоциональ күренешләренә игътибар итә, балалар белән аларның сәбәпләрен комментарийлый һәм фикер алыша.

Педагог балаларның гаиләгә карата уңай мөнәсәбәтен һәм хисләрен, ата-аналарга (законлы вәкилләргә) хөрмәт үстерә: гаиләнең структурасы һәм составы, туганлык мөнәсәбәтләре; гаилә вакыйгалары, эшләр турында күзаллауны баета.

Балаларны балалар җәмгыятенә кертүне, яшьтәшләре белән мөнәсәбәтләрне Килештерү осталыгын тәэмин итә. Балаларны яшьтәшләренең тәртибен күзәтергә дәртләндерә, яшьтәшләренең гамәлләренә сизгерлек, аларның гамәлләренә кызыксыну үстерә. Балаларга вербаль һәм вербаль булмаган чараларны һәм яшьтәшләренә мөрәҗәгать итү, игътибар җәлеп итү һәм үз мөнәсәбәтләрен күрсәтү ысулларын үзләштерүгә ярдәм итә. Балаларга үз ихтыяҗларын белдерү авыр булган очракта һәм яшьтәшләре арасындагы конфликтларны җайга салганда ярдәм итә, аралашуның мәдәни формаларын күрсәтә. Балаларның шөгыльләрен һәм партнерларын инициативасын һәм үз - үзләрен сайлавын хуплый, килешүләр төзү осталыгын баета, кечкенә төркемнәрдә балаларның уртак эшләренә ярдәм итә (3 4 кеше). Баланың яшьтәшләре белән аралашканда әхлакый нормаларны үтәүгә яки бозуга шәхси мөнәсәбәтен үстерүне тәэмин итә.

Балалар-өлкәннәр җәмгыятен үстерү өчен шартлар тудыра. Әдәплелек, өлкәннәргә хөрмәт күрсәтү Кагыйдәләрен һәм формаларын үзләштерүгә ярдәм итә: сәламләү, саубуллашу, рәхмәт белдерү һәм үтенечләрнең төрле формаларын хәтерләтә һәм күрсәтә. Балаларны җәмәгать урыннарында үз-үзләрен тоту кагыйдәләре белән таныштыра.

ДООГА уңай мөнәсәбәт үстерә: ДООның педагогик һәм башка хезмәткәрләре белән таныштыра, балалар өчен ДООДА яшәү эшчәнлеге кагыйдәләре белән таныштыра; аның традицияләре; ДООның киңлегенә һәм җиһазларына сакчыл мөнәсәбәт тәрбияли. Балаларның игътибарын аның биналарын һәм территориясен үзгәртүгә һәм бизәүгә юнәлтә, балаларның инициативасын хуплый һәм бергәләп төркем киңлегендә һәм аңа якын биналарда эшчәнлек продуктлары (рәсемнәр, эшләнмәләр) презентациясен планлаштыра.

2) Гражданлык һәм патриотизм нигезләрен формалаштыру өлкәсендә.

Туган илебезгә-Россиягә ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияли. Россия Федерациясенең дәүләт символикасы белән таныштыруны дәвам итә: Россия флагы һәм Россия гербы; ил символларына хөрмәтле мөнәсәбәт тәрбияли.

Балаларның дәүләт бәйрәмнәре турындагы күзаллауларын баета: Ватанны саклаучылар көне, Җиңү көне. Балаларны бәйрәмнең эчтәлеге, ул яшәгән торак пунктта бәйрәмгә багышланган истәлекле урыннар белән таныштыра.

Педагог балаларның кечкенә Ватан турындагы күзаллауларын баета: торак пунктның төп истәлекле урыннары белән таныштыра, балаларның ата-аналары (законлы вәкилләре) белән аларга баруларына кызыксынуын үстерә; балалар яшәгән урам исемнәре белән таныштыра. Балаларның туган як матурлыгына эмоциональ җаваплылыгын хуплый. Балаларның Кече ватан турында төрле эшчәнлек төрләрендәге тәэсирләрен чагылдыру өчен шартлар тудыра (уеннарда образлар сөйли, сурәтли, гәүдәләндерә, сюжетны ача һәм башкалар).

	Илнең халык мәдәнияте (традицияләр, халык авыз иҗаты, халык музыкасы, биюләр, уеннар, уенчыклар) белән кызыксынуны хуплый. **3) Хезмәт тәрбиясе өлкәсендә.** Педагог балаларны өлкәннәрнең хуҗалык - көнкүреш хезмәте процессларының эчтәлеге һәм структурасы белән таныштыра, аларның күзаллауларын баета, ДООДА эшләүче өлкәннәрнең конкрет хезмәт процессларын модельләштерү белән махсус белем бирү ситуацияләрен оештыра (музыка җитәкчесе балалар белән дәресләргә ничек әзерләнә, Электрик төркем бүлмәсендә электр лампочкаларын ничек алыштыра, пешекче төшке аш өчен салат ясый). Балалар белән сөйләшә, нәтиҗәле нәтиҗәгә юнәлдерелгән хезмәт процессының бөтенлегенә игътибар итә, балаларда ДООДА балаларның тормыш эшчәнлеге турында кайгыртучы өлкәннәргә карата игелекле һәм хөрмәтле хисләр уята. Педагог балаларның өлкәннәрнең хезмәт эшчәнлеге турында белү һәм сөйләү инициативасын хуплый, баланың әни яки әти һөнәре турында сөйләү, аларның хезмәт гамәлләрен тасвирлау, аларның хезмәт нәтиҗәләре турында сөйләү теләге белән бәйле коммуникатив активлыгын хуплый. Педагог балаларның предметлар турында өлкәннәрнең хезмәте нәтиҗәсе буларак, материалларның (металл, пыяла, кәгазь, картон, тире һ.б.) предмет дөньясының күптөрлелеге турында күзаллауларын киңәйтә, балаларны материалларның төп характеристикалары белән таныштыра, экспериментлар оештырып, балаларның хезмәт продуктларын булдыру өчен материалларның аерым билгеләре турындагы күзаллауларын баетуга ярдәм итә (суны кире кагучы материал, йомшак (каты) материал һәм башка шундыйлар). Педагог балаларга өлкәннәргә өйдә көнкүреш эшләрен оештырырга ярдәм итүче көнкүреш техникасы турында сөйли: кер юу һәм савыт-саба юу машиналары, пычрак суырткыч, мультиварка, миксер, ит кисүче; балалар белән көнкүреш техникасы билгеләнеше турында сөйләшә, көнкүреш хезмәте процессларын тизләтү һәм җиңеләйтү өчен аның билгеләнеше турында күзаллау формалаштыра. Педагог балаларны төркемнең режимлы мизгелләрендә үз-үзләренә хезмәт күрсәтү процессына уңай кертү өчен шартлар тудыра, балаларның дөрес гамәлләрен, үз-үзләренә хезмәт күрсәтү процессы нәтиҗәләрен хуплау һәм хуплау алымнарын кулланып, балаларның мөстәкыйльлек һәм инициатива күрсәтү теләген хуплый. Балаларның үзара ярдәм күрсәтүгә юнәлдерелгән гамәлләрен хуплый (һөнәрне тәмамларга ярдәм итү, киенергә ярдәм итү, өстәлдән җыештырырга ярдәм итү һәм башка шундыйлар). Үз-үзеңә хезмәт күрсәтү процессында балаларның игътибарын әйберләргә сакчыл мөнәсәбәт кирәклегенә юнәлтә: киемнәрне җентекләп җыю, уенчыкларны уеннан соң урынына кайтару һәм башка шундыйлар. Үз-үзеңә хезмәт күрсәтү процессында педагог балаларга сыйфатлы нәтиҗәгә ирешү өчен хезмәт процессында гамәлләр чиратлыгын үтәүнең мөһимлеген искә төшерә, балаларга нәтиҗәне бәяләү өчен үз-үзеңне контрольдә тоту алымнарын күрсәтә, балаларның гамәлләрне башкару процессында үз-үзеңне контрольдә тоту ысулларын куллануга юнәлдерелгән гамәлләрен хуплый. **4) Тәртип куркынычсызлыгы нигезләрен формалаштыру өлкәсендә.** Педагог балаларның көнкүрештә, табигатьтә, урамда, таныш булмаган кешеләр белән чын аралашуда һәм алар белән телефон аша сөйләшүдә куркынычсыз тәртипнең төп кагыйдәләре турында күзаллауларын баетуга ярдәм итә. Балаларның көнкүреш приборлары һәм көнкүреш әйберләре белән кызыксынуын киңәйтү һәм тирәнәйтү өчен шартлар тудыра, балалар белән аларны куллану кагыйдәләре турында фикер алыша, балаларның үз

	тәҗрибәләрен башкалар белән уртаклашырга омтылышын хуплый, балаларга өйдә куркынычсыз тәртип кагыйдәләрен ничек үтәүләре турында сөйләргә тәкъдим итә, балалар белән бергә иң яхшы мисалларны сайлый. Балалар белән өйдә һәм ДООДА тәртипне матурлык өчен генә түгел, ә кеше иминлеге өчен дә сакларга кирәклеге, әйберләр һәм уенчыкларны үз урынына куярга кирәклеге турында фикер алыша. Балалар белән бергә сәламәтлек һәм тормыш өчен куркыныч булган ситуацияләрдә, балалар белән өйдә, ДОО шартларында, йорт белән иң якын тирәлектә була торган тәртип кагыйдәләре һәм алгоритмнары булган рәсемнәрне карый: әгәр саксыз куллансаң, рөхсәтсез алсаң яки кискен, чәнчеүче, кисүче әйберләр уйнасаң, кисәргә яки чәнчеергә мөмкин, өлкәннәрне кисәтү һәм аның күзәтүе астында гына куллану яхшырак. Уен ситуацияләре булдыра, аларда бала көнкүрештә, урамда, табигатьтә, таныш булмаган кешеләр белән аралашуда куркынычсыз тәртип тәҗрибәсен ныгыта ала. Балалар белән гадәттән тыш хәлләрдә куркынычсызлык кагыйдәләре турында фикер алышалар: ничек өлкәннәрне ярдәмгә чакырырга, ничек мобиль җайланма аша ярдәм чакырырга һәм башка шундыйлар.
Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш («Сөенеч» – «Белем шатлыгы " мәктәпкәчә белем бирү региональ программасы)	
Бурычлар [3] ст. 102	Баланың үзенә һәм башка кешеләргә карата уңай мөнәсәбәтен үстерү, коммуникатив һәм социаль компетентлыкны, шул исәптән мәгълүмати – социаль компетентлыкны үстерү, уен эшчәнлеген үстерү өчен шартлар тудыру
Эчтәлек [3] ст. 102 - 104	***Баланың үзенә һәм башка кешеләргә карата уңай мөнәсәбәтен үстерү өлкәсендә*** Баланың үз-үзен, ата-анасын күзаллауын формалаштыру. Гаилә фотоларын карап, аның әти-әнисе белән охшашлыгына игътибар итәргә. Фотода сурәтләнгән кешеләрнең эмоциональ халәтләрен билгеләргә, аларның кәефләрен гаилә тормышындагы билгеле вакыйгалар белән бәйләргә өйрәтү. Гаилә, аның милли составы, аның әгъзаларына каравы, аларның баланың үз бурычлары һәм бурычлары турында; гаиләнең һәр әгъзасының мәнфәгатьләре, мавыгулары, гаилә ялы турында күзаллаулар формалаштыру. Гаилә традицияләренә сакчыл караш тәрбияләү. Баланың әти-әнисенең балачак вакыйгалары, яраткан уеннары һәм уенчыклары, балачакның иң истәлекле эпизодлары белән кызыксынуын сакларга, алар баланың кызыксынуларына һәм хисләренә туры килә ала. ***Коммуникатив һәм социаль компетентлыкны, шул исәптән мәгълүмати-социаль компетентлыкны үстерү өлкәсендә*** Баланың өлкәннәр белән аралашу ихтыяҗын табигый һәм социаль дөнья, туган шәһәрдәге (авылдагы), республикадагы вакыйгалар турында төрле мәгълүмат чыганагы буларак саклау. Туган телдә аралашу инициативасын хуплау; башка кешеләрнең аралашу тәкъдимнәренә әдәпле җавап бирү, төрле эшчәнлекләрдә өлкәннәр һәм балалар белән вербаль һәм вербаль булмаган элемтәләр урнаштыру. Сөйләшү темасына ярдәм итү, әңгәмәдәшне кызыксындырган темага әңгәмә алып бару. Башка телдә сөйләшүче кешеләрнең мәдәнияте һәм гореф-гадәтләре белән кызыксынуны күрсәтергә, тыңлауны өйрәтергә, беренчел коммуникацияне үзләштерүдә, икенче дәүләт телендә беренчел сөйләм күнекмәләрен үзләштерүдә, тел тойгысын үстерүдә ярдәм итәргә. Аралашу культурасын формалаштыру (әңгәмәдәшеңнең милләтенә карап сәламләү һәм саубуллашу, күрсәтелгән хезмәт, ярдәм, сый өчен рәхмәт белдерү, гафу үтенү, үтенеч, тәкъдим белән яхшы мөгамәлә итү). Яңа, бала өчен гадәти булмаган тормыш ситуацияләрендә Саклык тәрбияләү, таныш булмаган кешеләр белән очрашканда сак булырга өйрәтү. Таныш

<table>
<tr><td></td><td>булмаган кешеләр белән элемтәне чикләүче кагыйдәләр белән таныштыру.
Балаларны балалар бакчасының туган көнен, шәһәрнең (авылның), республиканың истәлекле даталарын бәйрәм итүгә җәлеп итү, балалар бакчасы (шәһәр, республика) тормышында катнашудан шатлык һәм канәгатьлек хисе формалаштыру.
Балаларны көн режимы һәм балалар бакчасында үз-үзеңне тотуның элементар кагыйдәләре, бинада куркынычсыз хәрәкәт итү кагыйдәләре белән таныштыруны дәвам ит.Балаларга артык ашау, сыйфатсыз ризыклар ашау, зур дозада витаминнар, дарулар куллану куркынычлары турында сөйләргә.
Уен эшчәнлеген үстерү өлкәсендә
Татар язучылары, шагыйрьләре әсәрләре, мультфильм эпизодлары мотивлары буенча әйләнә-тирә тормыш, халыклар көнкүреше темаларына уеннар өчен гади сюжетлар тәкъдим итәргә.
Балаларның яшьтәшләре белән рольле һәм партнерлык мөнәсәбәтләре дәрәҗәсендә хезмәттәшлеген оештыруда ярдәм күрсәтү, уен өчен кирәкле өй савытларын (коромыслалы чиләкләр, казан, скалка һ.б.), киенү әйберләрен (милли костюм, ювелир бизәнү әйберләре, ичигалар һ. б.), халык уенчыкларын, музыка коралларын сайлап алу һәм аларны роль белән.
Төзелешләр, шәһәр (авыл) урамнары, юллар макеты булдыру инициативасы белән чыгарга. Объектларның пространство характеристикалары, аларның озынлыгы аермасына, детальләрнең урнашуын билгеләүгә (өстә, аста, өстә, аста һ.б.) игътибарны юнәлтү; тимер юллар, ике яклы хәрәкәт юллары, күперләр, гаражлар конструкциясен конструкцияләүгә омтылуны хуплау һ. б. конструкцияне уен сюжеты һәм сөйләм озата баруы белән бәйләүне тәэмин итү.
Балаларның үзешчән уенын актив рәвештә хуплау, татар телендә рольле сүзләр формасында уен диалогы барлыкка килү, чынбарлыкка туры килергә омтылу.
Театрлаштырылган һәм режиссерлык уеннарында гади сюжетлар буенча (татар халык әкиятләре мотивлары буенча мультфильмнардан) милли киемдәге курчаклар, образлы уенчыклар, бибабо, уенчык-самоделкалар һәм кайбер белдерү чаралары хәрәкәтләр, мимика, интонация кулланып, ситуацияләр уйнау.
Ял итү уеннары, уен-киенүләр, уен-күңел ачулар, уен-күңел ачулар, башлыча халык уенчыклары, курчак театры персонажлары, музыкаль уенчыклар (курай, гармун һ.б.) белән үткәрелә.
Сабантуй, Карга боткасы, Масленица һ.б. бәйрәмнәргә багышланган бәйрәм-карнавал уеннары, сезонлы характердагы уеннар оештыру, өлкәннәр һәм балалар арасында бәйрәм уртаклыгы тойгысын үстерү.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Тәрбияләүнең гомуми бурычларын хәл итү
«социаль – коммуникатив үсеш» мәгариф өлкәсе</td></tr>
<tr><td colspan="2">«Ватан», «Табигать», «Гаилә», «Кеше», «Тормыш», «Мәрхәмәтлек», «Яхшылык», «Дуслык», «Хезмәттәшлек», «Хезмәт» кыйммәтләренә кушылу юнәлдерелгән</td></tr>
<tr><td>планлаштыра:
семье үз гаиләсенә, үз торак пунктына, туган ягына, үз иленә хөрмәт тәрбияләү;
башка кешеләргә - балаларга һәм өлкәннәргә (ата-аналарга (законлы вәкилләргә), педагогларга, күршеләргә һәм башкаларга), аларның этник һәм милләтенә карамастан, ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияләү;
үз халкының мәдәни мирасына, Россиянең әхлакый һәм мәдәни традицияләренә кыйммәтле мөнәсәбәт тәрбияләү;
яхшылык һәм явызлык, матурлык һәм ямьсезлек, хакыйкать һәм ялган турындагы күзаллауларга нигезләнгән дөньяның бербөтен картинасын булдыруга ярдәм итә;
социаль хисләр һәм күнекмәләр тәрбияләү: кызганучанлык, аралашучанлык,</td><td>[2] п.18.8.</td></tr>
</table>

дуслык, хезмәттәшлек, кагыйдәләрне үтәү, актив шәхес позициясе; балада әхлакый, социаль әһәмиятле гамәл барлыкка килү, баланың шәфкатьлелек һәм кайгырту тәҗрибәсе алу өчен шартлар тудыру; хезмәт тырышлыгына ярдәм итү, мәктәпкәчә яшьтәге балаларга хезмәт мәсьәләсен хәл итү өчен физик, акыл һәм әхлакый көчләрне көчәйтү гадәтләре; үз хезмәтенең һәм башка кешеләрнең хезмәт нәтиҗәләренә сакчыл һәм хөрмәт белән карау сәләтен формалаштыру.	
Эчтәлекне тормышка ашыру өчен өстәмә методик кулланмалар «Социаль – коммуникатив үсеш» мәгариф өлкәсе	
Петрова в. и., Стульник т. д. мәктәпкәчә яшьтәге балалар белән этик әңгәмәләр (4-7 ел) М.: мозаика-Синтез, 2020 ел. Абрамова Л. в., Слепцова и. Ф. социаль-коммуникатив үсеш мәктәпкәчә яшьтәге балалар (4 5 яшь) М.: мозаика-Синтез, 2020 ел.	

"Танып белү үсеше" мәгариф өлкәсе	
[1] п.2.6.	**Бу юнәлештә:** -танып белү эшчәнлегенә кызыксыну, кызыксыну һәм мотивацияне үстерү; сенсор эталоннарын һәм перцептив (тикшерү) гамәлләрне үзләштерү, эзләү тикшеренү күнекмәләрен, фикерләү операцияләрен, вообр үстерү белем объектларын иҗади үзгәртү, аңны формалаштыру сәләте һәм сәләте; -дөньяның бербөтен картинасын, әйләнә-тирә дөнья объектлары, аларның үзлекләре һәм мөнәсәбәтләре турында күзаллауларны формалаштыру; -экологик культура нигезләрен формалаштыру, туган як һәм төрле континентларның табигате үзенчәлекләре һәм күптөрлелеге турында белемнәр, табигать берләшмәләре эчендә үзара бәйләнешләр һәм табигатьтә кеше роле, табигатьтә үз-үзеңне тоту кагыйдәләре, табигатькә гуманлы мөнәсәбәт тәрбияләү; - үз-үзең һәм якын социаль тирәлек, мәдәни-тарихи вакыйгалар, Кече ватан һәм Ватан традицияләре һәм социомәдәни кыйммәтләре, дөнья илләре һәм халыкларының күптөрлелеге турында күзаллаулар формалаштыру; - Сан, Сан, исәпләү, зурлык, геометрик фигуралар, киңлек, вакыт, математик бәйлелекләр һәм бу категорияләр мөнәсәбәтләре турында күзаллаулар формалаштыру, аларны танып белүнең логик-математик ысулларын үзләштерү; -тирә-юнь дөньясын танып белүнең цифрлы чаралары, аларны куркынычсыз куллану ысуллары турында күзаллаулар формалаштыру.
4 - 5 яшь	
Төп өлеш (ФОПка ярашлы)	
Бурычлар [2] 19.5.1.	1) балаларның сенсор тәҗрибәсен баету, төрле тойгы органнарына таянып, тирә-юньдәге предметларны (объектларны) максатчан кабул итүне һәм мөстәкыйль тикшерүне үстерү; 2) эзләү мәсьәләләрен хәл итү ысулларын яшьтәшләре һәм өлкәннәр белән берлектә мөстәкыйль һәм уртак эшчәнлектә үстерү; 3) предметларның саны, саны, формасы, зурлыгы, вакыт һәм урын мөнәсәбәтләре турында элементар математик күзаллауларны баетырга; 4) ата-аналар (законлы вәкилләр) һәм гаилә әгъзалары белән танып белү эшчәнлегендә үз-үзең турында һәм үз мөмкинлекләрең турында күзаллауларны киңәйтү; балаларның өлкәннәрнең хезмәте турында күзаллауларын үстерүне дәвам итү; 5) балаларның үзләренең кечкенә ватаны, яшәгән торак пункты, аның истәлекле урыннары турында күзаллауларын үстерү, ил белән кызыксынуны саклау;

	традицияләр һәм бәйрәмнәр белән таныштыру, бәйрәмнәргә әзерләнүдә катнашу, аларда катнашуга эмоциональ җавап бирү; 6) тере табигать объектларының күптөрлелеге, аларның үзенчәлекләре, туклануы, яшәү урыны, тормыш күренешләре һәм ихтыяҗлары турында күзаллауларны киңәйтү; 7) тере табигать объектларын билгеләр нигезендә чагыштырырга һәм төркемләргә өйрәтергә, тере булмаган табигать объектлары һәм үзлекләре, ел фасылларының аерым билгеләре, табигать күренешләре һәм төрле сезоннарда кеше эшчәнлеге белән таныштырырга, барлык тереклек ияләренә эмоциональ-позитив мөнәсәбәт тәрбияләргә, аларны сакларга һәм кайгыртырга теләк тәрбияләргә.
Эчтәлек [2] 19.5.2.	**1) Сенсор эталоннары һәм танып белү гамәлләре:** тикшерү гамәлләре нигезендә педагог балаларда инде билгеле булган төсләрне (кызыл, зәңгәр, яшел, сары, ак, кара) һәм төсмерләрне (Алсу, зәңгәр, соры) аера һәм атый белүне формалаштыра; яңа төсләр һәм төсмерләр (көрән, оранжевый, ачык яшел) белән таныштыра. Геометрик фигураларның сенсор эталоннарын (түгәрәк, квадрат, овал, турыпочмак, өчпочмак) кулланып, әйләнә - тирәдәге предметларның формасын аеру һәм атау сәләтен үстерә; предметлар арасында турыдан - туры чагыштыру юлы белән 2 3 билгеләр буенча аерма һәм охшашлык табу, төркемләүне, Классификацияне һәм серияне үзләштерү; предметларны 3 4 төп үзлекләре буенча тасвирлау. **2) Математик күзаллаулар:** педагог балаларда төрле анализаторлар катнашында (ишетү, тою, хәрәкәтләр хисабы һәм башкалар) биш чикләрендә санау, предметларны санау һәм аларны үрнәк һәм аталган Сан буенча санау күнекмәләрен формалаштыра; санның предметларның формасыннан, зурлыгыннан һәм пространствода урнашуыннан бәйсезлеген аңларга ярдәм итә; биш чикләрендә тәртип хисабын үзләштерергә, пространство һәм вакыт мөнәсәбәтләрен танып белергә ярдәм итә (алга, артка, түбәнгә, алга, сулга, уңга, иртә, көн, кич, төн, Кичә, бүген, иртәгә). **3) Әйләнә-тирә дөнья:** педагог балаларга эзләнү бурычларын хәл итү өчен яшьтәшләре белән берләшү ысулларын күрсәтә (проблема турында фикер алышу, килешүләр төзү, эзләнү бурычларын хәл итүдә ярдәм күрсәтү, гамәлләрне бүлү, бурычларны бергәләп хәл итүдә инициатива күрсәтү, танып белү юнәлеше мәсьәләләрен формалаштыру һ. б.); балаларның алар белән эшләү барышында төрле материалларның үзлекләре турында күзаллауларын киңәйтә; билгеләнеше буенча охшаш предметларның төрле формада була алуын, төрле материаллардан ясалуын аңлауга китерә; предметларның төрле авырлыкта, күләмдә булуын тоярга һәм тоярга бирә; балаларга үлчәү ысулларын күрсәтә һәм аңлата, предметларны бер-берсе белән чагыштыру, ялган нәтиҗәләр ясау мөмкинлегеннән качуны күрсәтә (зур предмет һәрвакытта да авыррак булмый); балага тирә - юньдәге дөньяда булган гади закончалыкларны һәм Бәйлелекләрне күрсәтә, мәсәлән: салкын булса җылырак киенергә кирәк, караңгы булса яктылыкны кабызырга кирәк, көчле җил булса тәрәзәне ябарга. Кайбер гамәлләрнең максатка ярашлылыгын һәм максатчанлыгын билгеләү, үз гамәлләренең иң гади сәбәпләрен һәм нәтиҗәләрен күрү кирәклеген күрсәтә; педагог балаларның гаилә әгъзалары, Кече ватан һәм ватан турында күзаллауларын киңәйтүне дәвам итә; алар яшәгән торак пункт, кайбер шәһәр объектлары, транспорт төрләре турында күзаллауларны киңәйтә һәм баета; туган ил, кайбер иҗтимагый бәйрәмнәр һәм вакыйгалар турында башлангыч күзаллауларны киңәйтә һәм баета. Балаларны шәһәрдә һәм авыл җирлегендә авыр өлкәннәр белән таныштыра; биналарның үзенчәлекләре һәм аларның

	шәһәр һәм авылдагы төзелеше белән таныштыра (биек йортлар, балконнар, лифтлар, ванна бүлмәсе; биек булмаган йортлар, Мич, бакча, бакча, эт өчен будка һ. б.), төрле учреждениеләр белән таныштыра: гомуми белем бирү оешмалары, ДОО, поликлиникалар, кибетләр, парклар, йөзләр **<u>4) Табигать:</u>** педагог баланы туган як табигатенең күптөрлелеге, хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы вәкилләре, елның төрле ел фасылларындагы тормышларындагы үзгәрешләр белән таныштыруны дәвам итә. Тере табигать объектлары төркемнәрен билгеләр нигезендә чагыштыру процессын күрсәтә (кыргый йорт, ерткыч үлән ашаучы, күчеп йөрүче кышлаучы, агач - куаклар, үләннәр чәчәкле үсемлекләр, яшелчә җиләк - җимеш, җиләк - җимеш, гөмбә һәм башкалар). Җансыз табигать объектлары һәм үзлекләре (ташлар, ком, балчык, туфрак, су), елның төрле сезондарында табигать күренешләре (яфраклар төшү, бозлавык, бозлавык, боз, җил); табигый материалларның үзлекләре һәм сыйфатлары (агач, металл һәм башкалар) белән таныштыра, моның өчен гади тәҗрибәләр, экспериментлар куллана; табигатьтә хезмәт итү процессында педагог балаларның үсемлекләрнең һәм хайваннарның элементар ихтыяҗлары турында күзаллауларын формалаштыра: туклану, су, җылылык, яктылык; кешенең йорт хайваннарын, бүлмә үсемлекләрен, бакча һәм бакчаны караву, баланың табигать турында уңай тәэсирләр туплауга ярдәм итүе турында күзаллауны тирәнәйтә.
Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш («Сөенеч» – «Белем шатлыгы " мәктәпкәчә белем бирү региональ программасы)	
Бурычлар [3] ст.105	Балаларның кызыксынучанлыгын, танып белү активлыгын, танып белү сәләтен үстерү, тирә-юньдәге чынбарлык турында белемнең төрле өлкәләрендә күзаллауларны үстерү өчен шартлар тудыру
Эчтәлек [3] ст.105 - 107	***Кызыксынучанлык, танып белү активлыгы, танып белү сәләтләрен үстерү өлкәсендә*** Кеше торакларының төзелеше (шәһәрдә һәм авылда), көнкүреш әйберләре турында күзаллауларны үстерү. Яңалыкны белергә, кеше кулы белән ясалган төрле җайланмаларның төзелеше һәм максаты турында сораулар бирергә омтылу. Үз-үзен, үз йортын, йорт хайваннарын һәм үсемлекләрен, транспортны кайгыртучы, ишегалды, урамны чисталыкта тотучы кешенең хуҗалык эшчәнлеге турында беренчел күзаллаулар формалаштырырга. Белемнәрне киңәйтүне, үз торакларын, туган шәһәр (авыл) урамнарын тәртиптә тоту теләген мотивацияләү. Тирә-яктагы табигать объектлары белән элемтә тәҗрибәсен киңәйтергә: агачлар (каен, клен), гөмбәләр (майлы, опята, ак гөмбә), чәчәкләр (ромашка, василек), бүлмә үсемлекләре (бальзамин, фуксия), танып белү мотивациясен формалаштырырга. Җимешләр (груша, слива), яшелчәләр (кыяр, помидор, суган), җиләкләр (малина, миләш, кара җимеш), аларның сыйфатлары (зур, вак, шома, соклы, ачы, Әче, татлы һ.б.) белән танышуны дәвам итәргә. Җимешләрне сортларга, аларны чагыштырырга, өлкәннәргә уңыш җыюда ярдәм итәргә теләк уятырга өйрәтү. Бөҗәкләр (кырмыска, бал корты, бал корты, бөҗәк) турында күзаллауларны киңәйтү, балаларның үз-үзләрен күзәтүләрен дәртләндерү, аларның беренче ачышларын хуплау: бал корты, күбәләкләр, бал корты ешрак чәчәкләр күп булган урыннарда оча. Йорт хайваннары һәм кыргый хайваннар, төркемдәге табигать почмагында яшәүчеләр белән танышуны дәвам итегез. Иң гади табигый үзара бәйләнешләр турында күзаллаулар формалаштырырга (кайбер хайваннар урманда,

	башкалары елгаларда, күлләрдә, өченчеләре болыннарда, кырларда һ.б. яши). Участокка очучы кошларны, аларның үз – үзләрен тотыш үзенчәлекләрен күзәтү (чыпчыклар кычкыралар, азык эзләп очалар, сикерәләр, күгәрченнәр мөһим йөриләр, ыңгырашалар), балаларның кошларны куркытырга тырышуларын кисәтү, аларны ел әйләнәсе ашату теләге тудыру. Табигатьтә сезонлы үзгәрешләр турында күзаллауларны үстерү, балаларны кырда, болыннарда, елгада, урманда җәй көне (көз, кыш, яз) күргәннәре турында сөйләргә этәрү. Балаларның үзләренә ошаган үсемлекне, хайванны рәсемгә төшерергә, аларның фотосурәтләрен ясарга теләген уяту. Балаларны хайваннар белән очрашканда сак булырга өйрәтү, агулы үсемлекләрнең үзлекләре турында кисәтү. ***Тирә юньдәге чынбарлык турында белемнәрнең төрле өлкәләрендә күзаллауларны үстерү өлкәсендә*** Милли мәдәниятнең кайбер атрибутлары турында күзаллаулар формалаштыру (тормыш урыны, көнкүреш әйберләре, милли аш-су, кием, савыт-саба, музыка кораллары). Балаларны республиканы, аның башкаласын, туган шәһәрен (авыл, поселок), ул яшәгән урамны атарга өйрәтергә. Балаларга шәһәрнең (авылның) истәлекле урыннары турында сөйләргә. Балаларның туган шәһәрләрендә булган вакыйгалар турында сөйләшүләрдә катнашу тәҗрибәсен туплауга ярдәм итү. Истәлекле урыннарда открыткалар, значоклар, гаилә фотолары, иллюстрацияле альбомнар, китаплар, Туган як образлары белән бәйле журналлар җыюга этәргеч бирергә. Татар халык әкиятләре (Дүрт дус, Гороховое войско һ.б.) аша өлкәннәрнең хезмәт эшчәнлеге турында күзаллауларны үстерү. Баланың хезмәт операцияләрен татар язучыларының шигырь юллары белән озата барырга (Д.Тарджемалов «таякка атланып», Ш. Маннур «күгәрченнәр ыңгыраша» һ. б.). Кеше табигать белән ел әйләнәсе бәйле дигән фикерне формалаштырырга, ул сезонлы эшләр башкара: басуларда арыш, бодай чәчә, басуда Картуф утырта, болыннарда сенаж чаба, ишегалдында кар җыя һ. б. Өлкәннәрнең һөнәри эшчәнлеге турында белемнәрне киңәйтергә: автобус йөртүчесе пассажирлар йөртә, кар җыю машинасы йөртүчесе юлның йөрү өлешендә карны җыя, ЮХИДИ инспекторы шәһәр урамнарында автомобильләр хәрәкәтен көйли һ.б., балаларның игътибарын өлкәннәрнең эшчәнлеге шәһәр халкы турында кайгыртуга юнәлтелгәнлегенә юнәлтергә. Балаларның шәһәр җәмәгать транспорты (троллейбус, автобус, трамвай) турындагы күзаллауларын баетырга. Маршрут транспорты тукталыш урыннарын «автобус (троллейбус, трамвай) тукталыш урыны " юл билгесе буенча билгеләргә, якын тирәлектәге тукталышларны атарга өйрәтергә. Шәһәр җәмәгать транспортына утыру һәм аннан чыгу кагыйдәләре белән таныштыру. Балалар белән тимер юл макетын карарга, машинистның хезмәте турында сөйләргә. Казан шәһәре метрополитены, шәһәр үзәгендәге «Тукай мәйданы» станциясе белән таныштыру, аны фотосурәтләрдә карау, аның бизәлешенең милли колоритына игътибар итү (г.Тукай әсәрләренең геройларын һәм темаларын сурәтләгән 22 мозаика панносы, аның портрет образы). Балаларның тирә-юньдәге чынбарлык турында белемнәрен баету. Хәрәкәтнең чагыштырмача тизлеген билгеләү (тиз, акрын); транспорт чараларының (трамвай, автобус, янгын сүндерү машинасы, ашыгыч ярдәм машинасы һ.б.) тавыш сигналларын аеру; тавыш чыганагы урнашкан урынга җавап бирү, кирәк булганда тукталу. Светофор сигналы буенча баланың үз гамәлләрен билгеләүдә күнегүләр ясарга.

Тәрбияләүнең гомуми бурычларын хәл итү
«танып белү үсеше»мәгариф өлкәсе

"Кеше", "Гаилә", "Белем", "Туган ил" һәм "Табигать" **кыйммәтләренә кушылу юнәлдерелгән**	
планлаштыра: • белемгә кыйммәтләр буларак мөнәсәбәт тәрбияләү, кеше, җәмгыять, ил өчен белем бирүнең әһәмиятен аңлау; • Ватан традицияләренә һәм бәйрәмнәренә, туган илнең тарихына һәм казанышларына, Россия халыкларының мәдәни мирасына кушылу; • Россиянең төрле халыклары вәкилләренә, аларның этник чыгышына карамастан, хөрмәт тәрбияләү; • илнең дәүләт символларына (флаг, герб, гимн)ихтирамлы мөнәсәбәт тәрбияләү; • туган як, туган ил табигатенә сакчыл һәм җаваплы мөнәсәбәт тәрбияләү, табигатьне саклау буенча беренче тәҗрибә туплау.	[2] п.19.8
Эчтәлекне тормышка ашыру өчен өстәмә методик кулланмалар **«Танып белү үсеше» мәгариф өлкәсе**	
Дыбина О.В. предмет һәм социаль мохит белән танышу. Урта төркем. М.: мозаика-Синтез, 2020 ел Хәзратова Ф.Ф. “Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь. Укутучылар эчен методик кулланма. Мозаика-Синтез, 2020 ел. Помораева и. А., Позина в. а. элементарларны Формалаштыру математик күзаллаулар. 4-5 яшь. Дәрес конспектлары. ФГОС М.: Мозаика-Синтез, 2020 ел Веракса Н. Е., Веракса А. Н. Пространство детской реализации. Проектная деятельность. М.: Мозаика-Синтез, 2020.	

"Сөйләм үсеше" мәгариф өлкәсе	
[1] п.2.6.	**Керә:** -сөйләмне аралашу, танып белү һәм үз-үзеңне белдерү чарасы буларак белү; -дөрес тавыш әйтелешен формалаштыру; -тавыш һәм интонацион сөйләм культурасын үстерү; - фонематик ишетүне үстерү; актив һәм пассив сүзлек запасын баету; -грамматик яктан дөрес һәм бәйләнешле сөйләм (диалогик һәм монологик)үсеше; - төрле жанрлардагы әдәби әсәрләр (фольклор, нәфис һәм танып белү әдәбияты) белән танышу, аларның мәгънәле кабул итүен формалаштыру; - сөйләм иҗатын үстерү; - грамотага өйрәтү өчен алшартлар формалаштыру.
4 - 5 яшь	
Төп өлеш (ФОПка ярашлы)	
Бурычлар [2] 20.5.1.	**<u>1) Сүзлек үсеше:</u>** сүзлекне баету: балалар сүзлегенә һөнәрләрне, фигыльләрне, хезмәт гамәлләрен белдерүче исемнәр кертү. Балаларны предметның урынын, тәүлек вакытын билгеләргә һәм атарга, кешеләрнең халәтен һәм кәефен билгеләргә өйрәтүне дәвам итү; сүзлекне активлаштыру: балаларда сөйләмдә предметларның өлешләре һәм детальләре исемнәрен билгеләүче исемнәрне, предметларның үзлекләрен билгеләүче кушымчаларны, иң кулланыла торган фигыльләрне, әйтелешләрне һәм алгы сүзләрне куллану күнекмәләрен ныгыту; гомумиләштерүче мәгънәле исемнәрне куллану. **<u>2) Сөйләмнең тавыш культурасы:</u>** сузык һәм тартык авазларның дөрес әйтелешен ныгыту, сызгыру, шыгырдау һәм сонор авазларның әйтелешен өйрәнү. Дикция өстендә эшне дәвам итү: сүзләрнең

	һәм сүзтезмәләрнең ачык әйтелешен камилләштерү. Фонематик ишетүне үстерү буенча эш алып бару: ишетүдә аерма ясарга һәм билгеле бер авазлы сүзләрне атарга өйрәтү. Сөйләмнең интонацион аңлаешлылыгын камилләштерү. **<u>3) Сөйләмнең грамматик төзелеше:</u>** балаларда җөмләдәге сүзләрне дөрес килештерү күнекмәләрен формалаштыруны дәвам итү. Осталыкны камилләштерү: сөйләмдә җөмләләрне дөрес куллану; хайван балаларын билгеләүче Исемнәрнең күплек сан формасын булдыру, исем һәм ата-ана килешләрендә бу исемнәрне куллану; Исемнәрнең күплек санның ата-ана килешенең формасын дөрес куллану; фигыльләрнең боерыклы авышлык формаларын куллану; гади катлаулы һәм катлаулы буйсынучан җөмләләрне куллану; дөрес аңлау һәм куллану пространственный мәгънәле алгы сүзләр (в, под, между, якынча); савыт-саба әйберләренең исемнәрен дөрес ясарга. **<u>4) Бәйләнешле сөйләм:</u>** балаларның диалогик сөйләмен камилләштерүне дәвам итү. Балаларда әңгәмәне дәвам итү сәләтен ныгыту: предметлар, аларның сыйфатлары, алар белән эш итү, тирә-юньдәгеләр белән мөнәсәбәтләр турында сораулар бирү, сорауларга форма һәм эчтәлек буенча дөрес җавап бирү. Балаларның үз күзәтүләре, кичерешләре турында сөйләү омтылышын хуплау; балаларга таныш һәм яңа укылган кечкенә әкиятләрне һәм хикәяләрне сөйләү; предмет, уенчык, сюжет картинасының эчтәлеге буенча үрнәк буенча кечкенә хикәяләр төзү. Аралашу культурасын тәрбияләү: туганнарны, танышларны, балаларны төркем буенча сәламләү күнекмәләрен формалаштыру. Телефон аша җавап биргәндә, таныш булмаган кешеләр белән сөйләшкәндә, кунаклар белән очрашканда сөйләм этикеты формулаларын кулланырга. Балаларда коммуникатив-сөйләм күнекмәләрен үстерү (аралашуга керү, ярдәм итү һәм тәмамлау күнекмәләре). **<u>5) Балаларны грамотага өйрәтүгә әзерләү:</u>** "сүз", "тавыш" терминнары белән таныштыруны дәвам итү, күнегүләр ясаганда, сөйләм уеннарында бу сүзләрне аңларга һәм кулланырга өйрәтү. Балаларны сүзләрнең авазлардан торуы, төрлечә һәм охшаш яңгыравы, сүздәге авазларның билгеле бер эзлеклелектә әйтелеше, яңгырау озынлыгы буенча төрле булырга мөмкин (кыска һәм озын). Каты һәм йомшак тартыкларны (терминнарны аермыйча) колакка аеру, сүздәге беренче авазны билгеләү һәм изоляцияле әйтү, бирелгән авазлы сүзләрне атау күнекмәләрен формалаштыру; сүздәге авазны тавыш белән аерып кую: бирелгән авазны озынрак, катырак, гадәттәгедән төгәлрәк әйтү, изоляцияле дип атау. **<u>6) Нәфис әдәбиятка кызыксыну:</u>** фольклор жанрларын (табышмаклар, санаулар, чакырулар, хайваннар турында әкиятләр, тылсымлы әкиятләр) һәм нәфис әдәбиятны (автор әкиятләре, хикәяләр, шигырьләр) кабул итү тәҗрибәсен баету; әдәби әсәрләр жанрларының төп үзенчәлекләрен белү; сәнгать әсәрләренең эчтәлеген һәм формасын кабул итү сәләтен үстерү (хикәяләүдә сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен билгеләү, геройларның төп характеристикаларын аңлау; балаларның игътибарын шигъри сөйләм ритмына, предметларның һәм күренешләрнең образлы характеристикаларына җәлеп итү); сәнгать-сөйләм һәм башкару күнекмәләрен үстерү (күңел ачуларны, өстәмәләрне, шигырьләрне яттан уку; инсценировкаларда рольләрне аңлаешлы башкару; кечкенә хикәяләрне һәм әкиятләрне сөйләү); китапка кыйммәтле мөнәсәбәт, язучылар һәм иллюстраторлар иҗатына хөрмәт тәрбияләү.
Эчтәлек [2] 20.5.2.	**<u>1) Сүзлек үсеше:</u>** педагог балаларда сөйләмдә алар ясалган предметларның һәм материалларның исемнәрен; тере затларның һәм аларның яшәү урыннарының исемнәрен, кайбер хезмәт процессларын; табигать предметларының, объектларының һәм

	күренешләренең өлешләрен, аларның үзлекләрен һәм сыйфатларын билгеләүче сүзләрне: төс төсмерләрен, тәм сыйфатларын, объектларның, күренешләрнең сыйфат дәрәҗәләрен; кайбер ыруг һәм төр гомумиләштерүләрен билгеләүче сүзләрне, шулай ук аларның нигезендә яткан сүзләрне куллану осталыгын формалаштыра гомумиләштерүләрнең мөһим билгеләре; гафу үтенү, катнашу, эмоциональ теләктәшлек сүзләре. **<u>2) Сөйләмнең тавыш культурасы:</u>** педагог балаларга туган тел авазларының дөрес әйтелешен һәм сүз әйтелешен үзләштерергә ярдәм итә, балаларда аваз һәм интонацион сөйләм культурасын, фонематик ишетүне үстерә, балаларда чыбыркы һәм шыгырдап торган тавышларны дөрес әйтү күнекмәләрен ныгыта; сүзнең фонетик һәм морфологик рәсемен төгәл кабатлый; аңлаешлы, уртача темпта, уртача көч тавышы белән сөйләү күнекмәләрен формалаштыра, шигырьнең эчтәлегенә карап, аның интонациясен, тембрын, тавыш көчен һәм сөйләм ритмын көйләп, шигырьләрне уку аңлаешлы. **<u>3) Сөйләмнең грамматик төзелеше:</u>** педагог балаларда вакыт, урын, сәбәп-нәтиҗә бәйләнешләрен тапшыру өчен тулы, киң таралган бертөрле әгъзалы гади һәм катлаулы буйсынучан җөмләләрне куллану; сүз ясаганда суффиксларны һәм приставкаларны дөрес куллану; сөйләм әйтелешен рәсмиләштерү өчен исем, кушымча, фигыльләрнең тәмамлану системасын куллану сәләтен формалаштыра. **<u>4) Бәйләнешле сөйләм:</u>** педагог балаларда бәйләнешле, грамматик яктан дөрес диалогик һәм монологик сөйләм үстерә, балаларны эзләү характерындагы сорауларны кулланырга өйрәтә (ни өчен?Ни өчен?Нәрсә өчен?); предметлар турында 5 6 җөмләдән тасвирлау хикәясен һәм шәхси тәҗрибәдән хикәяләү хикәяләрен төзү; аңлатмалы сөйләмнең элементар формаларын куллану; педагог балаларда сөйләм иҗатын, уенчыклар, картиналар буенча хикәяләү хикәяләре язарга; уенчыклар, табигать объектлары турында тасвирлау табышмаклары төзергә; баланың өлкәннәр һәм яшьтәшләре белән сөйләмдә инициативалылыгын һәм мөстәкыйльлеген хуплый; аралашу практикасында тасвирлау монологларын һәм аңлату сөйләме элементларын куллану осталыгын формалаштыра; педагог балаларда сәламләү, саубуллашу, рәхмәт белдерү, үтенеч белән мөрәҗәгать итүнең вариатив формаларын куллану күнекмәләрен үстерә, балаларның сорауларны бирергә һәм дөрес формалаштырырга омтылышын хуплый, сорауларга җавап биргәндә аңлатмалы сөйләм элементларын куллана, экиятләр сөйләү, предметлар һәм объектлар, рәсемнәр буенча тасвирлау хикәяләре төзи; педагог балаларга тирә-юньдәгеләр белән сөйләм аралашуына керергә, сораулар бирергә, сорауларга җавап бирергә, башка балаларның җавапларын тыңларга, төрле репликалар кулланырга, вакыйгалар турында сөйләргә, эшчәнлеккә чакырырга; әңгәмәдәшнең эмоциональ халәтенә сөйләм белән адекват җавап бирергә ярдәм итә. Педагог балаларда коллектив әңгәмәдә катнашу күнекмәләрен формалаштыра, уртак әңгәмәне дәвам итә, әңгәмәдәшләрне өзмичә, интонацион сөйләм белдерү чараларын, конфликтларны хәл иткәндә аңлатмалы сөйләм элементларын куллана, балаларда сөйләмдә сәламләүнең вариатив формаларын куллану күнекмәләрен ныгыта; саубуллашу; өлкәннәргә һәм яшьтәшләренә үтенечләр, рәхмәтләр, үпкәләр, шикаятьләр белән мөрәҗәгать итә, балаларның яшьтәшләренә, олыларга исемнәре һәм аталарының исемнәре белән мөрәҗәгать итү күнекмәләре. **<u>5) Балаларны грамотага өйрәтүгә әзерләү:</u>** педагог балаларда "сүз", "тавыш" терминнарын аңлау, аларны сөйләмдә куллану

	күнекмәләрен ныгыта; сүзләр авазлардан тора, озын һәм кыска булырга мөмкин дигән күзаллаулар формалаштыра; сүзләрне озынлык буенча чагыштыру күнекмәләрен формалаштыра; балаларга сүзләрнең тавыш анализының башлангыч күнекмәләрен үзләштерергә ярдәм итә: аларда беренче авазны интонацион рәвештә ассызыклап, сүзләрне мөстәкыйль әйтергә; сүзләрне бирелгән тавыш.
Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш («Сөенеч» – «Белем шатлыгы " мәктәпкәчә белем бирү региональ программасы)	
Бурычлар [3] ст.107	Балаларда көндәлек тормышта сөйләм үсеше өчен шартлар тудыру, махсус оештырылган уеннарда һәм дәресләрдә сөйләмнең төрле якларын үстерү.
Содержание [3] ст.108 - 109	***Баланың сөйләменең төрле якларын камилләштерү өлкәсендә*** Рус телле балаларның татар телендә беренчел коммуникацияне үзләштерү өчен шартлар тудырырга, «Татарча сөйләшәбез»УМК-сын кулланырга. Сүзлек запасын туплау, ким дигәндә 62 сүз, сөйләмне мәгънәле эчтәлек белән баету. Рус телле балаларның татар теленә кызыксынуын үстерү. Максатлы өйрәнү процессында «минем йортым» проектлау технологиясен, уен һәм мәгълүмати-коммуникацион технологияләрне, аудио-видео материалларын, анимацион сюжетларны, дидактик инструментарийны кулланырга. Балаларның яңа сүзләрне кабул итүенә, аларның дөрес әйтелешенә, истә калдыруына, активлашуына ярдәм итү. Сораулар белән уенчыклар, рәсемнәр, әйберләр эзләргә өндәү. Предметларның исемнәрен эш дәфтәрендәге рәсемнәр белән, аларның гамәлләрен, үзлекләрен бәйләргә өйрәтергә. Биремнәрне мөстәкыйль үтәргә, яңа сүзләр кулланырга омтылуны хуплау. Балаларны диалогта катнашырга дәртләндерергә, әңгәмәдәшенә ярдәм итәргә, сорауларга бер-ике сүзле җөмләләр белән җавап бирә белүне үстерергә, татар телендә 2-3 сүздән торган җөмләләр төзергә. Балаларны көндәлек аралашу ситуацияләрендә ориентлашырга өйрәтү. Күнегүләр, уен ситуацияләре булдыру, балалар эшчәнлегенең төрле төрләрен оештыру (уен, аралашу, эшчәнлекнең продуктив төрләре) аша сөйләм чишелешен табу, конкрет ситуациягә ярашлы рәвештә дөрес сөйләү күнекмәләрен үстерү. Балаларның татар телендә инициативалы чыгышларын, өлкәннәргә уйнау үтенече белән мөрәҗәгать итүләрен стимуллаштыру. Олыларның балалар белән бергә эшчәнлегендә сөйләм һәм уен аралашуын җайга салу. Рус телле балаларның сөйләм үсешен күзәтү системасын гамәлгә ашыру, педагогик гамәлләрнең нәтиҗәлелеген бәяләү белән бәйле, аларны алга таба оптимальләштерү максатыннан. Баланың бәйрәмдә кечкенә шигырь сөйләү теләген хуплау. Сөйләмнең интонацион аңлаешлылыгына нигез салу. Киләчәк вакыйгаларны көтүдән шатлык хисе кичерергә мөмкинлек бирү. ***Балаларны әдәби әсәрләр уку культурасына җәлеп итү өлкәсендә*** Төрле жанрлардагы һәм тематикадагы әдәби телне тыңлау һәм кабул итү сәләтен үстерү - әкиятләр, хикәяләр, татар язучылары һәм шагыйрьләренең шигырьләре, аларның эчтәлегенә эмоциональ җавап бирү. Балаларның олыларга китап укуны сорап мөрәҗәгать итүләрен стимуллаштыру. Баланың эчке дөньясын әкият геройлары һәм аларның характерлары, чын вакыйгалар, өлкәннәр һәм балаларның гамәлләре турында күзаллаулар белән баету, балаларга укыганны аңлау өчен сораулар бирү. Балаларның әдәби әсәрләр геройларына карата теләктәшлек, теләктәшлек күрсәтү өчен шигъри фольклорның кечкенә формаларын, халык әкиятләрен куллану, аларга үз тәртибен һәм яшьтәшләренең тәртибен бәяләүдә ориентлашу. Татар әкиятләреннән кечкенә өзекләрне инсценировкалау һәм драматизацияләүне

	оештыру. Укыган әсәрләрдән иң кызыклы, тәэсирле өзекләрне истә калдырырга ярдәм итү, балаларга сүзләрне һәм җөмләне кабатлау өчен гади сүзләрне килештерү мөмкинлеге бирү. Хәзерге татар шагыйрьләренең кечкенә шигырьләрен, татар фольклорының кечкенә формаларын яттан укырга дәртләндерергә. Шигырьләрне ятлау, истә калдыру сәләтен үстерү. Балаларга китаптагы иллюстрацияләрне кабат карарга мөмкинлек бирү. Уен, рәсем эшчәнлеген, конструкцияләүне һ. б. әдәби образлар белән баетырга. Ата-аналарга өйдә балага уку системасын оештыруда, Казан дәүләт татар яшь тамашачы театрында балалар өчен куелган спектакльләр белән танышуда ярдәм итәргә. Г.Кариева.
Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш Мәктәпкәчә яшьтәге балаларны татар теленә өйрәтү буенча УМК»Татар телендә сөйләшәбез" «Минем йортым» проекты	
Иртәнге вакытны, саф һавада йөрүне һәм кичке вакытны исәпкә алып, режимлы мизгелләрдә белем бирү процессын оештыру процессында мәктәпкәчә яшьтәге рус телле балаларда дөрес татар телен формалаштыру. Татар телендәге сүзләр белән танышу. Татар телендә таныш сүзләр кулланып, тәрбияченең гади сорауларына җавап бирергә өйрәтү. Сүзлек минимум 62 сүз	
Тематик планлаштыру	[7] ст.16 – 18
Тарату һәм күрсәтү материалы	[7] ст.43
Аудиоязмалар	[7] ст.47
Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш Мәктәпкәчә яшьтәге балаларны рус теленә өйрәтү буенча УМК “Изучаем русский язык” проекты	
Иртәнге вакытны, саф һавада йөрүне һәм кичке вакытны исәпкә алып, режимлы мизгелләрдә белем бирү процессын оештыру процессында мәктәпкәчә яшьтәге татар телле балаларда дөрес рус телен формалаштыру. Рус телендәге сүзләр белән танышу. Рус телендә таныш сүзләр кулланып, тәрбиячененең гади сорауларына җавап бирергә өйрәтү.	
Тематик планлаштыру	
Тарату һәм күрсәтү материалы	
Тәрбияләүнең гомуми бурычларын хәл итү **«Сөйләм үсеше»мәгариф өлкәсе**	
"Мәдәният" һәм "Матурлык" **кыйммәтләренә кушылу юнәлдерелгән**	
нәрсә аңлата: җәмгыятьтә кабул ителгән мәдәни тәртип кагыйдәләрен һәм нормаларын чагылдырган сөйләм этикеты формаларына ия булу; туган телгә мөнәсәбәт тәрбияләү, телнең матурлыгын тою, матур сөйләшергә омтылу (дөрес, бай, образлы телдә).	[2] п.20.8
Эчтәлекне тормышка ашыру өчен өстәмә методик кулланмалар **«Сөйләм үсеше»мәгариф өлкәсе**	
Хәзратова Ф.Ф. “Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь. Укутучылар эчен методик кулланма. Мозаика-Синтез, 2020 ел. Практик кулланма “Изучаем русский язык” Издателҗство “Магариф”, 2009 С.М. Гаффарова. Гербова В.В. балалар бакчасында сөйләм үсеше (4-5 яшь). М.: МозаикаСинтез, 2020 Ел	

“Сәнгать - эстетик үсеш” мәгариф өлкәсе	
[1] п.2.6.	**Планлаштыра:** -табигать дөньясын һәм сәнгать әсәрләрен (сүз, музыка, сынлы)кыйммәт-мәгънә кабул итү һәм аңлау алшартларын үстерү; -тирә-юнь дөньясына эстетик һәм эмоциональ-әхлакый мөнәсәбәтнең

	формалашуы, эстетик зәвык тәрбияләү; - сәнгать төрләре (музыка, рәсем сәнгате ,театр, халык сәнгате һәм башкалар)турында элементар күзаллаулар формалаштыру; - төрле эшчәнлек төрләрендә (рәсем, лепка, аппликация, сәнгать конструкциясе, җырлау, балалар музыка коралларында уйнау, музыкаль-ритмик хәрәкәтләр, Сүз иҗаты һәм башкалар)сәнгать осталыкларын һәм күнекмәләрен формалаштыру; - сәнгатьнең төрле төрләрендә төрле сәнгатьлелек чараларын үзләштерү; -баланың көндәлек тормышта һәм ял итүнең төрле төрләрендә (бәйрәмнәр, күңел ачулар һәм башкалар) сәнгать-иҗат сәләтләрен тормышка ашыру; -балаларның мөстәкыйль иҗади эшчәнлеген үстерү һәм аңа ярдәм итү (рәсем, конструктив, музыкаль, сәнгать-сөйләм, театральләштерелгән һәм башкалар).
4 – 5 яшь	
Төп өлеш (ФОПка ярашлы)	
Задачи [2] 21.5.1.	**<u>Сәнгатькә кушылу:</u>** төрле сәнгать төрләре әсәрләре белән танышу процессында балаларда сәнгать һәм эстетик кабул итүне үстерүне дәвам итү; күзаллау, сәнгать тәмен үстерү; балаларда төрле сәнгать әсәрләрен чагыштыру осталыгын формалаштыру; тирә юньдәге чынбарлыкның матурлыгына ярдәмчеллек һәм эстетик теләктәшлек үстерү; балаларда сәнгатькә кызыксынуны кешенең иҗади эшчәнлеге төре буларак үстерү; балаларны сәнгать төрләре һәм жанрлары, аның барлыкка килү тарихы, сәнгатьнең төрле төрләрен белдерү чаралары белән таныштыру; сәнгать әсәрләренең матурлыгын аңлау, сәнгать белән аралашу ихтыяҗын формалаштыру; балаларда балалар күргәзмәләренә, спектакльләренә кызыксыну формалаштыру; театр, музейга бару теләге һәм башка шундыйлар; балаларны илебез һәм дөнья сәнгатенең иң яхшы үрнәкләренә җәлеп итү. төрле сәнгать төрләре белән танышу процессында үз иле, иле өчен патриотизм һәм горурлык хисләре тәрбияләү; **<u>рәсем эшчәнлеге:</u>** балаларның кызыксынуын һәм төрле рәсем эшчәнлегенә уңай җавапны үстерүне дәвам итү; балаларда эстетик кабул итү, образлы күзаллаулар, күзаллау, эстетик хисләр, сәнгать-иҗат сәләтләрен үстерүне дәвам итү; балаларда сәнгатьле кабул итүне үстерү, сәнгать әсәрләрен һәм әйләнә-тирә дөнья предметларын эзлекле рәвештә игътибар белән карау; күргәннәрен үз тәҗрибәсе белән бәйләү; балаларда предметларны карау һәм тикшерү, шул исәптән куллар ярдәмендә дә, формалаштыруны дәвам итү; балаларның рәсем сәнгате турында күзаллауларын баету (балалар әдәбияты әсәрләренә иллюстрацияләр, рәсем сәнгате әсәрләрен репродукцияләү, халык декоратив сәнгате, кечкенә формалар скульптурасы һәм башкалар) иҗат үсеше нигезе буларак; балаларда рәсем, лепка, аппликациядә сүз чараларын аерып алу һәм куллану күнекмәләрен формалаштыру; балаларда рәсем, лепка, аппликациядә коллектив әсәрләр булдыру осталыгын формалаштыруны дәвам итү; балаларда рәсем ясаганда дөрес позаны саклау күнекмәләрен ныгыту: бөгелмәскә, өстәл өстендә Түбән иелмәскә, мольбертка; иркен утырырга, көч куймаска; балаларны сак булырга өйрәтү: эш урыннарын тәртиптә тоту, эш тәмамлангач,

	өстәлдәге бар нәрсәне җыештыру; балаларны үз күзаллауларын, кичерешләрен, хисләрен, фикерләрен сәнгать формасында гәүдәләндерергә дәртләндерергә; матурлыкны һәм үз сурәтләү эшчәнлеген кабул итү процессында шәхси иҗади башлангычны сакларга; балаларда төрле рәсем эшчәнлегендә сәнгать-иҗат сәләтләрен үстерү; балаларның мөстәкыйль сәнгать иҗаты өчен шартлар тудыру; балаларда башка балаларның эшләрен бәяләгәндә дуслык күрсәтергә теләк тәрбияләү; **конструктив эшчәнлек:** балаларда төзелеш детальләрен (куб, пластина, кирпеч, брусок) аерып һәм атау сәләтен үстерүне дәвам итү; аларны конструктив үзлекләрен (түземлелек, форма, зурлык)исәпкә алып куллану; балаларда зур һәм вак төзелеш материалларыннан корылмалар төзү осталыгын формалаштыру; кәгазь конструкциягә өйрәтү; балаларны табигый материалдан эшләнмәләр ясауга җәлеп итү. **музыкаль эшчәнлек:** балаларда музыкага кызыксыну, аны тыңларга теләк, музыкаль әсәрләрне кабул иткәндә эмоциональ җаваплылык уятырга дәвам итү; балаларның музыкаль тәэсирләрен баету, музыкаль мәдәният нигезләрен алга таба үстерүгә ярдәм итү; балаларны тыңлау культурасын тәрбияләү; балаларның музыкальлеген үстерү; югары сәнгатьле музыкага кызыксыну һәм мәхәббәт тәрбияләү; балаларда музыкада сөйләм чараларын аеру, тавышларны биеклек буенча аеру күнекмәләрен формалаштыруны дәвам итү; балаларда җырларга кызыксыну уяту; уеннарда, драматизацияләрдә, инсценировкаларда музыкаль хәрәкәт образлары булдыру өчен бию һәм Ритмопластика элементларын үзләштерүгә ярдәм итү; балаларның балалар музыка коралларында уйнау алымнарын үзләштерүенә ярдәм итү; балаларның музыкаль эшчәнлек белән мөстәкыйль шөгыльләнү теләген дәртләндерергә; **театральләштерелгән эшчәнлек:** балаларның театральләштерелгән эшчәнлеккә кызыксынуын үстерүне дәвам итү; социаль тәртип тәҗрибәсен формалаштыру, балаларның иҗади активлыгын үстерү өчен шартлар тудыру; сәнгать-образлы белдерү чаралары элементларына (интонация, мимика, пантомимика)өйрәтү; балалар сүзлеген активлаштыру, сөйләмнең тавыш культурасын, интонацион төзелешне, диалогик сөйләмне камилләштерү; балаларны театрның төрле төрләре (курчак, музыка, балалар, хайваннар театры һәм башкалар)белән таныштыру; балаларда иң гади образлы-экспрессив күнекмәләрне формалаштыру, әкият хайваннарының характерлы хәрәкәтләрен имитацияләү; эстетик зәвык үстерү, матурлык хисе тәрбияләү, әхлакый-эстетик һәм эмоциональ кичерешләрне дәртләндерү; уендагы иҗади күренешләргә һәм яшьтәшләр белән уен аралашуына кызыксыну уятырга. **мәдәни-ял итү эшчәнлеге:** буш вакытны файдалы оештыру сәләтен үстерү; кызыклы мөстәкыйль эшчәнлек белән шөгыльләнү теләген дәртләндерергә, әйләнә-тирә дөньяның матурлыгын билгеләргә (кар бөртекләре әйләнеше,

	кошлар җырлавы, агачлар ыңгырашуы һ. б.) һәм моны төрле эшчәнлекләрдә (рәсем, сүз, музыкаль)тапшырырга; ил халыкларының мәдәнияте һәм гореф-гадәтләре белән таныштыручы күңел ачуларга кызыксынуны үстерү; патриотик һәм әхлакый тәрбия бирү, сәнгать культурасына, эстетик-эмоциональ иҗатка җәлеп итү; бәйрәм мәдәнияте белән таныштыру, бәйрәмнәрдә (календарь, Дәүләт, халык)катнашу теләген үстерү; илдә барган вакыйгаларга катнашу хисләрен формалаштыру; баланың шәхси иҗади сәләтләрен һәм сәнгать омтылышларын үстерү; балаларны төрле күңел ачулар әзерләү процессына җәлеп итү; курчак спектаклендә, музыкаль һәм әдәби композицияләрдә, концертларда катнашу теләген формалаштыру.
Эчтәлек [2] 21.5.2.	**<u>Сәнгатькә кушылу.</u>** 1) Педагог балаларны сәнгатьне кабул итүгә җәлеп итүне, аңа карата кызыксынуны үстерүне дәвам итә; эстетик хисләр белдерүне, халык һәм декоратив-кулланма сәнгать предметларын караганда, музыкаль фольклор әсәрләрен тыңлаганда эмоцияләр күрсәтүне хуплый; балаларны иҗади һөнәрләр белән таныштыра (артист, рәссам, композитор, язучы); педагог, балаларны сәнгатьнең төрле төрләре белән таныштыру процессында, патриотизм тәрбияли һәм үз иле, төбәк өчен горурлык хисе. 2) Педагог табигатьнең, тирә-юньдәге чынбарлыкның предметларын һәм күренешләрен сәнгать образларында (әдәбият, музыка, сынлы сәнгать) танырга һәм атарга өйрәтә; балаларда сәнгать жанрларын һәм төрләрен аера белү сәләтен үстерә: шигырьләр, проза, табышмаклар (әдәбият), җырлар, биюләр (музыка), картина (репродукция), скульптура (сынлы сәнгать), бина һәм корылма (архитектура); балаларны аерып куярга һәм атарга өйрәтә төп белдерү чаралары (төс, форма, зурлык, ритм, хәрәкәт, ишарә, тавыш) һәм үз сәнгать образларын рәсем, музыка, конструктив эшчәнлектә булдыру. 3) Педагог балаларны рәсем сәнгате жанрлары (натюрморт, пейзаж, портрет), сәнгать образы һәм кәефе буенча төрле әсәрләр белән таныштыра; балаларны рәсем сәнгатенең белдерү чаралары (төс, сызык, композиция); тирә-юньдәге дөнья предметларында һәм күренешләрендә төсләр һәм төсмерләр, формалар, фактуралар күптөрлелеге белән таныштыра. 4) Педагог балаларны скульптура, скульптура ясау ысуллары (пластика, кисү), белдерү чаралары (күләм, статика һәм хәрәкәт, материал) белән таныштыра; аның эчтәлеге үзенчәлекләре хайваннарны чагылдыру (анималистика), кеше портретлары һәм көнкүреш күренешләре. 5) Педагог балаларны архитектура белән таныштыра; алар яшәгән йортларның (ДОО, гомуми белем бирү оешмасы, башка биналар) архитектура корылмалары булуы турында күзаллаулар формалаштыра; йортларның формасы, биеклеге, озынлыгы, төрле тәрәзәләре, төрле сандагы катлары, подъездлары һәм башкалар белән төрлечә булуын күрергә өйрәтә; балаларда ДОО тирәсендә урнашкан төрле корылмаларга кызыксынуны үстерүгә ярдәм итә (ДОО, бала һәм аның дуслары, гомуми белем бирү оешмасы, кинотеатр); балаларның игътибарын төрле биналарның охшашлыгына һәм аермаларына җәлеп итә, бинаның өлешләрен, аның үзенчәлекләрен мөстәкыйль аерып алуны хуплый; балаларны формасы һәм төзелеше буенча охшаш биналардагы аермаларны (керү ишекләренең, тәрәзәләрнең һәм башка өлешләрнең формасы һәм зурлыгы) күрергә өйрәтә; педагог балаларны рәсемнәрдә күрсәтергә омтылуны хуплый, аппликацияләр реаль һәм әкият төзелешләре. 6) Педагог музейга баруны оештыра (ата-аналар (законлы вәкилләр) белән берлектә), музейның билгеләнеше турында сөйли; балаларда курчак театрына,

	күргәзмәләргә кызыксыну уята. 7) Педагог балаларның китап, Китап иллюстрациясе турында белемнәрен ныгыта; балаларны китапханә белән язучылар һәм шагыйрьләр тарафыннан булдырылган китапларны саклау үзәге буларак таныштыра. 8) Педагог балаларны халык сәнгате әсәрләре (күңел ачулар, әкиятләр, табышмаклар, җырлар, хорводалар, чакырулар, халык декоратив кулланма сәнгате эшләнмәләре) белән таныштыра. 9) Педагог балаларның өстенлекләрен күрсәтә: балаларның яраткан җырларын, иллюстрацияләрен, халык һөнәрләре предметларын сайлавын, балаларның сайлауны аңлатуын хуплый; балаларда сәнгать әсәрләренә сакчыл мөнәсәбәт тәрбияли. **<u>Рәсем эшчәнлеге.</u>** 1) рәсем ясау: педагог балаларда аерым предметларны рәсем ясау һәм сюжет композицияләре булдыру осталыгын формалаштыруны дәвам итә, бер үк предметларның сурәтен кабатлый (неваляшки йөри, безнең участокта агачлар кыш көне, чебиләр үлән буйлап йөри) һәм аларга башкаларын өсти (кояш, кар ява һәм башкалар); балаларда предметларның формасы турында күзаллаулар формалаштыра һәм ныгыта (түгәрәк, овал, квадрат, турыпочмаклы, өчпочмаклы), зурлыгы, өлешләренең урнашуы; педагог сюжетны тапшырганда балаларга бөтен биттә хәрәкәт эчтәлегенә һәм гамәлгә кертелгән объектларга туры китереп сурәтләр урнаштырырга ярдәм итә; балаларның игътибарын предметларның зурлык буенча нисбәтен тапшыруга юнәлтә: агач биек, агач астындагы куак, куак астындагы чәчәкләр; балаларның тирә-юньдәге предметларның һәм табигать объектларының төсләре һәм төсмерләре турындагы күзаллауларын ныгытуны һәм баетуны дәвам итә; педагог балаларда инде билгеле булган төсләргә һәм төсмерләргә яңаларын (көрән, оранжевый, ачык яшел) өстәү осталыгын формалаштыра; балаларда бу төсләрне ничек алырга мөмкин булуы турында күзаллау формалаштыра; балаларны кирәкле әйберләр алу өчен буяуларны катнаштырырга өйрәтә төсләр һәм төсмерләр; балаларда рәсем ясауда, аппликациядә төрле төсләр куллану теләген үстерә, балаларның игътибарын тирә-юньдәге дөньяның күп төслелегенә юнәлтә; педагог балаларда карандаш, щетка, фломастер, төсле каләмне дөрес тота белүне ныгыта; аларны рәсем ясаганда куллана; балаларны рәсемнәрне щетка, карандаш белән буярга өйрәтә, сызыклар һәм штрихларны бер юнәлештә генә үткәрә (өстә түбән яки сулдан уңга); контур чикләреннән чыкмыйча, бөтен форма буенча ритмик рәвештә сызыклар, штрихлар ясау; бөтен щетка белән киң сызыклар, ә тар сызыклар һәм нокталар үткәрү; балаларда башка төстәге буяу кулланганчы щетканы чиста юа белүне ныгыта; ел ахырына педагог балаларда карандашка басымны үзгәртеп, ачык һәм караңгы төсмерләр ала белүне формалаштыра; балаларда катлаулы предметларны (курчак, куян һәм башкалар) ясаганда өлешләрнең урнашуын дөрес тапшыра һәм аларны зурлыгы буенча нисбәтли белү. 2) халык декоратив-кулланма сәнгате: педагог балаларда дымков, Филимонов үрнәкләре мотивлары буенча декоратив композицияләр булдыру осталыгын формалаштыруны дәвам итә. Балаларны матурлыкны эстетик кабул итүне үстерү өчен һәм бу рәсемнәр стилендә үрнәкләр булдыру өчен үрнәкләр буларак дымков һәм Филимонов әйберләрен кулланырга өйрәтә (рәсем ясау өчен балалар ясаган уенчыклар һәм кәгазьдән уеп ясалган уенчыклар силуэты кулланылырга мөмкин). Педагог балаларны шәһәр әйберләре белән таныштыра. Балаларны шәһәр рәсеме элементларын (бутоннар, купавкалар, розалар, яфраклар) аерып алырга; рәсемдә кулланылган төсләрне күрергә һәм атарга өйрәтә.

	3) ябыштыру: педагог балаларның лепкага кызыксынуын үстерүен дәвам итә; балаларда балчыктан (пластилиннан, пластик массадан) лепка ясау осталыгын камилләштерә. Балаларда элеккеге төркемнәрдә үзләштерелгән лепка алымнарын ныгыта; балаларны яссы шарның барлык кырыйларын җиңел генә тартып, аерым өлешләрне бөтен кисәктән тартып, вак детальләрне (кошчыкның колакларын, кошчыкның тырнагын) кысып алырга өйрәтә. Педагог балаларны коелган предметның, фигураның өслеген бармаклары белән тигезләргә өйрәтә. Балаларны шар уртасын, буш форма алу өчен цилиндрны кысу алымнарына өйрәтә. Стеканы куллану алымнары белән таныштыра. Стека ярдәмендә бизәкле әйберләрне бизәргә омтылуны хуплый. Педагог балаларда аккуратлы итеп ясау алымнарын ныгыта. 4) Аппликация: педагог балаларда аппликациягә кызыксыну үстерә, аның эчтәлеген катлауландыра һәм төрле сурәтләр булдыру мөмкинлекләрен киңәйтә. Балаларда ножницаларны дөрес тоту һәм алардан файдалану күнекмәләрен формалаштыра. Балаларны кисүгә өйрәтә, башта кыска, аннары озын полосаларны туры юлдан кисү күнекмәләрен формалаштырудан башлап. Балаларны төрле әйберләрнең (койма, эскәмия, баскыч, агач, куак һәм башкалар) рәсемнәрен ясарга өйрәтә. Балаларны түгәрәк формаларны квадраттан һәм прямал формаларны турыпочмактан почмакларны түгәрәкләү юлы белән кисәргә өйрәтә; бу алымны яшелчә, җиләк-җимеш, җиләк-җимеш, чәчәкләр һәм башка шундыйларны аппликацияләүдә сурәтләү өчен кулланырга өйрәтә. Педагог аппликациядә сурәтләнгән предметлар санын (кошлар, хайваннар, чәчәкләр, бөҗәкләр, йортлар, чын һәм уйдырма) әзер формалардан киңәйтүне дәвам итә. Балаларны бу формаларны Ике яки дүрт өлешкә (түгәрәк ярымтүгәрәкләргә, чирекләргә; квадрат өчпочмакларга һәм башкалар) кисеп үзгәртергә өйрәтә. Балаларда җентекләп кисү һәм ябыштыру күнекмәләрен ныгыта. Педагог активлык һәм иҗат күрсәтүне хуплый. **<u>Конструктив эшчәнлек.</u>** 1) Педагог балаларда төзелеш детальләрен (куб, пластина, кирпеч, брусок) аерып һәм атау сәләтен үстерүен дәвам итә; аларны конструктив үзлекләрен (тынычлык, форма, зурлык) исәпкә алып кулланырга өйрәтә. 2) Педагог балаларда ассоциатив элемтәләр урнаштыру осталыгын үстерә, балаларның нинди охшаш корылмаларны күргәнен искә төшерергә тәкъдим итә. Төзелеш үрнәгеген анализларга өйрәтә: төп өлешләрне аерып алырга, аларны зурлыгы һәм формасы буенча аерырга һәм чагыштырырга, бу өлешләрнең бер - берсенә карата пространствода урнашуын билгеләргә (йортларда стеналар, өстә япма, түбә; автомобильдә кабина, кузов һәм башкалар). 3) Педагог балаларны төрле конструктив катлаулылыктагы корылмалар төзергә дәртләндерә (берничә автомашина өчен гараж, 2 3 катлы йорт, ике юнәлештә баручы автомобильләр яки поездлар өчен киң күпер һәм башкалар). Балаларда сюжетлы-рольле уенда төзелеш материалынан төзелгән корылмаларны куллану осталыгын үстерә. Балаларны төзелешләрне үзләре үлчәргә (биеклеге, озынлыгы һәм киңлеге буенча), педагог биргән конструкция принцибын үтәргә (шундый ук йорт төзергә, әмма биек) өйрәтә. Балаларны зур һәм вак төзелеш материалларыннан корылмалар төзергә, корылмалар төзү һәм бизәү өчен төрле төстәге детальләр кулланырга өйрәтә. 4) Педагог балаларны алар нәрсә төзиячәкләре, материалны үзара бүлешәчәкләре, гамәлләрне килештерүләре һәм уртак тырышлыклары белән нәтиҗәгә ирешәчәкләре турында сөйләшергә өйрәтә. 5) Педагог балаларны кәгазьдән конструкцияләргә өйрәтә: якларны һәм почмакларны (альбом, участокны бизәү өчен флаглар, котлау открыткасы)

	берләштереп, турыпочмаклы кәгазь битен икегә бөкләргә, детальләрнең төп формасына (өйгә - тәрәзә, ишек, торба; автобуска - тәгәрмәч; урындыкка - аркага) ябыштырырга. Балаларны табигый материалдан: кабыктан, ботаклардан, яфраклардан, шишекләрдән, каштаннардан, чикләвек кабыгыннан, саламнан (көймә, елан һәм башкалар) эшләнмәләр ясауга җәлеп итә. Балаларны өлешләрен ныгыту өчен клей, пластилин кулланырга өйрәтә; төрле зурлыктагы катушкалар, тартмалар һәм башка әйберләр кулланырга өйрәтә. **<u>Музыкаль эшчәнлек.</u>** 1) тыңлау: педагог музыка тыңлау культурасы күнекмәләрен формалаштыра (игътибарын читкә юнәлтми, әсәрне ахырына кадәр тыңлый); педагог балаларны рус һәм чит ил композиторларының биографияләре һәм иҗаты, оркестрның барлыкка килү тарихы, музыка үсеше тарихы, музыка кораллары турында таныштыра; балаларны музыка характерын тоярга, таныш әсәрләрне белергә, тыңланганнар турында үз тәэсирләрен әйтергә өйрәтә; балаларны игътибар итәргә өйрәтә музыкаль әсәрнең иҗади чаралары: тыныч, көчле, акрын, тиз; балаларда тавышларны биеклек буенча аеру сәләтен үстерә (секста, Септима чикләрендә Югары, Түбән); педагог балаларны алган тәэсирләрен сүз, хәрәкәт, пантомима ярдәмендә белдерергә өйрәтә. 2) җырлау: педагог балаларны аңлаешлы җырларга өйрәтә, озын, хәрәкәтчән, килешле җырлау сәләтен формалаштыра (беренче Октава ре - Си чикләрендә); балаларда кыска музыкаль фразалар арасында сулыш алу сәләтен үстерә; балаларда көйне чиста җырлау, җөмләләрнең очларын йомшарту, сүзләрне төгәл әйтү, музыка характерын тапшырып, аңлаешлы җырлау сәләтен формалаштыра; балаларны җырларга өйрәтә инструменталь озата бару һәм аннан башка (педагог ярдәмендә). 3) җыр иҗаты: педагог балаларны бишек җыры көйен үзләре язарга һәм музыкаль сорауларга җавап бирергә өйрәтә (Синең исемең ничек?Нәрсә телисең, мәче?Син кайда?); балаларда бирелгән текстка көйләрне импровизацияләү осталыгын формалаштыра. 4) музыкаль-ритмик хәрәкәтләр: педагог балаларда Музыка характерына туры китереп ритмик хәрәкәт күнекмәләрен формалаштыруны дәвам итә; балаларны ике һәм өч өлешле музыка формасына туры китереп хәрәкәтләрне үзлегеннән үзгәртергә өйрәтә; балаларның бию хәрәкәтләрен камилләштерә: туры галоп, пружинка, берәм - берәм һәм парларда әйләнү; балаларны бию һәм хорводаларда түгәрәк буенча парларда хәрәкәт итәргә, аягын чулпыга һәм кул чабу, ритмик рәвештә кул чабу, гади үзгәртеп корулар (түгәрәктән һәм кирегә), сикерүләр башкару; балаларда төп хәрәкәтләр күнекмәләрен камилләштерүне дәвам итә (йөреш: торжественная, тыныч, тайнственная; йөгерү: җиңел, тиз). 5) бию-уен иҗатын үстерү: педагог Балаларда музыкаль-уен күнегүләрен (яфраклар әйләнә, кар бөртекләре төшә) һәм сәхнәләрне мимика һәм пантомима (күңелле һәм моңсу куян, хәйләкәр төлке, ачулы бүре һ.б.) кулланып эмоциональ-образлы башкаруны үстерүгә ярдәм итә; балаларны җырларны инсценировкалауга һәм кечкенә музыкаль спектакльләр куюга өйрәтә спектакльләр. 6) балалар музыка коралларында уйнау: педагог балаларда агач кашыкларда, погремушкаларда, барабанда, металлофонда гади көйләрне уйный белүне формалаштыра; баланың музыкаль сәләтләрен көндәлек тормышта һәм төрле ял итү эшчәнлегендә (бәйрәмнәр, күңел ачулар һәм башкалар) тормышка ашыруга ярдәм итә. **<u>Театральләштерелгән эшчәнлек.</u>** Педагог балаларның театральләштерелгән уенга кызыксынуын катлаулырак

	уен күнекмәләре һәм күнекмәләре (сәнгать образын тапшыру, персонажларның үсешен һәм үзара эшчәнлеген күзәтү сәләте) алу юлы белән үстерүен һәм саклавын дәвам итә. Балалар белән күзаллау, күзаллау, игътибар, фикерләүне үстерү өчен уен этюдлары оештыра. Педагог балаларны таныш әдәби һәм Әкият сюжеты нигезендә гади тамашалар уйнарга өйрәтә; образны гәүдәләндерү өчен билгеле белдерү чараларын (интонация, мимика, ишарә) кулланырга. Геройның эмоциональ халәтен тоярга һәм аңларга, башка персонажлар белән рольле аралашуга кирәргә өйрәтә. Режиссерлык уен күнекмәсен үстерә, моның өчен махсус шартлар (урын, материаллар, атрибутлар) булдыра. Балаларны театральләштерелгән уеннарда образлы уенчыклар һәм театрның төрле төрләрен (бибабо, өстәл, яссы) кулланырга дәртләндерә. Педагог балаларда театральләштерелгән уеннарда образлы уенчыклар, балчыктан, пластмассадан, пластилиннан үзлегеннән ясалган фигуралар куллану осталыгын формалаштыра. Роль, сюжет, реинкарнация чараларын сайлауда инициатива һәм мөстәкыйльлек күрсәтүне хуплый; бер үк образны булдырганда экспериментлар үткәрү мөмкинлеге бирә. Геройның эмоциональ халәтен тоярга һәм аңларга, башка персонажлар белән рольле аралашуга кирәргә өйрәтә. Һәр бала башкарган рольләрнең санын һәм характерын күзәтеп, балаларның театральләштерелгән эшчәнлегендә төрле яктан үсешенә ярдәм итә. Педагог Педагогик театрның (өлкәннәрнең) мөмкинлекләрен эмоциональ-хис тәҗрибәсе туплау, балаларның спектакльдә кулланыла торган сүз чаралары комплексын аңлау өчен куллануын дәвам итә. **<u>Мәдәни-ял итү эшчәнлеге.</u>** Педагог балаларның үз ялын файдалы оештыру осталыгын үстерә. Патриотик һәм әхлакый тәрбия бирә, сәнгать мәдәнияте, эстетик-эмоциональ иҗатка җәлеп итә. Сайланган эшчәнлек төрен (сәнгать, танып белү, Музыка һәм башкалар) мөстәкыйль оештыруга этәрә. Балаларны күңел ачуларга әзерлек процессына җәлеп итә (концерт, курчак спектакле, табышмаклар кичәсе һәм башкалар). Ил халыкларының гореф-гадәтләре һәм мәдәнияте белән таныштыра, үз иле (тормыш пункты) өчен горурлык хисе тәрбияли. Бәйрәм мәдәнияте белән таныштыра, бәйрәмнәрдә (календарь, Дәүләт, халык) катнашу теләген үстерә. Иҗади сәләтләрен үстерә. Өстәмә белем бирүнең иҗади берләшмәләренә йөрү теләген активлаштыра. Педагог балаларның шәхси иҗади сәләтләрен һәм сәнгать омтылышларын үстерә. Педагог балаларны төрле күңел ачулар әзерләү процессына җәлеп итә; курчак спектаклендә, музыкаль һәм әдәби композицияләрдә, концертларда катнашу теләген формалаштыра. Күңел ачуларны оештыру һәм үткәрү процессында педагог кызыклы һәм эчтәлекле эш белән шөгыльләнү ихтыяҗын формалаштыру турында кайгырта.
Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш («Сөенеч» – «Белем шатлыгы " мәктәпкәчә белем бирү региональ программасы)	
Бурычлар [3] ст.111	Балаларда чынбарлыкның эстетик ягына кызыксынуны үстерү өчен шартлар тудыру, сәнгатьнең төрле төрләре һәм жанрлары (сүз, музыка, сынлы), шул исәптән Халык иҗаты белән танышу, сәнгать – эстетик эшчәнлекнең төрле төрләренә кушылу, иҗади үз-үзеңне белдерүгә ихтыяҗны үстерү, сәнгать ниятен тормышка ашыруда инициатива һәм мөстәкыйльлек
Эчтәлек [3] ст.111- 115	***Балаларда чынбарлыкның эстетик ягына кызыксыну, төрле төрләр һәм жанрлар белән танышу, шул исәптән Халык иҗаты үсеше өлкәсендә*** Халык кәсебе, татар декоратив-кулланма сәнгате предметларын караганда эстетик хисләр һәм эмоцияләрне белдерүне хупларга. Рәсем сәнгате музеена баруны оештырырга (ата-аналар белән берлектә). Сәнгать әсәрләрен сәнгатьчә кабул итүне үстерү, образны эзлекле рәвештә карау, образга эмоциональ җавап бирү, күргәннәрен үз тәҗрибәсе белән бәйләү

	осталыгы. Балаларны традицион татар костюмы белән таныштыру (бер төсле иркен күлмәк, бәрхет камзул, бизәкле күкрәкчә, киң адымлы чалбар, күкрәкчәле чигелгән алъяпкыч, калфак, мозаика ичиги яки туфли, түбәтәй һ.б.). Балаларның игътибарын милли костюмда кисү сәнгате, тукыма, төрле чигүләр, бизәнү әйберләре һәм күн мозаика чагылыш тапканлыгына юнәлтергә. Заманча киемдә үткән элементларны табарга булыш. «Художественная керамика», «художник», «художник-керамик», «гончарное һөнәр»төшенчәләре белән таныштырырга. Балаларга чүлмәкчеләр иҗатының үзенчәлеге турында сөйләү мөмкинлеге бар (зооморская керамика төрле кошлар һәм хайваннар сурәтләре белән савытлар, балалар уенчыклары сыбызгы рәвешендә; Пестречинский керамик кәсебе). Заманча рәссам-керамик Б.А. Шубин иҗаты белән таныштыру («Алтын чәч», «Шүрәле», «Су анасы» статуэткалары, «Сабантуй» идән вазасы, «татар биюе», «утыручы хатын-кыз» һ. б. көнкүреш сюжетлары белән декоратив тәлинкәләр). Балаларның сәнгать әсәрләренең эчтәлеген аңлауларына ярдәм итү. «Архитектура» төшенчәсе белән таныштыру (балалар бакчасы, мәктәп, китапханә, цирк, курчак театры - архитектура корылмалары). Төрле биналарның охшашлыгына һәм аермаларына игътибар итәргә, бинаның өлешләрен, аның үзенчәлекләрен үзлегеннән аерып чыгаруны хупларга. Китап, Китап иллюстрациясе турында белемнәрне киңәйтү. Милли китапханә белән китапларны, шул исәптән татар язучылары һәм шагыйрьләре иҗат иткән китапларны саклау үзәге буларак таныштырырга. Чынбарлыкның эстетик ягына кызыксыну уяту, төрле төрләр һәм жанрлар, шул исәптән Халык иҗаты белән танышуны дәвам итү. ***Сәнгать-эстетик чынбарлыкның төрле төрләренә кушылу, иҗади үз-үзеңне белдерү ихтыяҗын үстерү, сәнгать ниятен тормышка ашыруда инициатива һәм мөстәкыйльлек өлкәсендә*** **Рәсем эшчәнлеге** *Рәсем ясау* Балаларның игътибарын табигать матурлыгына юнәлтү һәм алар белән бергә Үсемлек һәм хайваннар дөньясы объектларының формалары, төсләре, төзелешләре камиллегенә соклану. Татар кулланма сәнгате әсәрләре белән танышуны дәвам итегез. Балаларның халык һәм декоратив сәнгатькә кызыксынуын саклау. Балаларны «орнамент»төшенчәсе белән таныштыру. Балалар белән татар орнаментына оста итеп әверелгән чын чәчәк-үсемлек мотивларын карарга. Үрнәк элементларын аерып алу сәләтен үстерү. Балаларны декоратив эшчәнлеккә җәлеп итү: өч яфраклы агач (бер ноктадан өчләтә мазка), василька, Ромашка, миләш җимешләре, шиповник һ.б. рәсем ясау ысулларын күрсәтү). Бер, ике яки берничә төсне кулланып гади элементлардан торган тасма (бордюр) үрнәге булдыру күнекмәсен формалаштыру. Чәчәк үсемлекләренә туры килгән төсне сайлагыз. Берничә өлештән торган предметларның формасын һәм төзелешен (кош, Күбәләк, бал кортлары фигурасы) тапшырырга өйрәтергә. Төсләр белән таныштыру (зәңгәр, соры, алсу, кызгылт), төс хисе үстерү. Балаларны татар кулланма сәнгате мотивлары буенча коллектив эш башкаруга җәлеп итү, үз гамәлләрен башкаларның гамәлләре белән килештерергә өйрәтү. Туган шәһәр (авыл) тормышыннан якты вакыйгаларны рәсемдә тапшырырга өндәү. Балалар белән бергә эшләрне карарга һәм рәсемнәр турында сөйләргә, иҗади активлык күрсәтергә дәртләндерергә. *Пластилин белән эшләү* Балчыктан, тозлы камырдан, пластилиннан һәм башка пластик материаллардан

	коеп ясау осталыгын камилләштерү. Ябыштыру белән кызыксынуны үстерү. Төп кисәктән кечкенә комочкаларны кисеп алу яки өзеп алу, аларны бармакларның түгәрәк хәрәкәтләре белән әйләндерү, өлешләрне тоташтыру (чак-чак, граната җимешләре, миләш); яссы шарның өслеген тигезләү, җиңел тарттырылган кырыйларны кысып алу (губадия, вак бәлиш һ.б.). Алынган формаларны стека ярдәмендә ике яки дүрт өлешкә (пирог кисәкләренә) кисеп үзгәртү омтылышын хупларга. Буш форма (пиала, чүлмәк, касә һ.б.) алу өчен шар уртасын кысу алымын куллануда күнегүләр ясарга. Стек куллану техникасы белән таныштыру. Бу әйберләрне милли бизәкләр белән бизәргә омтылуны стека, налеплар ярдәмендә дәртләндерергә. Җыелган әйберләрне коллектив композициягә берләштерергә (таблицада сыйлау, чәй сервизы һ.б.). Уртак эшчәнлек нәтиҗәләреннән шатлык уяту. Декоратив лепкада халык уенчыгы мотивлары буенча иң гади образлар ясарга этәрү (балчык шемордановская, актюбинская уенчыклары һ.б.). Татар халык әкиятләре мотивлары буенча сюжетны лепкада күрсәтергә теләк уятырга һәм кызыксыну уятырга. Өлкәннәрнең балалар белән бергә эшчәнлек нәтиҗәләрен кабул итүдән шатлыклы хисләр күрсәтүгә ярдәм итү. *Аппликация* Аппликация сәнгатенә кызыксынуны үстерү, аның эчтәлеген катлауландыру һәм төрле сурәтләр булдыру мөмкинлекләрен киңәйтү. Башта кыска, аннары озын полосалар буенча кисәргә өйрәтегез. Төсле кәгазь полосаларыннан предметлар (флаг) сурәтләрен төзү осталыгын үстерү. Сирень, миләш чәчәкләреннән композиция ясау өчен өзек аппликация техникасы белән таныштыру. Чәчәкләр, җиләкләр, җиләк-җимешләр һ. б. сурәтләре өчен почмакларны кисеп, квадраттан түгәрәк формалар һәм турыпочмактан прямал формалар кисүдә күнегүләр ясарга. Биҙәлешләр сыйфатында полосада, квадратта, түгәрәктә декоратив үрнәкләр төзү омтылышын сакларга. Ритм хисе үстерү. Татар кулланма сәнгате мотивлары буенча әзер формалардан (чәчәкләр, күбәләкләр, кошлар) коллектив композицияләр булдыруга кертергә. Балаларга сюжет аппликациясен булдыруда бер кәгазь битенә берничә әйбер (урам, шәһәр) төзеп һәм ябыштырып ярдәм итәргә. Балаларга аерым оригиналь карарларга игътибар итегез. **Музыкаль эшчәнлек** Татар милли музыкасына кызыксынуны үстерү, аны тыңларга теләк уяту. Аның эмоциональ-образлы эчтәлегенә җавап бирү, үз тәэсирләре белән уртаклашу осталыгына ярдәм итү. Татар композиторларының музыкаль әсәрләрен кулланып, өч төп музыка Жанры төшенчәсен кертергә: җыр, бию, марш. Балаларның музыканың характерын, аның кәефен билгеләү осталыгын камилләштерү. Музыка кораллары һәм аларның яңгырашы белән танышуны дәвам итәргә (курай, кубыз, тальянка һ.б.). Татар җырларын чиста интонацияләү, сүзләрне төгәл әйтү, аңлаешлы, мәгънәле башкару күнекмәләрен үстерү. Татар биюенә хас булган иң гади хәрәкәтләр белән танышуны дәвам итәргә: «ярым бармаклардан йөрү», «ялгыз бишек», «утыру», «носок-пятка», «дробь», «ярым бармакларда күтәрелү», «борма» (ябайлаштырылган вариант), «парларда әйләнү» һ.б. музыка характерына туры китереп хәрәкәтләрнең ритмиклыгын формалаштырырга. Хәрәкәт импровизацияләрендә музыкаль-уен образын тапшырырга омтылуны дәртләндерергә, балалар белән берлектә тормышка ашыру вариантлары

	турында фикер алышырга (важный петушок, заботливые курочки, чебиләр-непоседы һ.б.), музыкаль әкиятнең характерына һәм эчтәлегенә иң зур дәрәҗәдә туры килгән образны сайларга ярдәм итәргә, һәр иҗади табышны хупларга. Музыканы балалар эшчәнлеге төрләре структурасына кертү, музыкаль эшчәнлекне балалар нәфис әдәбиятын, сынлы һәм театр сәнгатен кабул итү белән интеграцияләү. Балалар инициативасын, сәнгатьле ниятләрне үзлегеннән тормышка ашырганда импровизациягә омтылуны хуплау.

Тәрбияләүнең гомуми бурычларын хәл итү "Сәнгать-эстетик үсеш" мәгариф өлкәсе	
"Мәдәният" һәм "Матурлык" **кыйммәтләренә кушылу юнәлдерелгән**	
нәрсә аңлата: әйләнә-тирә дөньяның төрле объектларына һәм күренешләренә (табигый, көнкүреш, социаль), сәнгатьнең төрле төрләре, жанрлары һәм стильләре әсәрләренә (яшь үзенчәлекләренә ярашлы) эстетик хисләр (гаҗәпләнү, шатлык, соклану)тәрбияләү; Россия халкының гореф-гадәтләренә һәм бөек мәдәни мирасына, Дөнья сәнгать мәдәнияте шедеврларына кушылу; баланың тышкы һәм эчке дөньясын гармонияләштерү өчен әйләнә-тирә дөньяга эстетик, эмоциональ-кыйммәт мөнәсәбәтенең формалашуы; балаларның төп кыйммәтләрен ачу һәм аларның төрле сәнгать-иҗат эшчәнлегендә яшәү өчен шартлар тудыру; балалар тарафыннан үзләштерүнең интеллектуаль һәм эмоциональ-образлы ысулларын интеграцияләү нигезендә дөньяның бербөтен картинасын формалаштыру; һәр баланың иҗади потенциалын аның шәхесен исәпкә алып ачыклау, үстерү һәм тормышка ашыру өчен шартлар тудыру, аның иҗади үз-үзен тормышка ашыруга һәм башка кешеләр (балалар һәм өлкәннәр) белән бергә иҗат итүгә әзерлеген тәэмин итү	[2] п.21.8
Эчтәлекне тормышка ашыру өчен өстәмә методик кулланмалар "Сәнгать-эстетик үсеш" мәгариф өлкәсе	
Колдина Д.Н Балалар бакчасында рәсем эшчәнлеге (4-5 яшь). М.: Мозаика-Синтез, 2020. Колдина д.н. Лепка балалар бакчасында. Дәресләр конспектлары (4-5 ел), М.: Мозаика-Синтез, 2020 Ел. Колдина д.н. Аппликаөия балалар бакчасында. Дәресләр конспектлары (3-4 ел), М.: Мозаика-Синтез, 2020 Ел. Куцакова Л.в. төзелеш материалынан конструкцияләү (45 ел). М.: Мозаика-Синтез, 2020. Соломенникова О.А. Балаларны халык сәнгате белән таныштыру. М.: Мозаика-Синтез, 2015. Методик кулланма “Шома бас” З.Г.Ибрагимова 2012ел (3-7 яшь) Балалар белән эшләү өчен әдәбият. - ”Балалар бакчасында әдәп- әхлак тәрбиясе” : методик әсбап (төз. Закирова К.В.,Кадыйрова Р.Ә.).- Казан; “Аксу” компаниясе,2013. ”Балачак - уйнап- көлеп үсәр чак”: балалар бакчасында уеннар К.В.Закирова – Казан: РИЦ , 2012. ”Иң гүзәл тел – туган тел”: Кашапова М.Ф.- Казан: Школа , 2009.	

«Физик үсеш» мәгариф өлкәсе	
[1] п.2.6	**Күздә тота:** -балаларның төрле эшчәнлек төрләрендә хәрәкәт тәҗрибәсе алу, психофизик сыйфатларны (тизлек, көч, житезлек, чыдамлык, сыгылмалылык), Координация сәләтләрен, зур мускул төркемнәрен һәм вак моториканы үстерү;

	терәк-хәрәкәт аппаратын формалаштыру, тигезлекне, глазомерны, киңлектә ориентирлауны үстерү; - төп хәрәкәтләрне (ыргыту, сөйрәлү, менү, йөрү, йөгерү, сикерү)үзләштерү; гомуми үсеш күнегүләренә, музыкаль-ритмик хәрәкәтләргә, хәрәкәтчән уеннарга, спорт күнегүләренә һәм спорт уеннары элементларына (баскетбол, футбол, хоккей, бадминтон, өстәл теннисы, шәһәрчекләр, кегли һәм башкалар)өйрәтү; -әхлакый-ихтыяр сыйфатларын (ихтыяр, кыюлык, чыдамлык һәм башкалар)тәрбияләү; -спортның төрле төрләренә кызыксыну тәрбияләү һәм Россия спортчыларының күренекле казанышлары өчен горурлык хисе тәрбияләү; - сәламәт яшәү рәвеше һәм актив ял итүгә җәлеп итү, сәламәтлек турында күзаллаулар формалаштыру, аны саклау һәм ныгыту ысуллары, хәрәкәт эшчәнлегенең төрле төрләрендә куркынычсыз тәртип кагыйдәләре, үз сәламәтлегенә һәм тирә-юньдәгеләрнең сәламәтлегенә сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү..
4 -5 яшь	
Төп өлеш (ФОПка ярашлы)	
Бурычлар [2] 22.5.1.	балаларның хәрәкәт тәҗрибәсен баету, төп гимнастика күнегүләрен техник башкаруга ярдәм итү (строевые күнегүләр, төп хәрәкәтләр, гомуми үсеш, шул исәптән музыкаль-ритмик күнегүләр), спорт күнегүләрен, хәрәкәтчән уеннарны үзләштерү өчен шартлар тудыру; психофизик сыйфатлар (көч, тизлек, чыдамлык, сыгылмалылык, җитезлек) формалаштыру, Координация, төгәллек, киңлектә ориентирлауны үстерү; ихтыяр сыйфатлары, мөстәкыйльлек тәрбияләү, хәрәкәтчән уеннарда кагыйдәләрне үтәргә омтылу, физик күнегүләр башкарганда мөстәкыйльлек күрсәтү; - физик культурага һәм актив ялга кызыксыну һәм уңай мөнәсәбәт формалаштыруны дәвам итү, аерым спорт төрләре турында беренчел күзаллаулар формалаштыру; -баланың сәламәтлеген, терәк-хәрәкәт аппаратын ныгыту, дөрес позиция формалаштыру, физик тәрбия чаралары белән иммунитетны арттыру; - сәламәтлеккә тәэсир итүче факторлар турында күзаллаулар формалаштыру, Файдалы гадәтләр тәрбияләү, хәрәкәт эшчәнлегендә куркынычсыз тәртип кагыйдәләрен үзләштерүгә ярдәм итү.
Эчтәлек [2] 22.5.2.	Педагог хәрәкәт күнекмәләрен һәм күнекмәләрен формалаштыра, төп гимнастика күнегүләрен башкарганда, шулай ук хәрәкәтчән һәм спорт уеннары үткәргәндә психофизик сыйфатларны үстерә. Башлангыч позицияне төгәл кабул итәргә ярдәм итә, күнегүләр башкару техникасын, хәрәкәтчән уен кагыйдәләрен үтәргә омтылуны хуплый, өйрәнелгән хәрәкәтне мөстәкыйль хәрәкәт эшчәнлегендә куллану мөмкинлеген күрсәтә, яшьтәшләре белән дуслык мөнәсәбәтләрен ныгытырга, күрсәтмәләрне ишетергә һәм үтәргә, сүз инструкциясенә ориентлашырга ярдәм итә; максатка ирешүдә максатчанлык һәм ныклык күрсәтүне хуплый, иҗатка омтылу. Педагог сәламәт яшәү рәвешенең элементар нормаларын һәм кагыйдәләрен үзләштерүгә ярдәм итә, хәрәкәт эшчәнлегендә үз-үзеңне тоту кагыйдәләре турында күзаллау формалаштыра, сәламәтлекне ныгытуга һәм саклауга ярдәм итүче файдалы гадәтләрне ныгыта. 1) **<u>Төп гимнастика (төп хәрәкәтләр, гомуми үсеш күнегүләре, ритмик гимнастика һәм строй күнегүләре).</u>** Төп хәрәкәтләр: *ыргыту, шуу, тоту:* тупны сызыклар, баулар, таяклар арасында (озынлыгы

	2-3 м), куелган (бер - берсеннән 15-20 см ераклыкта) һәм бер сызык буенча 70-80 см ераклыкта урнаштырылган кубикларны яки кеглиларны урап узу; педагогка балдак прокатлау, педагогтан балдакны тотып калу; балдакны парларда бер - берсенә әйләндерү; тупны өскә ыргыту һәм идәнгә сукканнан соң аны тоту; тупны парда ыргыту һәм тоту; тупны бер - берсенә түгәрәккә ыргыту; Тупны ике кул белән баш артыннан басып ыргыту; Тупны авыш такта буенча тәгәрәтеп, предметка эләгү; тупны уң һәм сул кул белән җиргә 5 тапкырдан да ким булмаган рәттән бәреп төшерү һәм тоту тупны 3 4 тапкыр рәттән; тупны ике кул белән баш артыннан утырып ыргыту; еракка ыргыту; горизонталь һәм вертикаль максатларга 2 2,5 м ераклыктан эләгү; *сөйрәлү, менү:* дүрт аяклы "елан" белән җәелгән кегльләр арасында, авыш такта буенча, кулларын күтәреп, корсагындагы гимнастика эскәмиясе буенча сөйрәлү; божраларга, дугалар астына сикерү; гимнастика стенасына менү һәм аннан төшү, рееклар үткәрмичә; гимнастика стенасы буенча очыштан уңга һәм сулга очышка күчү 1 2 рейка дәрәҗәсендә, аякларына һәм кулларына таянып дүрт аяклы булып сөйрәлү; куллары белән идәнгә туры һәм ян - якка кагылмыйча, бау яки дуга астына менү; *йөрү:* колоннада бер-бер артлы, күрсәтелгән юнәлешкә таянып, темп үзгәрү белән; чулпыларда, үкчәләрдә, аякның тышкы ягында, алгы адым белән һәм бау буенча; предметларны атлап; вак һәм киң адымны чиратлашып, "елан" белән, сигнал буенча тукталып, каршы якка; алып баручыны алыштырып; йөгерү белән чиратлашып, сикерүләр белән; алга, якка, артка бер урында; кулларның төрле торышы белән (билбауда, якка (йөзекләрне), артта); йөгерү: колоннада берәм - берәм, аяк киеме киеп йөгерү, тезләрен югары күтәрү; урында; сигнал буенча йөгерү, аннан соң колоннада үз урынын табу; парларда; түгәрәк буенча, кулларын тотып; юнәлеш бирүчене алыштырып, хәрәкәт юнәлешен һәм темпны үзгәртеп; өзлексез йөгерү 1 1,5 минут; йөгерү 30 40 м белән чиратлашып 2 3 тапкыр йөрү; 150 200 м акрын йөгерү; 20 м тизлеккә йөгерү; 2х5 М челнок йөгереше; 5 6 кешелек төркемчәләр белән мәйданчыкның бер ягыннан икенче ягына йөгерү; тоту һәм борылу белән өелеп йөгерү; *сикерү:* бер урында ике аякта сикерү, уңга-сулга борылып, үзеңне әйләндереп, аяклар - аяклар бер - берсенә каршы, баш өстеннән эленеп торган предметны алырга тырышып; ике аякта 2-3 м алга сикерү; бау аша сикерү, яссы кубик (биеклеге 5 см), 4-6 сызык (сызыклар арасындагы ара 40-50 см); кечкенә тәнәфесләр белән 20 сикерү башкару; урыннан озынлыкка сикерү; эскәмиядән сикерү; туры галоп; кыска сикерү белән сикерүләр башкарырга тырышу; *тигезлектә күнегүләр*: такта буйлап йөрү, эскәмия буенча (предметлар аша йөрү, башында капчык белән, кулында предмет белән, аягын кулыннан читкә куеп); такта буйлап ахырына кадәр һәм кире борылыш белән йөрү; авыш такта буенча өскә һәм аска таба йөрү; бер аякта тору, икенчесе тез белән алга, якка, куллар якка яки билбауда; авыш такта буенча өскә һәм аска йөгерү; такта буенча йөрү һәм аның өстендә икесе аерылу; бер якка, аннары икенче якка яулыклар белән әйләнү, куллар билбауга, куллар якка. Педагог төрле күнегүләр өйрәтә, аларны балалар үз-үзләрен хәрәкәтләндерү эшчәнлегенә күчерә ала. **<u>Гомуми үсеш күнегүләре:</u>** *кул куллары, кул мускулларын һәм иңбаш билбауларын үстерү һәм ныгыту өчен күнегүләр:* кулларның төп позицияләре һәм хәрәкәтләре (якка, алга, өскә, артка, артка, аркага, билгә, күкрәк алдында); предметны бер кулдан икенче кулга күчерү; кулларны бөгеп һәм җәеп, кулларны селтәү; кулларны кысу һәм кысу, кулларны кул белән әйләндерү; бармак гимнастикасы

<table>
<tr><td></td><td>күнегүләре; башның уңга һәм сулга борылуы, башның авышлыгы;
арка мускулларын үстерү һәм ныгыту өчен күнегүләр һәм умыртка баганасының сыгылмалылыгы: алга, уңга, сулга авышу, корпусның уңга һәм сулга борылышлары баштагы позицияләреннән басып һәм утырып; аякларны чиратлап аркада, корсакта ятып, дүрт аяклы булып торып күтәрү;
кул кулларын, кул мускулларын һәм иңбаш билбауларын үстерү һәм ныгыту өчен күнегүләр: кулларның төп позицияләре һәм хәрәкәтләре (якка, алга, өскә, артка, артка, аркага, билгә, күкрәк алдында); предметны бер кулдан икенче кулга күчерү; кулларны бөгеп һәм җәеп, кулларны селкетү; кулларны кысу һәм кысу, кулларны кул белән әйләндерү; бармак гимнастикасы күнегүләре; башны уңга-сулга бору, кулларны бөкләү һәм җәю, бөкләү һәм җәю баш авышлыгы;
арка мускулларын һәм умыртка баганасының сыгылмалылыгын үстерү һәм ныгыту өчен күнегүләр: алга, уңга, сулга авышулар, корпусның уңга һәм сулга борылышлары башлангыч позицияләрдән басып һәм утырып; аякларны чиратлап аркада, корсакта ятып, дүрт аяклы булып торып күтәрү; Педагог гомуми үсеш күнегүләрен төрле башлангыч позицияләрдән, төрле темпта башкарырга тәкъдим итә (акрын, уртача, тиз) әйберләр белән һәм аларсыз. Элек аталган әйберләргә һәм кулланмаларга кечкенә туплар, косичкалар, таяклар, балдаклар һәм башкалар өстәлә. Өйрәнелгән күнегүләр иртәнге гимнастика комплексына, физкультминуткаларга һәм физкультура-сәламәтләндерү эшенең башка формаларына кертелә.
<u>Ритмик гимнастика:</u>
музыкаль дәрестә өйрәнелгән музыкаль-ритмик күнегүләрне педагог гомуми үсеш күнегүләре комплексына (ритмик гимнастика күнегүләренең иң гади бәйләнешләренә), физкультминуткаларга һәм хәрәкәтчән уеннарга кертә. Киңәш ителгән күнегүләр: музыкага төрле темп белән ритмик йөрү; чулпыларда, таптап, туры һәм ян-якка, туры галоп белән, түгәрәк буенча, кулларны тотып, туры һәм тирә-юньдә биек тезләнеп һәм хәрәкәт итеп, музыкага бер-бер артлы һәм парлап сикерү; аякны үкчәгә, чулпыга кую, ритм астында таптау, борылышлар, чиратлап "аяк ыргыту", чулпыдан адымнар ясап, түгәрәк буенча хәрәкәт итү, ритмик музыкага ритмик кул чабулар, ике үзләштерелгән хәрәкәт комбинациясе, мамыклар белән бергә.
<u>Строй күнегүләре:</u>
Педагог балаларга түбәндәге строй күнегүләрен тәкъдим итә: колоннага бер, икешәр, буй буенча, таралып тору; сузылган кулларга ябышу һәм ачу, ориентирлар буенча тигезләү; колоннадан икешәр колоннага хәрәкәттә, алып баручыны алыштырып; бер колоннадан яки рәттән бер урында һәм хәрәкәттә бер-берсенә борылышлар; уңга, сулга борылышлар, тирә-якта күчеп йөрү һәм хәрәкәт итү.
<u>Хәрәкәтчән уеннар:</u>
педагог төп хәрәкәтләрне ныгытуны һәм хәрәкәтчән уеннарда психофизик сыйфатларны үстерүне дәвам итә, җитәкче ролен үтәргә теләк уята, яшьтәшләренең кечкенә төркеме белән таныш уеннарны оештыруда пространственный ориентирлашуны, мөстәкыйльлекне һәм инициативалылыкны үстерә; кагыйдәләрне үтәүгә өйрәтә, балаларның максатчанлыгын, ныклап тырышуын, иҗади сәләтләрен күрсәтүне хуплый (уйлап табу һәм комбинацияләү уендагы хәрәкәтләр).
<u>3) спорт күнегүләре:</u>
педагог балаларны йөргәндә яки саф һавада физкультура дәресләре вакытында спорт күнегүләренә өйрәтә. Санада, чаңгыда, велосипедта шуу, булган шартларга, шулай ук региональ һәм климат үзенчәлекләренә бәйле рәвештә, мөстәкыйль хәрәкәт итү эшчәнлегендә оештырылырга мөмкин.</td></tr>
</table>

	Сандыкларда шуу: сандыклар белән тауга күтәрелү, таудан шуу, төшү вакытында тормозлау, бер-берсенең сандыкларында шуу. Өч тәгәрмәчле һәм ике тәгәрмәчле велосипедта шуу, самокат: туры, борылышлар белән түгәрәк буенча, төрле тизлек белән. Чаңгыда йөрү: тайгаланып адым белән, урында борылышлар, тауга "аяклы адым белән" һәм "ярымелочка белән"күтәрелү. **<u>Сәламәт яшәү рәвеше нигезләрен формалаштыру:</u>** педагог төгәлли балаларның сәламәтлек, аңа уңай йогынты ясый торган факторлар, хәрәкәт эшчәнлегендә куркынычсыз тәртип кагыйдәләре (җиһазлар белән шөгыльләнгәндә чиратлашып тору, иптәшне этәрмәү, колоннада йөгерү, бер-берсен узып китмичә) турындагы күзаллаулары балаларның физик культура белән шөгыльләнү кирәклеген, дөрес туклану, гигиена, сәламәтлекне саклау һәм ныгыту өчен катылануның мөһимлеген аңларга ярдәм итә. Спортның аерым төрләре турында беренчел күзаллаулар формалаштыра. **<u>5) Актив ял итү:</u>** Физкультура бәйрәмнәре һәм ял итү: педагог әлеге яшь төркемендәге балаларны өлкән яшьтәге мәктәпкәчә яшьтәге балалар бәйрәмнәрендә тамашачылар сыйфатында катнашырга җәлеп итә. Бәйрәмнәр елына 2 тапкыр үткәрелә, дәвамлылыгы 1 1,5 сәгатьтән артмый. Ял көненең икенче яртысында аена 1 2 тапкыр, күбесенчә саф һавада, 20 25 минут дәвам итә. Эчтәлек: хәрәкәтчән уеннар, ярыш элементлары белән уеннар, аттракционнар, музыкаль ритмик һәм бию күнегүләре. Ял һәм бәйрәмнәр сәламәт яшәү рәвеше алып бару мәсьәләләрен хәл итүгә юнәлдерелергә, социаль әһәмиятле һәм патриотик тематикага ия булырга, дәүләт бәйрәмнәренә багышланырга, Россия халыкларының күчмә уеннарын кертергә мөмкин. Сәламәтлек көннәре өч айга 1 тапкыр үткәрелә. Бу көнне физкультура-сәламәтләндерү чаралары, йөрүләр, саф һавада уеннар үткәрелә.
Мәгариф мөнәсәбәтләрендә катнашучылар формалаштырган өлеш («Сөенеч» – «Белем шатлыгы " мәктәпкәчә белем бирү региональ программасы)	
Бурычлар [3] ст. 117	Балаларда сәламәт яшәү рәвеше кыйммәте булдыру өчен шартлар тудыру, үз тәне һәм физик мөмкинлекләре турында күзаллаулар үстерү, хәрәкәт тәҗрибәсе алу һәм хәрәкәт активлыгын камилләштерү, спортның кайбер төрләре турында башлангыч күзаллаулар формалаштыру, хәрәкәтчән уеннарны үзләштерү
Эчтәлек [3] ст. 118-119	***Балаларда сәламәт яшәү рәвеше кыйммәтләре барлыкка килү өлкәсендә*** Балаларның физик һәм психик сәламәтлеген ныгыту, булган шартларны, төркемнең тулаемлыгын, физик үсеш халәте үзенчәлекләрен, балаларның сәламәтлеген, төбәкнең климат һәм сезонлы үзенчәлекләрен исәпкә алып, балалар организмын катыландыру буенча эшне дәвам итәргә. Балаларның шәхси гигиена процесслары алгоритмы турындагы күзаллауларын баету. Балаларның гигиена кагыйдәләрен аңлы рәвештә үтәвенә ирешү: ашаганчы һәм ашаганнан соң, пычрануга карап, бәдрәфне кулланганнан соң кулларны үзең юарга, тешләрне чистартырга, ашаганнан соң авызны юарга, йоклар алдыннан аякларны юарга. Гади һәм чиста киенү, киемнәрне җентекләп җыю, чиста аяк киеме киеп бүлмәдә йөрү осталыгын сакларга. Ашау күнекмәләрен камилләштерү: аз-азлап ашарга, тавышсыз ашарга, артык кайнар ризык ашамаска, чүп үләне ашамаска, аш бүлмәсе приборларын дөрес кулланырга. Милли ризыклар һәм эчемлекләр белән таныштыру: затируха (умач), татарча азу, Казан пловы, курага һәм кара имәнле чәй, хуш исле чәй һ. б.

	Балаларга балалар организмына кирәкле витаминнарның файдасы турында сөйләү. Туклану режимын, эчү режимын үтәү, яшелчә, җиләк-җимеш, балык һәм сөт җиләге (эретелгән сөт, кефир, корт), ит һәм башка файдалы продуктларны ашау ихтыяҗын формалаштыруга ярдәм итү. Балаларга сәламәт туклану кагыйдәләрен аңларга булышу. «Сәламәтлек» һәм «авыру» төшенчәләре, халык медицинасының кайбер чаралары белән таныштыру. Үз-үзеңә һәм башка балаларга имгәнүләр, кисүләр вакытында элементар ярдәм күрсәтү, үз сәламәтлегең турында кайгырту күнекмәләрен формалаштыру. Балаларны сәламәтләндерү чараларында актив катнашу өчен мөмкинлекләр булдыру. ***Балаларның хәрәкәт активлыгын камилләштерү, үз тәннәре һәм физик мөмкинлекләре турында күзаллауларны үстерү, спорт турында башлангыч күзаллауларны формалаштыру өлкәсендә*** Балаларда хәрәкәт активлыгы ихтыяҗын формалаштыру. Яшьтәшләренең кечкенә төркеме белән татар халык уеннарын мөстәкыйль оештыру осталыгын үстерү. Уен кагыйдәләрен үтәүне үз-үзеңне контрольдә тотарга өйрәтү. Балаларга өч тәгәрмәчле скутерда йөрергә мөмкинлек бирү. Үз хәрәкәтләреңне идарә итү, этеп җибәрү, бер аягың белән соткарлау, туктау сәләтен үстерү. Өч тәгәрмәчле велосипедта йөрү күнекмәләрен камилләштерү, сулга һәм уңга борылышлар ясау, түгәрәк буенча предметларны урап узу, мәйданчыкта иркле ориентлашу күнекмәләрендә күнегүләр ясау. Татар һәм рус халык уеннарында вариантлар уйлап табуны, хәрәкәтләрне берләштерүне хупларга.
Тәрбияләүнең гомуми бурычларын хәл итү “Физик үсеш” мәгариф өлкәсе	
"Тормыш", "Сәламәтлек" **кыйммәтләренә кушылу юнәлдерелгән**	
нәрсә аңлата: кешенең физик, рухи һәм социаль иминлеге җыелмасы буларак тормышка төп кыйммәт һәм сәламәтлек буларак аңлы мөнәсәбәт тәрбияләү; балада физик культура, Сәламәтлек һәм куркынычсыз яшәү рәвеше өлкәсендә яшькә туры килгән күзаллаулар һәм белемнәр формалаштыру; сәламәт яшәү рәвеше, физик күнегүләр, хәрәкәтчән уеннар, организмны катыландыру, гигиена нормалары һәм кагыйдәләренә эмоциональ-кыйммәт мөнәсәбәтен формалаштыру; активлык, мөстәкыйльлек, үз-үзеңне хөрмәт итү тәрбияләү, аралашучанлык, ышаныч һәм башка шәхес сыйфатлары; балаларны физик культура кыйммәтләренә, нормаларына һәм белемнәренә физик үсеш һәм үз-үзләрен үстерү максатларында җәлеп итү; балада төп гигиена күнекмәләрен, сәламәт яшәү рәвеше турындагы күзаллауларны формалаштыру.	[2] п.20.8.
Эчтәлекне тормышка ашыру өчен өстәмә методик кулланмалар “Физик үсеш” мәгариф өлкәсе	
Пензулаева л.и. Балалар бакчасында физкультура дәресләре. Урта төркем. Мозаика синтез.Мәскәү, 2009 ел	

Программаны гамәлгә ашыруның вариатив формалары, ысуллары, ысуллары һәм чаралары	
[2] 23.1. - 23.12.	Төп өлеш (ФОПка ярашлы)
Төрле төрләрнең һәм мәдәни практикаларның белем бирү эшчәнлеге үзенчәлекләре	
[2] 24.1. - 24.22.	Төп өлеш (ФОПка ярашлы)
[3] ст. 163 - 266	Белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар тарафыннан

	формалаштырыла торган өлеш (мәктәпкәчә белем бирүнең төбәк программасы Сөенеч танып белү шатлыгы)
Балалар инициативасына ярдәм итү ысуллары һәм юнәлешләре	
[2] 25.8.	Төп өлеш (ФОПка ярашлы)
Педагогик коллективның укучылар гаиләләре белән үзара бәйләнеше үзенчәлекләре	
[2] 26.1. – 26.11	Төп өлеш (ФОПка ярашлы)
[3] ст. 166 - 170	Белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар тарафыннан формалаштырыла торган өлеш (мәктәпкәчә белем бирүнең төбәк программасы Сөенеч танып белү шатлыгы)
[2] 27.1. – 27.10.	Коррекция-үсеш эшенең юнәлешләре һәм бурычлары
[2] 28.1. – 28.9.	КР күләме

IV. Тәрбиянең эш программасы

[2] 29.1.	Аңлату язуы	
[2] 29.2.	Тәрбия программасының максатчан бүлеге	
[2] 29.2.1.1.	ДООда тәрбияләүнең гомуми максаты	
[2] 29.1.1.2.	ДООда тәрбияләүнең гомуми бурычлары	
[2] 29.2.2.	Тәрбия юнәлешләре	
[2] 29.2.2.1.	Патриотик тәрбия юнәлеше	
[2] 29.2.2.2.	Тәрбиянең рухи-әхлакый юнәлеше	
[2] 29.2.2.3.	Социаль-коммуникатив тәрбия юнәлеше	
[2] 29.2.2.4.	Тәрбиянең танып белү юнәлеше	
[2] 29.2.2.5.	Физик һәм сәламәтләндерү тәрбия юнәлеше	
[2] 29.2.2.6.	Тәрбиянең хезмәт юнәлеше	
[2] 29.2.2.7.	Тәрбияләүнең эстетик юнәлеше	
[2] 29.2.3.	Тәрбиянең максатчан ориентирлары	
[2] 29.2.3.1.	Кечкенә балаларны тәрбияләүнең максатчан ориентирлары (өч яшькә кадәр)	
[2] 29.2.3.2	Программаны үзләштерүне тәмамлау этабында тәрбияләүнең максатчан ориентирлары	
[2] 29.3.	Тәрбия программасының эчтәлекле бүлеге Төп өлеше(ФОП буенча)	
[2] 29.3.1.	Белем бирү оешмасы төзелеше	
[2] 29.3.2.	Мәгариф оешмасының тәрбияләү мохите	
[2] 29.3.3.	Мәгариф оешмасының берләшмәләре	
[2] 29.3.4.	Мәгариф өлкәләрендә тәрбияләү бурычлары	
[2] 29.3.5	Мәгариф оешмасында уртак эшчәнлек формалары	
[2] 29.3.5	Ата-аналар белән эшләү	
[2] 29.3.5.1.	Мәгариф оешмасы вакыйгалары	
[2] 29.3.5.3	Мәгариф оешмасында уртак эшчәнлек	
[2] 29.3.6.	Предмет-пространство мохитен оештыру	
[2] 29.3.7	Социаль партнерлык	
Тәрбия программасын тормышка ашыру өчен методик кулланмалар һәм чыганаклар		
Методик кулланма (исеме, авторы)		Балаларның яше
		4-5 яшь
29.4.	Тәрбия программасының оештыру бүлеге	
[2] 29.4.1.	Кадрлар белән тәэмин итү	
[2] 29.4.2.	Норматив-методик тәэмин итү	
[2] 29.4.3.	Балаларның аерым категорияләре белән эшләү шартларына таләпләр	

[2] 29.4.3.1	ДОО тәрбия эше баланың махсус белем бирү ихтыяҗлары булуына (булмавына) бәйле түгел
[2] 29.4.3.2.	Балаларның аерым категорияләре белән эшләүдә максатчан ориентирларга ирешүне тәэмин итүче шартлар тудыру

IV. Программаның оештыру бүлеге

Программаны гамәлгә ашыруның психологик-педагогик шартлары	
[2] 30.	Төп өлеш (ФОПка ярашлы)
[3] ст. 170 - 171	Белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар тарафыннан формалаштырыла торган өлеш (мәктәпкәчә белем бирүнең төбәк программасы Сөенеч – «Танып белү шатлыгы»)
Үсештә булган предмет-пространственный мохитне оештыру үзенчәлекләре	
[2] 31.	Төп өлеш (ФОПка ярашлы)
[3] ст. 171- 179	Белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар тарафыннан формалаштырыла торган өлеш (мәктәпкәчә белем бирүнең төбәк программасы Сөенеч – «Танып белү шатлыгы»)
Программаны матди-техник тәэмин итү, методик материаллар һәм укыту һәм тәрбияләү чаралары белән тәэмин итү	
[2] 32.	Төп өлеш (ФОПка ярашлы)
[3] ст. 180 - 181	Белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар тарафыннан формалаштырыла торган өлеш (мәктәпкәчә белем бирүнең төбәк программасы Сөенеч – «Танып белү шатлыгы»)
Төп белем бирү программасын гамәлгә ашыру өчен әдәби, музыкаль, нәфис, анимацион әсәрләр исемлеге	
[2] 33.	**Төп өлеш (ФОПка ярашлы)**
[2] 33.1.4.	**Нәфис әдәбиятның үрнәк ИсемлегеМалые формы фольклора.** "Барашеньки...", "Гуси, вы гуси...", "Дождик-дождик, веселей", "Дон! Дон! Дон!...", "Жил у бабушки козел", "Зайчишка-трусишка...", "Идет лисичка по мосту...", "Иди весна, иди, красна...", "Кот на печку пошел...", "Наш козел...", "Ножки, ножки, где вы были?..", "Раз, два, три, четыре, пять - вышел зайчик погулять", "Сегодня день целый...", "Сидит, сидит зайка...", "Солнышко-ведрышко...", "Стучит, бренчит", "Тень-тень, потетень". **Русские народные сказки.** "Гуси-лебеди" (обраб. М.А. Булатова); "Жихарка" (обраб. И. Карнауховой); "Заяц-хваста" (обраб. А.Н. Толстого); "Зимовье" (обраб. И. Соколова-Микитова); "Коза-дереза" (обраб. М.А. Булатова); "Петушок и бобовое зернышко" (обраб. О. Капицы); "Лиса-лапотница" (обраб. В. Даля); "Лисичка-сестричка и волк (обраб. М.А. Булатова); "Смоляной бычок" (обраб. М.А. Булатова); "Снегурочка" (обраб. М.А. Булатова). **Фольклор народов мира.**Песенки. "Утята", франц., обраб. Н. Гернет и С. Гиппиус; "Пальцы", пер. с нем. Л. Яхина; "Песня моряка" норвежек, нар. песенка (обраб. Ю. Вронского); "Барабек", англ, (обраб. К. Чуковского); "Шалтай-Болтай", англ, (обраб. С. Маршака). **Сказки.** "Бременские музыканты" из сказок братьев Гримм, пер. с. нем. А. Введенского, под ред. С. Маршака; "Два жадных медвежонка", венгер. сказка (обраб. А. Красновой и В. Важдаева); "Колосок", укр. нар. сказка (обраб. С. Могилевской); "Красная Шапочка", из сказок Ш. Перро, пер. с франц. Т. Габбе; "Три поросенка", пер. с англ. С. Михалкова.

	Произведения поэтов и писателей России.Поэзия. Аким Я.Л. "Первый снег"; Александрова З.Н. "Таня пропала", "Теплый дождик" (по выбору); Бальмонт К.Д. "Росинка"; Барто А.Л. "Уехали", "Я знаю, что надо придумать" (по выбору); Берестов В.Д. "Искалочка"; Благинина Е.А. "Дождик, дождик...", "Посидим в тишине" (по выбору); Брюсов В.Я. "Колыбельная"; Бунин И.А. "Листопад" (отрывок); Гамазкова И. "Колыбельная для бабушки"; Гернет Н. и Хармс Д. "Очень-очень вкусный пирог"; Есенин С.А. "Поет зима - аукает..."; Заходер Б.В. "Волчок", "Кискино горе" (по выбору); Кушак Ю.Н. "Сорок сорок"; Лукашина М. "Розовые очки", Маршак С.Я. "Багаж", "Про все на свете", "Вот какой рассеянный", "Мяч", "Усатый-полосатый", "Пограничники" (1 - 2 по выбору); Матвеева Н. "Она умеет превращаться"; Маяковский В.В. "Что такое хорошо и что такое плохо?"; Михалков С.В. "А что у Вас?", "Рисунок", "Дядя Степа - милиционер" (1 - 2 по выбору); Мориц Ю.П. "Песенка про сказку", "Дом гнома, гном - дома!", "Огромный собачий секрет" (1 - 2 по выбору); Мошковская Э.Э. "Добежали до вечера"; Орлова А. "Невероятно длинная история про таксу"; Пушкин А.С. "Месяц, месяц..." (из "Сказки о мертвой царевне..."), "У лукоморья..." (из вступления к поэме "Руслан и Людмила"), "Уж небо осенью дышало..." (из романа "Евгений Онегин) (по выбору); Сапгир Г.В. "Садовник"; Серова Е. "Похвалили"; Сеф Р.С. "На свете все на все похоже...", "Чудо" (по выбору); Токмакова И.П. "Ивы", "Сосны", "Плим", "Где спит рыбка?" (по выбору); Толстой А.К. "Колокольчики мои"; Усачев А. "Выбрал папа елочку"; Успенский Э.Н. "Разгром"; Фет А.А. "Мама! Глянь-ка из окошка..."; Хармс Д.И. "Очень страшная история", "Игра" (по выбору); Черный С. "Приставалка"; Чуковский К.И. "Путаница", "Закаляка", "Радость", "Тараканище" (по выбору). Проза. Абрамцева Н.К. "Дождик", "Как у зайчонка зуб болел" (по выбору); Берестов В.Д. "Как найти дорожку"; Бианки В.В. "Подкидыш", "Лис и мышонок", "Первая охота", "Лесной колобок - колючий бок" (1 - 2 рассказа по выбору); Вересаев В.В. "Братишка"; Воронин С.А. "Воинственный Жако"; Воронкова Л.Ф. "Как Аленка разбила зеркало" (из книги "Солнечный денек"); Дмитриев Ю. "Синий шалашик"; Драгунский В.Ю. "Он живой и светится...", "Тайное становится явным" (по выбору); Зощенко М.М. "Показательный ребенок", "Глупая история" (по выбору); Коваль Ю.И. "Дед, баба и Алеша"; Козлов С.Г. "Необыкновенная весна", "Такое дерево" (по выбору); Носов Н.Н. "Заплатка", "Затейники"; Пришвин М.М. "Ребята и утята", "Журка" (по выбору); Сахарнов С.В. "Кто прячется лучше всех?"; Сладков Н.И. "Неслух"; Сутеев В.Г. "Мышонок и карандаш"; Тайц Я.М. "По пояс", "Все здесь" (по выбору); Толстой Л.Н. "Собака шла по дощечке...", "Хотела галка пить...", "Правда всего дороже", "Какая бывает роса на траве", "Отец приказал сыновьям..." (1 - 2 по выбору); Ушинский К.Д. "Ласточка"; Цыферов Г.М. "В медвежачий час"; Чарушин Е.И. "Тюпа, Томка и сорока" (1 - 2 рассказа по выбору). Литературные сказки. Горький М. "Воробьишко"; Мамин-Сибиряк Д.Н. "Сказка про Комара Комаровича - Длинный Нос и про Мохнатого Мишу - Короткий Хвост"; Москвина М.Л. "Что случилось с крокодилом"; Сеф Р.С. "Сказка о кругленьких и длинненьких человечках"; Чуковский К.И. "Телефон", "Тараканище", "Федорино горе", "Айболит и воробей" (1 - 2 рассказа по выбору). Произведения поэтов и писателей разных стран.

	Поэзия. Бжехва Я. "Клей", пер. с польск. Б. Заходер; Грубин Ф. "Слезы", пер. с чеш. Е. Солоновича; Квитко Л.М. "Бабушкины руки" (пер. с евр. Т. Спендиаровой); Райнис Я. "Наперегонки", пер. с латыш. Л. Мезинова; Тувим Ю. "Чудеса", пер. с польск. В. Приходько; "Про пана Трулялинского", пересказ с польск. Б. Заходера; "Овощи", пер. с польск. С. Михалкова. **Литературные сказки.** Балинт А. "Гном Гномыч и Изюмка" (1 - 2 главы из книги по выбору), пер. с венг. Г. Лейбутина; Дональдсон Д. "Груффало", "Хочу к маме" (пер. М. Бородицкой) (по выбору); Ивамура К. "14 лесных мышей" (пер. Е. Байбиковой); Ингавес Г. "Мишка Бруно" (пер. О. Мяэотс); Керр Д. "Мяули. Истории из жизни удивительной кошки" (пер. М. Аромштам); Лангройтер Ю. "А дома лучше!" (пер. В. Фербикова); Мугур Ф. "Рилэ-Йепурилэ и Жучок с золотыми крылышками" (пер. с румынск. Д. Шполянской); Пенн О. "Поцелуй в ладошке" (пер. Е. Сорокиной); Родари Д. "Собака, которая не умела лаять" (из книги "Сказки, у которых три конца"), пер. с итал. И. Константиновой; Хогарт Э. "Мафии и его веселые друзья" (1 - 2 главы из книги по выбору), пер. с англ. О. Образцовой и Н. Шанько; Юхансон Г. "Мулле Мек и Буффа" (пер. Л. Затолокиной).
[2] 33.2.6.	**Музыкаль әсәрләрнең үрнәк ИсемлегеСлушание.** "Ах ты, береза", рус. нар. песня; "Осенняя песенка", муз. Д. Васильева-Буглая, сл. А. Плещеева; "Музыкальный ящик" (из "Альбома пьес для детей" Г. Свиридова); "Вальс снежных хлопьев" из балета "Щелкунчик", муз. П. Чайковского; "Итальянская полька", муз. С. Рахманинова; "Как у наших у ворот", рус. нар. мелодия; "Мама", муз. П. Чайковского, "Жаворонок", муз. М. Глинки; "Марш", муз. С. Прокофьева. **Пение.** Упражнения на развитие слуха и голоса. "Путаница" - песня-шутка; муз. Е. Тиличеевой, сл. К. Чуковского, "Кукушечка", рус. нар. песня, обраб. И. Арсеева; "Паучок" и "Кисонька-мурысонька", рус. нар. песни; заклички: "Ой, кулики! Весна поет!" и "Жаворонушки, прилетите!". **Песни.** "Осень", муз. И. Кишко, сл. Т. Волгиной; "Санки", муз. М. Красева, сл. О. Высотской; "Зима прошла", муз. Н. Метлова, сл. М. Клоковой; "Подарок маме", муз. А. Филиппенко, сл. Т. Волгиной; "Воробей", муз. В. Герчик, сл. А. Чельцова; "Дождик", муз. М. Красева, сл. Н. Френкель. **Музыкально-ритмические движения.** Игровые упражнения. "Пружинки" под рус. нар. мелодию; ходьба под "Марш", муз. И. Беркович; "Веселые мячики" (подпрыгивание и бег), муз. М. Сатулиной; лиса и зайцы под муз. А. Майкапара "В садике"; ходит медведь под муз. "Этюд" К. Черни; "Полька", муз. М. Глинки; "Всадники", муз. В. Витлина; потопаем, покружимся под рус. нар. мелодии; "Петух", муз. Т. Ломовой; "Кукла", муз. М. Старокадомского; "Упражнения с цветами" под муз. "Вальса" А. Жилина. **Этюды-драматизации.** "Барабанщик", муз. М. Красева; "Танец осенних листочков", муз. А. Филиппенко, сл. Е. Макшанцевой; "Барабанщики", муз. Д. Кабалевского и С. Левидова; "Считалка", "Катилось яблоко", муз. В. Агафонникова. Хороводы и пляски. "Топ и хлоп", муз. Т. Назарова-Метнер, сл. Е. Каргановой; "Танец с ложками" под рус. нар. мелодию; новогодние хороводы по выбору музыкального руководителя. **Характерные танцы.** "Снежинки", муз. О. Берта, обраб. Н. Метлова;

	"Танец зайчат" под "Польку" И. Штрауса; "Снежинки", муз. Т. Ломовой; "Бусинки" под "Галоп" И. Дунаевского. Музыкальные игры. "Курочка и петушок", муз. Г. Фрида; "Жмурки", муз. Ф. Флотова; "Медведь и заяц", муз. В. Ребикова; "Самолеты", муз. М. Магиденко; "Найди себе пару", муз. Т. Ломовой; "Займи домик", муз. М. Магиденко. **Игры с пением**. "Огородная-хороводная", муз. Б. Можжевелова, сл. А. Пассовой; "Гуси, лебеди и волк", муз. Е. Тиличеевой, сл. М. Булатова; "Мы на луг ходили", муз. А. Филиппенко, сл. Н. Кукловской. **Песенное творчество**. "Как тебя зовут?"; "Что ты хочешь, кошечка?"; "Наша песенка простая", муз. А. Александрова, сл. М. Ивенсен; "Курочка-рябушечка", муз. Г. Лобачева, сл. Народные. **Развитие танцевально-игрового творчества.** "Лошадка", муз. Н. Потоловского; "Зайчики", "Наседка и цыплята", "Воробей", муз. Т. Ломовой; "Ой, хмель мой, хмелек", рус. нар. мелодия, обраб. М. Раухвергера; "Кукла", муз. М. Старокадомского; "Медвежата", муз. М. Красева, сл. Н. Френкель. **Музыкально-дидактические игры.** Развитие звуковысотного слуха. "Птицы и птенчики", "Качели". **Развитие ритмического слуха**. "Петушок, курочка и цыпленок", "Кто как идет?", "Веселые дудочки"; "Сыграй, как я". Развитие тембрового и динамического слуха. "Громко-тихо", "Узнай свой инструмент"; "Угадай, на чем играю". Определение жанра и развитие памяти. "Что делает кукла?", "Узнай и спой песню по картинке", "Музыкальный магазин". **Игра на детских музыкальных инструментах**. "Гармошка", "Небо синее", "Андрей-воробей", муз. Е. Тиличеевой, сл. М. Долинова; "Сорока-сорока", рус. нар. прибаутка, обр. Т. Попатенко.
[2] 33.3.3.	**Рәсем сәнгате әсәрләренең үрнәк Исемлеге**Иллюстрации, репродукции картин: И.Е. Репин "Яблоки и листья"; В.М. Васнецов "Снегурочка"; В.А. Тропинин "Девочка с куклой"; А.И. Бортников "Весна пришла"; А.Н. Комаров "Наводнение"; И.И. Левитан "Сирень"; И.И. Машков "Рябинка", "Малинка". Иллюстрации к книгам: В.В. Лебедев к книге С.Я. Маршака "Усатый-полосатый".
Белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар тарафыннан формалаштырыла торган өлеш (мәктәпкәчә белем бирүнең төбәк программасы Сөенеч – «Танып белү шатлыгы»)	
[3] ст. 109 - 111	**Нәфис әдәбиятның үрнәк Исемлеге** **4-5 яшьлек балалар өченДля чтения детям.**Малые формы фольклора: Песенки, потешки, заклички, считалки, прибаутки. «Словно дятел: цок-цок-цок…», пер. Н. Ишмухаметова; «Ворона каркает…», пер. З. Нигматова; «Дождик, дождик, пуще…», пер. Н. Ишмухаметова; «Дочка, хватит мять подушки…», пер. Н. Ишмухаметова; «Палец, палец, где ты был?…», пер. Н. Ишмухаметова; «Я плясать большой мастак», пер. Р. Ягафарова, пересказ Л. Кузьмина. *Сказки:* «Лиса и Журавль», пер. Р. Кожевниковой; «Смышленая ворона», пер. Л. Замалетдинова; «Два лентяя», обраб. С. Гильмутдиновой. *Литературные сказки:* Р. Батулла. «Подарок», пер. Э. Умерова; А. Гаффар. «Хвост»; А. Алиш. «Бояка и Небояка», «Глупый зайчонок», пер. А. Бендецкого; А. Гаффар. «Сладкий щавель».

	Поэзия: Г. Тукай. «Четыре времени года», пер. В. Лунина; Б. Рахмат. «Петушок…», пер. Е. Муравьева; Р. Курбан. «Я большой», пер. С. Малышева; Р. Валеева. «Кукле платье подарила», пер. В. Валеевой; Р. Миннуллин. «Про папу с мамой», пер. С. Малышева; Ш. Галиев. «В автобусе», пер. В. Баширова и Э. Блиновой; Р. Валеева. «Приходи, весна, скорей», пер. Е. Муравьева; Р. Курбан. «Как смастерить скворечник», пер. С. Малышева; Г. Зайнашева. «Поздравляем», пер. М. Одиноковой; Б. Рахмат. «Асия», пер. Г. Абрамова; Ш. Маннур. «Гусята», пер. Л. Топчия; Р. Валеева. «Летнее утро», пер. С. Малышева. *Проза:* А. Алиш. «Дядя рабочий», пер. Г. Каримовой; М. Хасанов. «Снег идет», пер. М. Зарецкого; М. Хасанов. «Моряк», пер. М. Зарецкого. ***Для заучивания наизусть*** «Пальчик, пальчик, где ты был?…», пер. Р. Ахметова; Х. Халиков «С добрым утром!», пер. Е. Муравьева; Г. Тукай «Как время зовется?», пер. В. Лунина. ***Дополнительная литература*** *Поэзия:* Г. Тукай. «Колыбельная песня», пер. В. Тушновой; Р. Файзуллин. «Друзья», пер. П. Серебрякова; Г. Зайнашева. «Наш огород», пер. Р. Кожевниковой; Ш. Галиев. «Оладьи», пер. Н. Морана; Ш. Галиев. «Помощник», пер. Э. Блиновой; Р. Миннуллин. «Песенка Тансылу», «Гусь», пер. С. Малышева; Р. Валеева. «Мы поедем к бабушке», пер. В. Валеевой; Р. Курбан. «Высотища», пер. С. Малышева; Г. Зайнашева. «Поздравляем бабушку», пер. М. Одиноковой; Р. Валеева. «Я люблю свою машину», пер. Г. Мачихиной; Р. Миннуллин. «Наш тигренок», пер. Э. Блиновой; М. Файзуллина. «Грибы», пер. С. Малышева; Р. Курбан. «Кукла», пер. С. Махотина; Дж. Тарджеманов. «Дождик идет», пер. М. Ивенсена; Ш. Галиев. «Конфеты есть не буду», пер. В. Баширова. *Проза. Литературные сказки:* Батулла. «Медведи», пер. Л. Хафизовой; А. Гаффар. «Рыбка – мерзлячка»; Р. Батулла. «Капкан», пер. Н. Краевой. **Әкиятләр,хикәяләр,легендалар:** “Кем көчле?”татар халык әкияте,”Батыр этәч”татар халык әкияте,”Күгәрченнәр ни өчен гөрләшеп яшиләр һәм гөрләмеш уены каян килеп чыккан”легенда,”Куркак юлдаш?”татар халык әкияте,”Ике кыз”татар халык әкияте,”Ни өчен Эт белән Песи бер-берсенә дошман булганнар?”легенда,”Өч кыз”татар халык әкияте,”Шүрәле”татар халык әкияте,”Карга ни өчен исемен әйтеп бетерми?”башкорт халык әкияте,”Башак”украин халык әкияте,”Итагатьлемәче”литва халкы әкияте,”Бүре аларны нигә ашаган?”болгар халык әкияте,”Хәйләкәр этәч” болгар халык әкияте,”Күңелле Чыпчык белән күңелсез Карга”калмык халык әкияте,”Суалчанкунакка бара”Ә.Гаффар,”Каз белән Аккош”А.Алиш,”Мактанчык алма”С.Сәүбәнова,”Ялкау карга баласы”Р.Вәлиева,”Әбү булган аягы”Батулла,”Алпамыш шәһәргә килде”И.Дәүләтшин,”Керпе”С.Сәүбәнова,”Ак песи”Г.Мөхәммәтшин,”Ялкау өчен ботка суынган”И.Туктар,”Әбиләрдә кунакта”А.Алиш,”Ирек,Алмасһәм Җәлил”Н.Фәттах,”Велосипедлы Мөнир”Н.Фәттах,”Иртәнге нурлар”К.Ушинский/Ф.Басыйров тәрҗемәсе/,”Сыер”К.Ушинский/А.Әхмәт тәрҗемәсе/,”Сөт

	елгасы”Я.Тайц/К.Котдусова тәрҗемәсе/,”Канатларың булса”Р.Мингалим,”Агачлар да авырый”З.Әхмәров,”Йорт салалар”Г.Бакир,”Актырнак белән Назбикә”Җ.Дәрзаман,”Көн җылынды”М.Хәсәнов,”Кое чыпчыгы”Н.Кәримова,”Татлы җәй”Ф.Зариф,”Бал дәвалый”А.Хәсәнов,”Тәмле сүз”Ә.Бикчәнтәева,”Яшелчәләр бәхәсе”В.Хәйруллина,”Икмәк”төрекмән халык әкияте,”Тәлинкәнең төбе нинди?”Ф.Ю.Юсупов,”Куян кызы”А.Алиш,”Кыш әбинең шуклыгы”К.Ушинский,”Төлке белән бүре”татар халык әкияте. **Шигырьләр:** ”Көзге табын”Ф.Яруллин,”Без игенчеләр булдык”Р.Вәлиева,”Октябрь»М.Мазунов,»Банан тәмле буламы?»Ә.Рәшит,”Кар яуды”Г.Латыйп,”Кыш килде”Г.Зәйнашева,”Балалар ярдәм итә”Г.Лотфи,”Кыш бабай бүләкләре”Ә.Кари,”Бүләк”Йолдыз,”Яшел чыршы,яшь чыршы”З.Шәрифуллина,”Почмакта торам”Р.Миңнуллин,”Яз килә”Б.Рәхмәт,”Яз”Н.Баян,”Минем кунагым”Ә.Кари,”Бәйрәм бүген”Р.Корбан,”Нәүрүз”Р.Миңнуллин,”Бала белән Күбәләк”Г.Тукай,”Бал корты”М.Фәйзуллина,”Ныграк авыртыр иде”Р.Корбан,”Оныткан”Х.Халиков,”Керпе белән Бала”Р.Вәлиева,”Безнең дусларыбыз”М.Хөсәен,”Авыл малае белән шәһәр малае”Р.Миңнуллин,”Энә”Н.Думбадзе/Р.Вәлиева/,”Якшәмбе көн балыкта”А.Тимиркаев/Р.Вәлиева тәрҗемәсе/,”Елга”А.Барто/З.Мансур тәрҗемәсе/,”Миннәндә зур үсәрсез”З.Туфайлова,”Кунаклар”Ш.Галиев,”Берүзем”А.Барто/Р. Вәлиева тәрҗемәсе/,”Шофёр буласым килә”Э.Шәрифуллина,”Туган тел”Ш.Галиев,”Якын дус”Җ.Тәрҗеманов,”Кадерлә син китапны”Х.Шабанов,”Безнең гаилә”Г.Тукай,”Иң матур сүз”Н.Исәнбәт. **Ятлау өчен:** ,”Өлкән группага күчкәч”М.Фәйзуллина, “Күз”Х.Халиков,”Түтәлләрдә үстеяшелчә”Х.Гарданов,”Дәү әнием”Ә.Бикчәнтәева,”Чисталык сөябез”Ә.Ерикәй,”Песнәк”Д.Гарифуллин,”Светофорның өч күзе”Ш.Галиев,”Әни гөлләре”Н.Гайсин,”Яз килә”М.Мазунов, ,”Тукай абый”З.Туфайлова, **Уку өчен:**”Мин яратам сине Татарстан”Р.Рәкыйпов,”Әти йорт төзи”Ә.Ерикәй,”Балаларярдәм итә”Г.Лотфи,”Табын кагыйдәләре”В.Хәйруллина,”Солдат булдым”Җ.Дәрзаман,”Карлыгач”Г.Тукай,”Туплар”В.Хәйрулл ина,”Ярый әле” Г.Гыйльманов,”Минем бабай”Э.Шәрифуллина.
[3] ст. 115 - 117	**4-5 яшьлек балалар өчен тәкъдим ителгән музыка репертуары** ***Слушание музыки*** «Апипа», татарская народная мелодия, обраб. Ю. Виноградова; «Марш кукол», муз. Н. Жиганова; «Осенью», муз. М. Музафарова, сл. Н. Гайсина, пер. Р. Архипова; «Доброй ночи», муз. А. Монасыйпова; «Часы», муз. Ф. Ахметова; «Мой зайчишка», муз. Л. Батыр-Булгари, сл. Н. Исанбет, пер. Р. Архипова; «Веселый танец», муз. А. Леман; «Сабантуй», татарская народная мелодия, обраб. Р. Еникеевой, сл. Н.

	Садри; «Скачки», муз. Л. Батыр-Булгари; «Колыбельная», муз. Р. Ахияровой, сл. Г. Афзала, пер. С. Малышева; «Бабочка», муз. Р. Ахияровой; «Жеребенок», муз. Р. Ахияровой (из цикла «Пьесы для фортепиано - детям »); «Весело, грустно», муз. Р. Калимуллина; «Кукушка», муз. Дж. Файзи, сл. М. Джалиля, пер. Ю. Лопатина. ***Пение*** «Колыбельная», татарская народная мелодия, сл. Р. Миннуллина; «Платье для куклы», муз. Н. Бакиевой, сл. Р. Валиевой; «Золотая осень», муз. и сл. Л. Хисматуллиной; «Жеребенок», муз. А. Бакирова, сл. А. Бикчентаевой, пер. С. Малышева; «Снег идет», муз. и сл. Г. Гараевой; «Зима», муз. Ф. Залялютдиновой, сл. Дж. Тарджеманова; «Возле ёлки», муз. и сл. Г. Гараевой, обраб. Р. Еникеевой; «Хочу быть солдатом», муз. и сл. А. Гайсамовой; «Танец для мам», муз. и сл. Ф. Шаймардановой; «Весна идет», муз. А. Гайсамовой, сл. Н. Гайсина; «Весна», муз. Ф. Шаймардановой, сл. Ш. Галиева. ***Музыкально-ритмические движения*** *Игровые упражнения:* «Марш», муз. А. Шарафеева; «Сария», татарская народная мелодия, обраб. Р. Еникеевой; «Хоровод», татарская народная мелодия, обраб. Ф. Залялютдиновой; «Прыжки», муз. Р. Калимуллина; «Топ-топ-топ», татарская народная мелодия, обраб. Р. Тимершиной; «Круговая пляска», татарская народная мелодия, обраб. Ф. Залялютдиновой; «Петушок», муз. И. Шамсетдинова; «Упражнение с цветами», муз. Р. Еникеева («Вальс»). *Этюды драматизации:* «Барабанщик», муз. З. Хабибуллина; «Вальс падающих листьев», муз. Ф. Шаймардановой; «Забавный котёнок», муз. А. Шарафеева; «Мы - солдаты», муз. М. Музафарова, З. Хабибуллина, Р. Ахияровой; «Лошадки», башкирская народная мелодия, обраб. Р. Сальманова; «Бабочки», муз. Л. Хисматуллиной; «В лес за ягодами», татарская народная мелодия, обраб. М. Зиннатуллиной; «На лугу», муз. Ф. Шаймардановой. *Хороводы и пляски:* «Приглашение», муз. А. Абдуллина; «Веселый танец», муз. Ф. Фаизовой; «Хороводная», татарская народная мелодия, обраб. Р. Сабитова; «Вместе с друзьями», муз. и сл. Л. Хисматуллиной, пер. Л. Хисматуллиной; «Около ёлки», муз. И. Шамсутдинова, сл. С. Урайского; «Медвежата», муз. и сл. Р. Гилязевой; «Танец снежинок», муз. Л. Хисматуллиной; «Танец для мам», муз. и сл. Ф. Шаймардановой; «Парный танец», татарская народная мелодия, обраб. Л. Шигабетдиновой; «Плывет утка, плывет гусь», татарская народная мелодия, обраб. Р. Еникеевой. *Музыкальные игры:* «Найди свое корзину», муз. Х. Валиуллина («Вальс»); «Самолеты», муз. А. Монасыйпова («Этюд»); «Петушок и курочки», муз. С. Сайдашева («Танец»); «Мышки», муз. Р. Зарипова; «Медведь и зайчата», муз. Л. Хисматуллиной, Ф. Шаймардановой; «Ударь в бубен», татарская народная мелодия, обраб. В. Валиевой; «Скворечники», муз. М. Салихова (« Полька»); «Найди себе пару», муз. Р. Зарипова. *Игры с пением:* «Веселый мячик», татарская народная мелодия, обраб. Р. Тимершиной; «Жеребёнок», муз. А. Бакирова, сл. А. Бикчентаевой, пер. С. Малышева; «Тюбетейка», татарская народная мелодия, обраб. Р. Еникеевой; «Паровоз», муз. Л. Шигабетдиновой, сл. С. Ахметова; «Игра с мишкой», муз. Л. Хисматуллиной, сл. народные; «Золотая ворота», муз. Ф. Шаймардановой, сл. народные. *Танцевально-игровое творчество:* «Апипа», татарская народная

	мелодия, обраб. Ю. Виноградова; «Котенок», муз. М. Музафарова; «Мышки», муз. Р. Зарипова; «Кукла», татарская народная мелодия, обраб. А. Монасыйпова; «Танец с платочками», муз. Л. Хисматуллиной; «Курочка и петушок», муз. А. Батыршина; «По ягоды», татарская народная мелодия, обраб. М. Зайнуллиной. *Игра на детских музыкальных инструментах:* «Апипа», татарская народная мелодия, обраб. Р. Еникеевой; «Поезд», муз. и сл. Р. Гатиной, «Колыбельная», муз. М. Яруллина; Ф. Батыршиной; «На улице весна», муз. Л. Шигабетдиновой, сл. А. Ерикея; «Малина», муз. Л. Шигабетдиновой, сл. Н. Арсланова. ***Праздники*** «Карга боткасы», «Сабантуй».
https://mon.tatarstan.ru/middle_group.htm	4-5 яшьлек балалар өчен анимацион сюжетлар (урта төркем) балаларны татар теленә өйрәтү дәресләренә
https://mon.tatarstan.ru/ekiyat_ilende.htm	Мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен «Әкият иленде " телетапшырулар циклы (3 яшьтән 7 яшькә кадәрге балалар өчен танып белү – күңел ачу программасы)
	Программаны гамәлгә ашыруның кадр шартлары
[2] 34.	Төп өлеш (ФОПка ярашлы)
[3] ст. 179 - 180	Белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар тарафыннан формалаштырыла торган өлеш (мәктәпкәчә белем бирүнең төбәк программасы «Сөенеч» -«Танып белү шатлыгы»)
[2] 35.	Мәктәпкәчә төркемнәрдә көн тәртибе һәм режимы
[2] 35.12	Мәгариф процессын һәм көн режимын оештыру таләпләре һәм күрсәткечләре
[2] 35.13 [2] 35.13.1. [2] 35.13.2.	Оештыру режимына һәм укыту режимына карап ашау саны

[2] 35.21.	Мәктәпкәчә төркемнәрдә көн тәртибе һәм режимы			
Эчтәлек	3 - 4 года	4 - 5 лет	5 - 6 лет	6 - 7 лет
Елның салкын чоры				
Балаларны иртәнге кабул итү, уеннар, мөстәкыйль эшчәнлек, иртәнге гимнастика (кем дигәндә 10 минут)	6.00 - 8.30	6.00 - 8.30	6.00 - 8.30	6.00 - 8.30
Иртәнге аш	8.30 - 9.00	8.30 - 9.00	8.30 - 9.00	8.30 - 9.00
Уеннар, дәресләргә әзерлек	9.00 - 9.20	9.00 - 9.15	9.00 - 9.15	-
Дәресләр (шул исәптән гимнастика дәрес барышында 2 минут, дәресләр арасындагы тәнәфесләр, ким дигәндә 10 минут)	9.20 - 10.00	9.15 - 10.05	9.15 - 10.15	9.00 - 10.50
Йөрергә әзерләнү, йөрү, йөрүдән кайту	10.00 - 12.00	10.05 - 12.00	10.15 - 12.00	10.50 - 12.00
Икенче иртәнге аш	10.30 - 11.00	10.30 - 11.00	10.30 - 11.00	10.30 - 11.00
Төшке аш	12.00 - 13.00	12.00 - 13.00	12.00 - 13.00	12.00 - 13.00
Йокларга әзерләнү, йоклау, балаларны	13.00 - 15.30	13.00 - 15.30	13.00 - 15.30	13.00 - 15.30

әкренләп күтәрү, катыландыру процедуралары				
Төшке йокыдан аш	15.30 - 16.00	15.30 - 16.00	15.30 - 16.00	15.30 - 16.00
Дәресләр (кирәк булганда)	-	-	16.00 - 16.25	-
Уеннар, балаларның мөстәкыйль эшчәнлеге	16.00 - 17.00	16.00 - 17.00	16.25 - 17.00	16.00 - 16.40
Йөрүгә әзерлек, йөрү, балаларның мөстәкыйль эшчәнлеге, йөрүдән кайту	17.00 - 18.30	17.00 - 18.30	17.00 - 18.30	16.40 - 18.30
Өйгә кайту	до 18.00	до 18.00	до 18.00	до 18.00
Елның җылы чоры				
Балаларны иртәнге кабул итү, уеннар, мөстәкыйль эшчәнлек, иртәнге гимнастика (кем дигәндә 10 минут)	6.00 - 8.30	6.00 - 8.30	6.00 - 8.30	6.00 - 8.30
Иртәнге аш	8.30 - 9.00	8.30 - 9.00	8.30 - 9.00	8.30 - 9.00
Уеннар, мөстәкыйль эшчәнлек	9.00 - 9.20	9.00 - 9.15	9.00 - 9.15	-
Икенче иртәнге аш	10.30 - 11.00	10.30 - 11.00	10.30 - 11.00	10.30 - 11.00
Йөрергә әзерләнү, йөрү, йөрү дәресләре, йөрүдән кайту	9.20 - 12.00	9.15 - 12.00	9.15 - 12.00	9.00 - 12.00
Төшке аш	12.00 - 13.00	12.00 - 13.00	12.00 - 13.00	12.00 - 13.00
Йокларга әзерләнү, йоклау, балаларны әкренләп күтәрү, катыландыру процедуралары	13.00 - 15.30	13.00 - 15.30	13.00 - 15.30	13.00 - 15.30
Төшке йокыдан аш	15.30 - 16.00	15.30 - 16.00	15.30 - 16.00	15.30 - 16.00
Уеннар, балаларның мөстәкыйль эшчәнлеге	16.00 - 17.00	16.00 - 17.00	16.00 - 17.00	16.00 - 17.00
Йөрүгә әзерлек, йөрү, балаларның мөстәкыйль эшчәнлеге	17.00 - 18.30	17.00 - 18.30	17.00 - 18.30	17.00 - 18.30
Уход домой	до 18.00	до 18.00	до 18.00	до 18.00
[2] 35.21.	Мәктәпкәчә төркемнәрдә көн режимы.			

VI. Тәрбия эшенең календарь планы

36.	Федераль календарь тәрбия эше планы
36.1. – 36.4	**ФОП ДО буенча эчтәлек**

Кушымта 1.

Балалар белән дәресләр оештыру расписаниесе

Атна көннәре	Урта төркем "Йомры икмәк" (татар) Атнага 11 дәрес 20 минут
Дүшәмбе	1. Музыка 9.00.-9.20 2 Математик үсеш 9.30. – 9.50. **Татар теле 16.00.-16.20**
Сишәмбе	1 Физическая культура (зал) 9.00 – 9.20 2. Рисование 9.30 – 9.50. **Татар теле 15.30.-15.50**
Чәршәмбе	1. Музыка 9.00 – 9.20. 2. Сөйләм үсеше, грамоталылык нигезләре 9.30 -9.50. **Татар теле 16.00.-16.20**
Пәнҗешәмбе	1. Әйләнә-тирә дөнья белән танышу (фән һәм табигать белеме нигезләре) 9.00 – 9.20. 2. Физическая культура (прогулка) 9.30 – 9.50 **Конструирование, робототехника** **15.30.-.15.45**
Җомга	1. Физическая культура (зал) 9.00. – 9.20. 2 Лепка, аппликация, ручной труд 9.30 – 9.50
Утренняя Гимнастика	8.00 – 8.10 (зал)
	Көн режимына НОД чыгарылган: Татар теле (3 дәрес) конструкцияләү/робототехника (1 дәрес)

Кушымта 2.

Перспективалы комплекслы-тематик мәгариф эшчәнлеген оештыру планы

«Физик культура»белем бирү өлкәсе буенча перспектив план.

Ай	Атна	Программа эчтәлеге	Кулланылган әдәбият
Сентябрь	I	ОД №1 - 1 Балаларны берәм-берәм йөрергә һәм колонна белән йөгерергә күнектерү; терәкнең киметелгән мәйданында тотрыклы тигезлекне сакларга өйрәтү; ике аягы белән идәннән (җирдән) көчле этеп җибәрү һәм сикергәндә йомшак җиргә төшү күнегүләре.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” (средняя группа) 20 бит
		ОД №2 - 2 Балаларны берәм-берәм йөрергә һәм колонна белән йөгерергә күнектерү; терәкнең киметелгән мәйданында тотрыклы тигезлекне сакларга өйрәтү; ике аягы белән идәннән (җирдән) көчле этеп җибәрү һәм сикергәндә йомшак җиргә төшү күнегүләре.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 21 бит

		ОД №3 (урамда) - 3 Балаларны колонна белән берәм-берәм йөгереп йөрү һәм күнегүләр ясау; сигнал буенча эш итү осталыгында; тупны ике кул белән әйләндергәндә җитезлек һәм күз үлчәүне үстерү.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 22 бит
	II	ОД №1 - 4 Балаларны идәннән көчле итеп этеп, өскә сикергәндә, предметка кадәр җиткергәндә, ярым бөгелгән аякларга төшәргә; тупны әйләндерүдә күнегүләр ясарга өйрәтү. ОД №2 - 5 Балаларны идәннән көчле итеп этеп, өскә сикергәндә, предметка кадәр җиткергәндә, ярым бөгелгән аякларга төшәргә; тупны әйләндерүдә күнегүләр ясарга өйрәтү. ОД №3 (урамда) - 6 Балаларны берәм-берәм йөрергә һәм йөгерергә, аяк киеме киеп йөрергә өйрәтергә; бер-берсенә божрада шуарга өйрәтергә; сикерүдә күнегүләр ясарга	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 22 бит Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 24 бит Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 24 бит
	III IV	ОД №1 - 7 Балаларны колонна белән берәм-берәм йөрергә, берәм-берәм йөгерергә (бер-бер артлы 2-3 тапкыр кабатларга); тупны прокатлауда, бау астына менүдә күнегүләр ясарга. ОД №2 - 8 Балаларны колонна белән берәм-берәм йөрергә, берәм-берәм йөгерергә (бер-бер артлы 2-3 тапкыр кабатларга); тупны прокатлауда, бау астына менүдә күнегүләр ясарга. ОД №3 (урамда) - 9 Площадка почмакларына куелган әйберләрне урап узуда күнегүләр ясарга; тупны ике кул белән ыргытуны һәм тотуны кабатларга; сикерүдә күнегүләр ясарга, җиргә төшү төгәллеген үстерергә. ОД №1 – 10 Балаларны йөргәндә тәрбияче сигналы буенча тукталырга өйрәтүне дәвам итү; бау астына менгәндә төркемләшү күнекмәләрен ныгыту; терәкнең киметелгән мәйданы буенча йөргәндә тотрыклы тигезлекне саклауда күнегүләр ясау. ОД №2 - 11Балаларны йөргәндә тәрбияче сигналы буенча тукталырга өйрәтүне дәвам итү; бау астына менгәндә төркемләшү күнекмәләрен ныгыту; терәкнең киметелгән мәйданы буенча йөргәндә тотрыклы тигезлекне саклауда күнегүләр ясау ОД №3 (урамда) – 12Тупны бер-берсенә ыргытуны өйрәнергә, җитезлек һәм күз үлчәүне үстерергә; сикерүдә күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 25 бит Л.И.Пензулаева"Физкультурные занятия в детском саду" 27 бит Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 2 7 бит Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 2 7 бит Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 29 бит Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 2 7 бит
Октябрь	I	ОД №1 – 13 Балаларны югары таянычта йөргәндә тотрыклы тигезлекне сакларга өйрәтү; идәннән (җирдән) көчле этеп җибәрү һәм алга алга сикергәндә ярым бөгелгән аякларга йомшак төшү күнегүләре.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 31 бит
		ОД №2 - 14 Балаларны югары таянычта йөргәндә тотрыклы тигезлекне сакларга өйрәтү; идәннән (җирдән) көчле этеп җибәрү һәм алга алга сикергәндә ярым бөгелгән аякларга йомшак төшү күнегүләре.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 3 3 бит
		ОД №3 (урамда) – 15 Тупны челтәр аша ыргытуда күнегүләр ясарга, җитезлек һәм күз үлчәүне үстерергә; йөргәндә һәм таянычның киметелгән мәйданы буенча йөгергәндә тотрыклы тигезлекне сакларга.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 33 бит
	II	ОД №1 – 16 Балаларны йөргәннән соң һәм йөгергәннән соң рәттә үз урыннарын табарга өйрәтү; божрадан божрага сикергәндә ярым бөгелгән аякларга төшүдә күнегүләр ясау; тупны бер-берсенә әйләндерү осталыгын ныгыту, хәрәкәт юнәлешенең төгәллеген үстерү.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 34 бит
		ОД №2 – 17 Балаларны йөргәннән соң һәм йөгергәннән соң рәттә үз урыннарын табарга өйрәтү; божрадан божрага сикергәндә ярым бөгелгән аякларга төшүдә күнегүләр ясау; тупны бер-берсенә әйләндерү осталыгын ныгыту, хәрәкәт юнәлешенең төгәллеген үстерү.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 3 5 бит

		ОД №3 (урамда) – 18 Балаларны төрле биремнәрне үтәп, сикерүдә йөрергә күнектерү, сигнал буенча эш итү күнекмәләрен ныгыту.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 3 5 бит
	III	ОД №1 – 19 Колоннада берәм-берәм йөрүне кабатлау, бруска аша йөргәндә күз үлчәү һәм ритмиклык үстерү; тупны туры юнәлештә, дуга астына менгәндә прокатларга күнегүләр ясау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду”36 бит
		ОД №2 - 20 Колоннада берәм-берәм йөрүне кабатлау, бруска аша йөргәндә күз үлчәү һәм ритмиклык үстерү; тупны туры юнәлештә, дуга астына менгәндә прокатларга күнегүләр ясау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 3 6 бит
		ОД №3 (урамда) – 21 Балаларны бөтен мәйданчык буйлап ирекле куелган әйберләр арасында йөрергә һәм йөгерергә; божҗралар прокатлауда, алга таба сикерүдә күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 37 бит
	IV	ОД №1 – 22 Колонна белән берәм-берәм йөгерештә һәм йөгерештә күнегүләр ясау; дуга астына куллар белән идәнгә кагылмыйча менүне кабатлау; терәкнең киметелгән мәйданында йөргәндә тигезлекне саклауда күнегүләр ясау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 37 бит
		ОД №2 - 23 Колонна белән берәм-берәм йөгерештә һәм йөгерештә күнегүләр ясау; дуга астына куллар белән идәнгә кагылмыйча менүне кабатлау; терәкнең киметелгән мәйданында йөргәндә тигезлекне саклауда күнегүләр ясау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 38 бит
		ОД №3 (урамда) – 24 Җәяү йөрүне һәм колонна белән берәм-берәм йөгерүне кабатлау; тупны кәрзингә ыргытуда күнегүләр ясау, җитезлек һәм күз үлчәүне үстерү.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 3 9 бит
Ноябрь	I	ОД №1 – 25 Балаларны предметлар арасында йөгерүдә һәм йөрүдә күнегүләр ясау; ике аякта сикерүдә, югары терәктә йөргәндә тотрыклы тигезлекне саклау осталыгын ныгыту.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 40 бит
		ОД №2 - 26 Балаларны предметлар арасында йөгерүдә һәм йөрүдә күнегүләр ясау; ике аякта сикерүдә, югары терәктә йөргәндә тотрыклы тигезлекне саклау осталыгын ныгыту.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду”41 бит
		ОД №3 (урамда) – 27 Йөреш һәм йөгерештә хәрәкәт юнәлешен үзгәртеп; предметлар арасында йөреш һәм «елан» белән йөгерештә; терәкнең киметелгән мәйданында тигезлекне саклауда күнегүләр ясарга. Сикерү күнегүләрен кабатлагыз.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 41 бит
	II	ОД №1 – 28 Йөрүдә һәм түгәрәк буенча йөгерүдә, йөрүдә һәм чулпыда йөгерүдә; сикерүдә ярым бөгелгән аякларга төшүдә; тупны прокатлауда күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 42 бит
		ОД №2 – 29 Йөрүдә һәм түгәрәк буенча йөгерүдә, йөрүдә һәм чулпыда йөгерүдә; сикерүдә ярым бөгелгән аякларга төшүдә; тупны прокатлауда күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 43 бит
		ОД №3 (урамда) – 30 Биремнәрне үтәп йөрүне кабатлагыз; йөгерү белән йөгерү; сикерү һәм тупны туры юнәлештә әйләндерү күнегүләре.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 44 бит
	III	ОД №1 – 31 Балаларны йөрүдә һәм йөгерүдә хәрәкәт юнәлешен үзгәртеп күнектерү; тупны җиргә ыргытуда һәм аны ике кул белән тотуда; дүрт аяк белән сөйрәлүне кабатлау	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду» 45 бит
		ОД №2 – 32 Балаларны йөрүдә һәм йөгерүдә хәрәкәт юнәлешен үзгәртеп күнектерү; тупны җиргә ыргытуда һәм аны ике кул белән тотуда; дүрт аяк белән сөйрәлүне кабатлау	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду» 45 бит
		ОД №3 (урамда) – 33 Балаларны әйберләр арасында йөрергә күнектерү, аларга тидермичә; сикерү һәм тизлек белән йөгерү күнегүләре.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 46 бит
	IV	ОД №1 – 34 Балаларны тәрбияче сигналы буенча йөрергә һәм тукталыш белән йөгерергә; гимнастика эскәмиясе буйлап корсакта сөйрәлергә, көч һәм җитезлек үстерергә; тотрыклы тигезлекне саклау буенча биремне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 46 бит

		ОД №2 - 35 Балаларны тәрбияче сигналы буенча йөрергә һәм тукталыш белән йөгерергә; гимнастика эскәмиясе буйлап корсакта сөйрәлергә, көч һәм җитезлек үстерергә; тотрыклы тигезлекне саклау буенча биремне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 47 бит
		ОД №3 (урамда) 36 Балаларны йөрү һәм түгәрәк буенча йөгерү, кулларын тотып күнегүләр ясау; ераклыкка ыргытканда күз үлчәү һәм ыргыту көчен үстерү, сикерүдә күнегүләр ясау..	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду» 48 бит
Декабрь	I	ОД №1 Йөреш һәм йөгерештә биремнәрне үтәгәндә балаларның игътибарын үстерү; тәрәкнең киметелгән мәйданы буенча йөргәндә тотрыклы тигезлекне саклауда күнегүләр ясау; киртә аша сикерүдә җитезлекне һәм хәрәкәтләрне координацияләүне үстерү.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 49 бит
		ОД №2 Йөреш һәм йөгерештә биремнәрне үтәгәндә балаларның игътибарын үстерү; тәрәкнең киметелгән мәйданы буенча йөргәндә тотрыклы тигезлекне саклауда күнегүләр ясау; киртә аша сикерүдә җитезлекне һәм хәрәкәтләрне координацияләүне үстерү.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 5 0 бит
		ОД №3 (урамда) Кар корылмалары арасында йөрү һәм йөгерү күнегүләре; тәрбияче сигналы буенча эш итү осталыгында.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 50 бит
	II	ОД №1 – 4 Балаларны урында парларга үзгәртеп коруда күнегүләр ясарга; ярым бөгелгән аякларга төшү белән сикерүдә; предметлар арасында тупны әйләндергәндә күз үлчәү һәм җитезлек үстерергә.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 50 бит
		ОД №2 - 5 Балаларны урында парларга үзгәртеп коруда күнегүләр ясарга; ярым бөгелгән аякларга төшү белән сикерүдә; предметлар арасында тупны әйләндергәндә күз үлчәү һәм җитезлек үстерергә.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 52 бит
		ОД №3 (урамда) – 6 Балаларны чаңгыда йөрергә һәм аларны иңбашларында дәресләр урынына алып барырга өйрәтергә; адымнар белән йөрергә күнегүләр ясарга.	.И.Пензулаева“Физкультурные занятия в детском
	III	ОД №1 – 7 Балаларны колонна белән берәм-берәм йөрергә күнектерү; тупны бер-берсенә ыргытканда җитезлек һәм күз үлчәүне үстерү; дүрт аяклы булып сөйрәлүне кабатлау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду» 53бит
		ОД №2 – 8 Балаларны колонна белән берәм-берәм йөрергә күнектерү; тупны бер-берсенә ыргытканда җитезлек һәм күз үлчәүне үстерү; дүрт аяклы булып сөйрәлүне кабатлау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 55 бит
		ОД №3 (урамда) – 9 Чаңгыда йөргәндә тайгак адым ясау күнекмәләрен ныгыту; ыргыту көчен үстерә-үстерә карлыгачлар ераклыгына ыргытуда күнегүләр ясау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду”55 бит
	IV	ОД №1 – 10 Тәрбияче кушуы буенча йөргәндә һәм йөгергәндә хәрәкәтләрдә күнегүләр ясарга; корсагында сөйрәлгәндә эскәмия кырыйларыннан кулларны дөрес тотарга өйрәтергә; тигезлектә күнегүне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 55 бит
		ОД №2 - 11 Тәрбияче кушуы буенча йөргәндә һәм йөгергәндә хәрәкәтләрдә күнегүләр ясарга; корсагында сөйрәлгәндә эскәмия кырыйларыннан кулларны дөрес тотарга өйрәтергә; тигезлектә күнегүне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 57 бит
		ОД №3 (урамда) - 12 Шуу алымнары белән чаңгыда хәрәкәт итүне кабатлау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду» 57 бит
Гыйнвар	I	ОД №1 – 13 Балаларны предметлар арасында йөгерештә һәм йөрүдә күнегүләр ясарга, аларга тидермәскә; тәрәкнең киметелгән мәйданы буенча йөрүдә тотрыклы тигезлек формалаштырырга; сикерүдә күнегүләрне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 58 бит
		ОД №2 – 14 Балаларны предметлар арасында йөгерештә һәм йөрүдә күнегүләр ясарга, аларга тидермәскә; тәрәкнең киметелгән мәйданы буенча йөрүдә тотрыклы тигезлек формалаштырырга; сикерүдә күнегүләрне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 59 бит

		ОД №3 (урамда) – 15 Балаларны чаңгыда сикереп йөрергә өйрәтүне дәвам итү; уен күнегүләрен кабатлау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 60 бит
	II	ОД №1 – 16 Балаларны алып баручыны алыштырып йөрү; сикерү һәм тупны бер-берсенә ыргыту буенча күнегүләр ясарга.	.И.Пензулаева“Физкультурные занятия в детском
		ОД №2 – 17 Балаларны алып баручыны алыштырып йөрү; сикерү һәм тупны бер-берсенә ыргыту буенча күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 61 бит
		ОД №3 (урамда) – 18 Сикерү осталыгын ныгыту, кар баба тирәсендә йөгерү һәм сикерү күнегүләре.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 61 бит
	III	ОД №1 -19 Предметлар арасында йөрүне һәм йөгерүне кабатларга, аларга тидермәскә; дүрт аяклы гимнастика эскәмиясендә сөйрәлү, туп белән күнегүләрдә җитезлек үстерергә.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 62 бит
		ОД №2 – 20 Предметлар арасында йөрүне һәм йөгерүне кабатларга, аларга тидермәскә; дүрт аяклы гимнастика эскәмиясендә сөйрәлү, туп белән күнегүләрдә җитезлек үстерергә.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду”63 бит
		ОД №3 (урамда) – 21 Балаларны кар бөртекләрен еракка ыргытуда киртәләр аша сикерүдә күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 63 бит
	IV	ОД №1 – 22 Җитәкчене алыштырып, тезләрне югары күтәрү белән йөрергә күнегү; гимнастика эскәмиясендә йөргәндә тигезлектә, бау астына дөрес менү осталыгын ныгыту.	Л.И.Пензулаева“Физкультурные занятия в детском саду”64 бит
		ОД №2 – 23 Җитәкчене алыштырып, тезләрне югары күтәрү белән йөрергә күнегү; гимнастика эскәмиясендә йөргәндә тигезлектә, бау астына дөрес менү осталыгын ныгыту.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 65 бит
		ОД №3 (урамда) – 24 Балаларны кар бөртекләрен еракка ыргытуда киртәләр аша сикерүдә күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 65 бит
Февраль	I	ОД №1 – 25 Балаларны җәяү һәм предметлар арасында йөгерүдә, тигезлектә күнегүләр ясарга; сикерүдә биремне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду» 66 бит
		ОД №2 - 26 Балаларны җәяү һәм предметлар арасында йөгерүдә, тигезлектә күнегүләр ясарга; сикерүдә биремне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 67 бит
		ОД №3 (урамда) – 27 Кар бөртекләрен мишеньгә ыргытуны, уен биремнәрен сандыкларда кабатлагыз.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 68 бит
	II	ОД №1 – 28 Балаларны тәрбияче боерыгы буенча биремнәрне үтәп, боҗрадан боҗрага сикерүдә йөрергә күнектерү; предметлар арасында тупны әйләндергәндә җитезлек үстерү.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 68 бит
		ОД №2 - 29 Балаларны тәрбияче боерыгы буенча биремнәрне үтәп, боҗрадан боҗрага сикерүдә йөрергә күнектерү; предметлар арасында тупны әйләндергәндә җитезлек үстерү.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 69 бит
		ОД №3 (урамда) – 30 Йөгерү, сикерү белән уен күнегүләрен кабатлагыз.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 69 бит
	III	ОД №1 – 31 Балаларны җәяү һәм әйберләр арасында йөгереп йөрергә күнектерү; тупны ике кул белән тотуда; дүрт аяк белән сөйрәлү күнекмәсен ныгыту.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду70 бит
		ОД №2 - 32 Балаларны җәяү һәм әйберләр арасында йөгереп йөрергә күнектерү; тупны ике кул белән тотуда; дүрт аяк белән сөйрәлү күнекмәсен ныгыту.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 71 бит

		ОД №3 (урамда) – 33 Балаларны кар бөртекләрен еракка ыргытуда, таудан чаңгыда шууда күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 71 бит
	IV	ОД №1 – 34 Балаларны хәрәкәт юнәлешен үзгәртеп йөрергә күнектерү; туры юнәлештә сөйрәлүне, предметлар арасында сикерүне кабатлау.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду» 71 бит
		ОД №2 - 35 Балаларны хәрәкәт юнәлешен үзгәртеп йөрергә күнектерү; туры юнәлештә сөйрәлүне, предметлар арасында сикерүне кабатлау.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 72 бит
		ОД №3 (урамда) – 36 Балаларны хәрәкәт юнәлешен үзгәртеп йөрергә күнектерү; туры юнәлештә сөйрәлүне, предметлар арасында сикерүне кабатлау.	Л.И.Пензулаева Физкультурные занятия в
Март	I	ОД №1 Балаларны йөрү һәм түгәрәк буенча йөгерү, хәрәкәт юнәлешен үзгәртү һәм йөгерү; тигезлектә һәм сикерүдә күнегүләрне кабатлау.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 73 бит
		ОД №2 Балаларны йөрү һәм түгәрәк буенча йөгерү, хәрәкәт юнәлешен үзгәртү һәм йөгерү; тигезлектә һәм сикерүдә күнегүләрне кабатлау.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 74 бит
		ОД №3 (урамда) Максатка ыргытканда җитезлек һәм күз үлчәүне үстерү; йөгерүдә күнегүләр ясау; тәрбияче сигналы буенча эш итү осталыгын ныгыту.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 74 бит
	II	ОД №1 – 4 Балаларны тәрбияче боерыгы буенча биремнәрне үтәп йөрүдә күнегүләр ясарга; урыннан озынлыкка сикерүдә, тупларны челтәр аша ыргытуда; йөрүне һәм йөгерүне кабатларга.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 75 бит
		ОД №2 - 5 Балаларны тәрбияче боерыгы буенча биремнәрне үтәп йөрүдә күнегүләр ясарга; урыннан озынлыкка сикерүдә, тупларны челтәр аша ыргытуда; йөрүне һәм йөгерүне кабатларга.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 76 бит
		ОД №3 (урамда) – 6 Балаларны йөгерештә, сикерү белән чиратлашып, йөрештә, хәрәкәт юнәлешен үзгәртеп, акрын темпта 1 минутка кадәр йөгерүдә, йөреш белән чиратлашып күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 77 бит
	III	ОД №1 – 7 Балаларны йөрүдә һәм түгәрәк буенча йөгерүдә күнегүләр ясау; биремне үтәүдә йөрү һәм йөгерү; әйберләр арасында тупны әйләндерүне кабатлау; эскәмиядә корсакта сөйрәлүдә күнегүләр ясау.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду77 бит
		ОД №2 - 8 Балаларны йөрүдә һәм түгәрәк буенча йөгерүдә күнегүләр ясау; биремне үтәүдә йөрү һәм йөгерү; әйберләр арасында тупны әйләндерүне кабатлау; эскәмиядә корсакта сөйрәлүдә күнегүләр ясау.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 78 бит
		ОД №3 (урамда) – 9 Балаларны чыдамлыкка йөгерүдә; предметлар арасында йөрүдә һәм йөгерүдә; бер аякта (уң һәм сул, алмашлап) сикерүдә күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 78 бит
	IV	ОД №1 – 10 Балаларны җәяү һәм йөгерештә, тәрбияче сигналы буенча тукталып, күнегүләр ясарга; "аюларча" эскәмиядә сөйрәлүне кабатларга; тигезлектә һәм сикерүдә күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 79бит
		ОД №2 - 11 Балаларны җәяү һәм йөгерештә, тәрбияче сигналы буенча тукталып, күнегүләр ясарга; "аюларча" эскәмиядә сөйрәлүне кабатларга; тигезлектә һәм сикерүдә күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 80 бит
		ОД №3 (урамда) – 12 Балаларны киң һәм кыска адымнар белән чиратлашып йөрергә күнектерү; туп белән, тигезлектә һәм сикерүдә күнегүләрне кабатлау1 өлеш. Колоннада бер-бер артлы йөрү, тәрбияче сигналы буенча киң адым белән, акрын темпта йөрү. Аннары регуляр йөрү һәм кечкенә, орлыклы адым белән йөрү, һәм шулай эзлекле кабатлау.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 80
Апрель	I	ОД №1 – 13 Балаларны берәм-берәм йөрергә һәм колоннада йөгерергә, берәм йөрергә һәм берәм-берәм йөгерергә; тигезлектә һәм сикерүдә биремнәрне кабатларга.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 81бит
		ОД №2 - 14 Балаларны берәм-берәм йөрергә һәм колоннада йөгерергә, берәм йөрергә һәм берәм-берәм йөгерергә; тигезлектә һәм сикерүдә биремнәрне кабатларга.	Л.И.Пензулаева"Физкультурны е занятия в детском саду" 82 бит

		ОД №3 (урамда) – 15 Балаларны йөрергә һәм йөгерергә, колоннада үз урынын эзләргә; туп белән күнегүләрне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 83 бит
	II	ОД №1 – 16 Балаларны йөрүдә һәм түгәрәк буенча йөгерүдә, кулларын тотып, йөрүдә һәм йөгерүдә, капчыкларны горизонталь максатларга ыргытуда; урыннан озынлыкка сикерүдә дөрес башлангыч позицияне биләү осталыгын ныгытуда күнегүләр ясау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 83 бит
		ОД №2 – 17 Балаларны йөрүдә һәм түгәрәк буенча йөгерүдә, кулларын тотып, йөрүдә һәм йөгерүдә, капчыкларны горизонталь максатларга ыргытуда; урыннан озынлыкка сикерүдә дөрес башлангыч позицияне биләү осталыгын ныгытуда күнегүләр ясау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 84 бит
		ОД №3 (урамда) – 18 Йөрүне һәм түгәрәк буенча йөгерүне кабатлау; сикерү һәм керү күнегүләре: йөргәндә һәм терәкнең чикләнгән мәйданы буенча йөгергәндә тотрыклы тигезлекне саклау күнекмәләрендә күнегүләр ясау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 85 бит
	III	ОД №1 – 19 Тәрбияче сигналы буенча биремнәрне үтәп йөрүдә күнегүләр ясарга; ераклыкка ыргытканда җитезлек һәм күз үлчәүне үстерергә, дүрт аяклы булып сөйрәлүне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 85 бит
		ОД №2 – 20 Тәрбияче сигналы буенча биремнәрне үтәп йөрүдә күнегүләр ясарга; ераклыкка ыргытканда җитезлек һәм күз үлчәүне үстерергә, дүрт аяклы булып сөйрәлүне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 86бит
		ОД №3 (урамда) – 21 . Балаларны йөрүдә һәм тәрбияче сигналына тукталып йөгерүдә күнегүләр ясарга; тупларны бер-берсенә ыргытуда, җитезлек һәм күз үлчәүне үстерүдә.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 86 бит
	IV	ОД №1 – 22 Балаларны җәяү һәм йөгерү буенча күнегүләр; тигезлектә һәм сикерүдә күнегүләрне кабатлау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 87бит
		ОД №2 - 23 Балаларны җәяү һәм йөгерү буенча күнегүләр; тигезлектә һәм сикерүдә күнегүләрне кабатлау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 88 бит
		ОД №3 (урамда) – 24. Балаларны предметлар арасында йөрү һәм йөгерү; тигезлектә; тупны ыргытуда күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 88 бит
Май	I	ОД №1 – 25 Балаларны парлап йөрергә, терәк мәйданы киметелгән килеш йөргәндә тотрыклы тигезлекне сакларга; урыннан озынлыкка сикерүне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 89бит
		ОД №2 – 26 Балаларны парлап йөрергә, терәк мәйданы киметелгән килеш йөргәндә тотрыклы тигезлекне сакларга; урыннан озынлыкка сикерүне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 90бит
		ОД №3 (урамда) – 27 Балаларны колоннада сикерү белән чиратлашып берәм-берәм йөрергә күнектерү; туп белән уен күнегүләрен кабатлау.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 90 бит
	II	ОД №1 – 28 Алып баручыны алыштырып йөрүне кабатлау; урыннан озынлыкка сикерүдә күнегүләр ясау; туп белән күнегүләрдә җитезлек үстерү.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 90бит
		ОД №2 - 29 Алып баручыны алыштырып йөрүне кабатлау; урыннан озынлыкка сикерүдә күнегүләр ясау; туп белән күнегүләрдә җитезлек үстерү.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду»№ 91 бит
		ОД №3 (урамда) – 30 Балаларны тәрбияче сигналы буенча тукталыш белән йөрергә күнектерү; түгәрәк буенча йөрергә һәм йөгерергә; йөгерү һәм сикерү белән биремнәрне кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 91 битбит
	III	ОД №1 – 31 Балаларны тезләрен югары күтәрү белән йөрергә, йөгерергә, эскәмиядә сөйрәлергә; вертикаль максатка ыргытуны кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 92 бит

		ОД №2 - 32 Балаларны тезләрен югары күтәрү белән йөрергә, йөгерергә, эскәмиядә сөйрәлергә; вертикаль максатка ыргытуны кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 93 бит
		ОД №3 (урамда) – 33 Балаларны парлы йөгерүдә һәм йөрүдә күнегүләр ясау; кыска сикерү аша сикерүне ныгыту, хәрәкәт барышында үзгәртеп кору осталыгы. 1 өлеш. Колоннада берәм-берәм йөрү, тәрбияче сигналы буенча парларга үзгәртеп кору; парларда йөрү, йөгерү, колоннада берәм-берәм. Предметлар арасында «елан " йөреше.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 93 бит
	IV	ОД №1 – 34 Биремнәрне үтәп, йөрүне һәм йөгерүне кабатларга; сикерүдә югары таяныч буенча йөргәндә тотрыклы тигезлекне саклауда күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 93 бит
		ОД №2 – 35 Биремнәрне үтәп, йөрүне һәм йөгерүне кабатларга; сикерүдә югары таяныч буенча йөргәндә тотрыклы тигезлекне саклауда күнегүләр ясарга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 94 бит
		ОД №3 (урамда) – 36 Балаларны йөрүдә һәм йөгерүдә хәрәкәт юнәлешен үзгәртеп, тупны ыргытуда һәм тотуда күнегүләр ясарга; туп, сикерү һәм йөгерү белән уеннарны кабатларга.	Л.И.Пензулаева“Физкультурны е занятия в детском саду” 94 бит

Милли – җирле компонентны тормышка ашыруны перспектив планлаштыру

ай	**Балалар белән эшләү формалары**
Сентябрь	**Әңгәмә: «Чистай шәһәре – минем туган шәһәрем»**(кая яшисең, адресың,урамың, нәрсә янәшәдә урнашкан). Максат:Үзе яши торган адресын,урамын,шәһәр исемен белергә өйрәтү;шәһәрнеңкүренекле урыннары турында сөйләргә өйрәтү,рәсемнәр күрсәтү;туган шәһәрендә узучы вакыйгалар турында баручы әңгәмәләрдә катнашу тәҗрибәсе туплауга этәрү. **Ябыштыру: Безнең шәһәр.** Максат:Балаларны икегә яки гармун кебек бөкләнгән кәгазьдән өйләр кисәргәөйрәтү.Үз шәһәре турында күзаллауларын җәелдерү.Тирә-юньдә ориентлашуларын киңәйтү. **Музыкаль уен : «Бергәләп биибез».** Максат:Балаларны уен белән кызыксындыру.Түгәрәктә уйнарга,җырларга,хәрәкәтләр ясарга өйрәтү.Җитезлек,реакция тизлеген,уеннардаиҗади мөмкинчелекләрен җәелдерү. **Мультфильм карау : Г. Тукай «Туган авыл».** Максат:Мультфильмнарны игътибар белән карарга өйрәтү.Тәрбияче соравына җавап бирергә һәм әңгәмәдә катнашырга өйрәтү.Туган ягына мәхәббәт тәрбияләү **Төзү:"Безнең балалар бакчасы"** **Максат:**Үзе йөри торган балалар бакчасының кайсы микрорайонга урнашуын,нинди төзелмә корылмалар янәшәдә булуын ачыклау. Тирә-юньдәориентлашуларын киңәйтү. . Игътибарлыкларын,күзәтүчәнлекләрен үстерү.
Октябрь	**Әңгәмә: " Чистай шәһәренең урамнары"** **Максат:**Үзе яши торган урам исемен атарга өйрәтү,әңгәмәдә катнашу теләгеуяту. **Уен: «Кәрия-Зәкәрия».** **Максат:** Балаларны уен белән кызыксындыру Уенның кагыйдәсен һәм эчтәлегенаңлату. Иҗади мөмкинчелекләрен җәелдерү. **"Иң матур сүз"Н.Исәнбәт шигырен ятлау** **Максат:** Татар халык фольклоры жанрлары белән таныштыруны дәвам итү.Әсәрне сәнгатьле башкаруларына ирешү.Сөйләмдә авазларны дөрес куллану. **Рәсем: «Минем урам».** **Цель:**Рәсемгә кызыксыну җәелдерү.Үзе яши торган урамны күз алдына китерүюлы белән рәсемгә төшерергә өйрәтү. Игътибарлыкларын,күзәтүчәнлекләрен үстерү.

Ноябрь	**Әңгәмә: « Республикам минем- Татарстан».** **Максат:**Үзе яши торган Республиканы атарга өйрәтү;күренекле урыннарыначыклау;республикада баручы вакыйгалар белән хәбәрдар булырга өндәү **“Казан турында альбом карау”** **Максат:** Татарстан Республикасының җөмһүрияте –Казан шәһәре турындабелемнәрен тулыландыру. **“Казаным”шигырен уку** **Максат:** Казан турында шигырь уку.Аның эчтәлегенә уңай тәэсир итү теләгебулдыру. **Габдулла Тукай мультфильмы «Су анасы». Максат:**Мультфильмнарны игътибар белән карарга өйрәтү.Тәрбиячесорауларыныыыа җавап бирүләрен булдыру. **Рәсем:”Күлмәккә бизәкләр”** **Максат:**Татар халык бизәкләренең үзенчәлекләре белән таныштыруны дәвамитү.Бизәкләрне рәсемгә дөрес урнаштыруларына ирешү.Матурлыкны күрә белергә өндәү.
Декабрь	**Әңгәмә: Татарстана Символлары(дәүләт флагы, гербы, ТатарстанРеспубликасының гимны).** **Максат:**Балаларны Татарстан Республикасының флагы,гербы белән таныштыруТатарстан Республикасының гимнын тыңлау **Рәсем: “ Татарстан Флагы”** **Максат:**Татарстан флагын ясарга өйрәтү. Татарстан флагының нинди төсләрдәнторуын ачыклау.Төсләрне ныгыту. **Уен: «Яулык салыш».** **Максат:** Балаларны уен белән кызыксындыру Уенның кагыйдәсен һәм эчтәлегенаңлату. Иҗади мөмкинчелекләрен җәелдерү. **«Казан турында легенда».** **Максат:**Балаларга безнең башкалабыз Татарстан турында күбрәк белешмә бирү. **Ябыштыру:”Татар кызлары калфагы”** **Максат:**Балаларны татар халкының бай иҗаты белән таныштыруны дәвамитү.Калфакның бизәлеше,аны ясау алымнары,аның күптөрлелеге белән таныштыру.
Гыйнвар ь	**Әңгәмә: «Рус милли киемнәре».** **Максат:**Балаларны рус милли киемнәре белән таныштыруны дәвам итү.Яңабелешмә туплау теләге уяту. **Рәсем: «Татар читеге».** **Максат:**Баларны татар хатын-кызларының аяк киеме һәм аның бизәлеше беләнтаныштыру.Үз халкына ихтирам хисе тәрбияләү. **Резедә Вәлиеваның «Түбәтәй һәм калфак» шигырен уку. Максат:**Татар язучыларының һәм шагыйрьләренең әдәби әсәрләрен тыңлауалымын җәелдерү. **Дидактик уен «Курчакка рус милли киемнәрен кигер». Максат:**Курчакны эзлекле рәвештә киендерергә һәм чишендерергә өйрәтү.Уеннарга кызыксыну формалаштыру
Февра ль	**Әңгәмә: Татар халык бәйрәмнәре һәм милли ашлар.** **Максат:**Татар халык бәйрәмнәре һәм ашлары белән белән таныштыруны дәвамитү. **Әвәләү: «Чәк - чәк».** **Максат:**Әвәләүгә кызыксыну уяту.Татар халык ашлары белән таныштыруныдәвам итү. **Уен: «Без күңелле балалар/”Мы веселые ребята”/».** **Максат:**Рус халык уеннарына кызыксыну уяту.Хәрәкәтле уеннарда итадимөмкинчелекләрен,реакция тизлеген,җитезлекне җәелдерү. **Бәйрәмнәр белән бәйләнгән әйтенүләр,эндәшләр,сынамышлар. Максат:**Әйтемнәр,санамышлар,эндәшләрне татар һәм рус телләрендә сәнгатьлеитеп сөйләргә өйрәтү . **Рәсем:”Тегермән”** **Максат:**Балаларны үзләре йөри торган балалар бакчасының “Тегермәнле”мәйданчыгына урнашуы белән таныштыру.Тирә-юньдәориентлашырга өйрәтү.

Март	**Татар халкының көнкүреше һәм йолалары.** **Максат:**Татар халкының йолалары һәм көнкүреше белән таныштыру;өй кирәк-яраклары әйберләре һәм кешелек тормышының ничек урнашуы турында күзаллауларын җәелдерү;кешелек эшчәнлегенең хуҗалыгы турындагы беренчекүзаллауларын формалаштыру.. **Рәсем:"Түбәтәй".** **Максат:**Ирләр баш киеме-түбәтәйнең бизәлешен ачыклау.Татар халыкбизәкләре белән таныштыруны дәвам итү. **Хәрәкәтле уен «Аксак мәче».** **Максат:**Хәрәкәтле уеннарда иҗади мөмкинчелекләрен формалаштыру.Уеннардаягымлы булырга өндәү. **Абдулла Алишның «Чукмар һәм Тукмар» мультфильмын карау.Максат:**Мультфильмнарны игътибар белән карарга өйрәтү.Тәрбияче сорауларына җавап бирү һәм әңгәмәдә катнашу теләге уяту
Апрель	**Әңгәмә:"26нчы апрель-Габдулла Тукай туган көн".** **Максат:**Балаларга Габдулла Тукай турында тулырак мәгълүмат бирү.Аныңәсәрләренең эчтәлеге белән таныштыру **Г. Тукайның «Яңгыр белән кояш» мультфильмын карау. Максат:** Мультфильмнарны игътибар белән карарга өйрәтү.Тәрбиячесорауларына җавап бирү һәм әңгәмәдә катнашу теләге уяту. **Рәсем: « Г. Тукай әкиятләре»** **Максат:**Г.Тукай әкиятләрен искә төшерү.Укылган әкиятләр буенча рәсем ясауалымын ныгыту **Г. Тукайның «Шүрәле»әкиятен уку.** **Максат:**Балаларга Г.Тукайның "Шүрәле"әкиятен уку.Әкиятнең эчтәлегенаңлауларына ирешү. **Ябыштыру:"Габдулла Тукай щкиятлщре буйлап".** **Максат:**Г.Тукайныж иҗаты белән таныштыруны дәвам итү.Кайчы белән дөресэш итү алымнарын ныгыту.
Май	**Әңгәмә: «Татар һәм рус телләре- дәүләт теле».** **Максат:**Балаларны татар һәм рус телендә иркен сөйләшергә өйрәтү.Бәйләнешлесөйләм телен үстерү. **«Туган тел» мультфильмын карау.** **Максат:** Мультфильмнарны игътибар белән карарга өйрәтү.Тәрбиячесорауларына җавап бирү һәм әңгәмәдә катнашу теләге уяту. **Дидактик уен «Рус телен өйрәнәбез».** **Максат:**Балаларның сөйләм телен баету.Рус теленә һәм рус халык уеннарынамәхәббәт тәрбияләү. **Ябыштыру:"Татар сөлгесе"** **Максат:**Балаларны татар халкының бизәкләре белән таныштыруны дәвамитү.Сөлгене бизәү алымнарын ачыклау. **Рәсем:"Чистаемның яраткан урыннары".** **Максат:**Туган шәһәре турында күзаллауларын җәелдерү.Туган шәһәренә каратаихтирам хисе тәрбияләү.

Балалар хезмәте эшчәнлегенең формалары һәм төзелеше үзенчәлекләре

Шартлы билгеләр	**Төзелешнең үзенчәлекләре**	**Күмәк эш итү катнашучыларга бәйле**
Аерым хезмәт	Бала аерым темпта барлык биремнәрне дә үтәп,үзе башкара	Башка балалардан берниндидә бәйләнеш тоймый
Хезмәт янәшә		
Бердәм хезмәт	Катнашучыларны гомумибирем һәм гомуми нәтиҗәберләштерә	Нәтиҗәләргә йомгак ясаганда,биремнәрне бүлешкәндә ризалык алу килеп туа

Күмәк хезмәт	Кысан бәйләнеш аларның эшчәнлегенең сыйфатыннан,темпыннан һәм партнерыннан	Һәр катнашучы алдагы катнашучыларның эшчәнлеген тикшерә

Аралашу белем бирү өлкәсенең сөйләм теле буенча перспектив план»

Ай	**Атна**	**Программа эчтәлеге**	**Кулланылган әдәбият**
Сентябрь	**I**	**«Безнең уенчыклар”** 1) балаларда предметларны тасвирлау, вак моториканы камиллӗштерү, исем, сыйфат кулланып гади җӗмлӗлӗр тӗзергӗ ӗйрӗтү, предметлар атамасы, аларның ӗлешлӗрен атау, нинди материалдан ясалуы турында сӗйлӗү хисабына сӗйлӗмнӗрен активлаштыру, ―ш‖ авазын ныгыту; 2) балаларның кызыксынучанлыгын, игътибарын, хӗтерен, фикерлӗвен үстерү; 3) балаларда уенчыкларга карата сакчыл караш, үзара дустанӗ мӗнӗсӗбӗт тӗрбиялӗү.	**«Тугантелдә сөйләшәбез»** **4-7 яшь,14-15 бит**
	II	**«Безнең уенчыклар”** 1) балаларда предметларны тасвирлау, вак моториканы камиллӗштерү, исем, сыйфат кулланып гади җӗмлӗлӗр тӗзергӗ ӗйрӗтү, предметлар атамасы, аларның ӗлешлӗрен атау, нинди материалдан ясалуы турында сӗйлӗү хисабына сӗйлӗмнӗрен активлаштыру, ―ш‖ авазын ныгыту; 2) балаларның кызыксынучанлыгын, игътибарын, хӗтерен, фикерлӗвен үстерү; 3) балаларда уенчыкларга карата сакчыл караш, үзара дустанӗ мӗнӗсӗбӗт тӗрбиялӗү.	**«Туган** **4-7 яшь,19-20 бит**
	III	**Көз. “Песи балалары белән” дигән картина карау** 1) балаларның кӗзге үзгӗрешлӗр турындагы белемнӗрен ныгыту, сюжетлы картина персонажларын игътибар белӗн карау, эчтӗлек буенча сорауларга җавап бирү, иҗадилык элементларын күрсӗтү осталыгын формалаштыру, песи һӗм аның балалары исемнӗрен сӗйлӗмдӗ куллану, җӗнлеклӗр гамӗлен билгелӗүче сүзлӗр хисабына сүзлек запасын киңӗйтү һӗм активлаштыру; 2) балаларның игътибарын, кабул итүлӗрен, хӗтерен, сенсор сӗлӗтлӗрен, уен кагыйдӗлӗрен үтӗү телӗгенн үстерү; 3) песилӗргӗ карата сакчыл мӗнӗсӗбӗт, кайгыртучанлык тӗрбиялӗү.	**«Туган** **4-7 яшь,20-21 бит**
	IV	**Көз. “Песи балалары белән” дигән картина карау** 1) балаларның кӗзге үзгӗрешлӗр турындагы белемнӗрен ныгыту, сюжетлы картина персонажларын игътибар белӗн карау, эчтӗлек буенча сорауларга җавап бирү, иҗадилык элементларын күрсӗтү осталыгын формалаштыру, песи һӗм аның балалары исемнӗрен сӗйлӗмдӗ куллану, җӗнлеклӗр гамӗлен билгелӗүче сүзлӗр хисабына сүзлек запасын киңӗйтү һӗм активлаштыру; 2) балаларның игътибарын, кабул итүлӗрен, хӗтерен, сенсор сӗлӗтлӗрен, уен кагыйдӗлӗрен үтӗү телӗгенн үстерү; 3) песилӗргӗ карата сакчыл мӗнӗсӗбӗт, кайгыртучанлык тӗрбиялӗү.	**«Туган** **4-7 яшь,24-25 бит**
Октябрь	**I**	**«Мин дӗньяның бер кешесе. Гаилә»** 1) балаларда гаилӗ ӗгъзасы буларак үзлӗре турында күзаллаулар формалаштыру; кеше тормышында гаилӗнең ӗһӗмиятен күрсӗтү; 2) үзлӗренең гаилӗ ӗгъзалары турында сӗйлӗү осталыгын, кабул итүлӗрен, игътибарын, хӗтерен үстерү; сӗйлӗмнең грамматик тӗзелешен камиллӗштерү, сүзлекне ныгыту; 3) гаилӗ ӗгъзаларына карата хӗрмӗт, ярату, горурлык хислӗре, ихтирам тӗрбиялӗү.	**«Туган** **4-7 яшь,28-29 бит**

	II	**Мин дөньяның бер кешесе. Гаилә»** 1) балаларда гаилә әгъзасы буларак үзләре турында күзаллаулар формалаштыру; кеше тормышында гаиләнең әһәмиятен күрсәтү; 2) үзләренең гаилә әгъзалары турында сөйләү осталыгын, кабул итүләрен, игътибарын, хәтерен үстерү; сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү, сүзлекне ныгыту; 3) гаилә әгъзаларына карата хөрмәт, ярату, горурлык хисләре, ихтирам тәрбияләү.	**«Туган** **4-7 яшь,31-32 бит**
	III	**«Минем шәһәрем, минем Ватаным. Синең куркынычсызлыгың синең кулларда »** 1) балаларны куркынычсызлык кагыйдәләре белән таныштыру, тротуар, юлны аркылы чыгу урыны, машина юлы, куркынычсызлык каешы, регулировщик кебек яңа сүзләр һәм сүзтезмәләр хисабына сүзлекләрен киңәйтү; туган як, шәһәр турында, транспорт төрләре турындагы белемнәрен ныгыту, 2) балаларның кызыксынуын, игътибарын, хәтерен, фикерләвен үстерү; 3) балаларда дустанә мөнәсәбәт, ярдәмләшү хисе тәрбияләү	**«Туган** **4-7 яшь, 32-33бит**
	IV	**«Минем шәһәрем, минем Ватаным. Синең куркынычсызлыгың синең кулларда »** 1) балаларны куркынычсызлык кагыйдәләре белән таныштыру, тротуар, юлны аркылы чыгу урыны, машина юлы, куркынычсызлык каешы, регулировщик кебек яңа сүзләр һәм сүзтезмәләр хисабына сүзлекләрен киңәйтү; туган як, шәһәр турында, транспорт төрләре турындагы белемнәрен ныгыту, 2) балаларның кызыксынуын, игътибарын, хәтерен, фикерләвен үстерү; 3) балаларда дустанә мөнәсәбәт, ярдәмләшү хисе тәрбияләү	**Кулланма материал**
Ноябр	I	**«Үз тәҗрибәсеннән чыгып хикәятөзү:Безнең гаилә»** Балаларда гаилә әгъзаларына хөрмәт,ярату хисләре тәрбияләү.Образлы фикерләү сәләтенүстерү.Балаларның үз тәҗрибәсеннән чыгып хикәя төзүләренә ирешү.	**«Тугантелдә сөйләшәбез»** **4-7 яшь, 33-34бит**
	II	**«Әңгәмә.Йорт җиһазлары»** Йорт җиһазларына сакчыл караш,аларны ясаучыларга хөрмәт тәрбияләү.Танып белүэшчәнлеген,игътибарлылыкны үстерү.	**«Тугантелдә сөйләшәбез»** **4-7 яшь, 38-39бит**
	III	**«Чагыштырма хикәя төзү.Чәйнек белән самавыр»** Балаларда бер-берсен тыңлый һәм җавапларнытулыландыра белү сыйфаты тәрбияләү.Савыт- сабаны урынлы куллана белергә өйрәтү.	**«Тугантелдә сөйләшәбез»** **4-7 яшь, 42-43бит**
	IV	**«Әңгәмә:Мин кунак яратам»** Үзеңне әдәпле тоту күнекмәләрен тәрбияләү.Балаларның фикерне бер юнәлештәтуплый белүләрен,сорауларга аңлаешлы итеп җавап бирә алу сәләтләрен үстерү.	**«Тугантелдә сөйләшәбез»** **4-7 яшь, 43-45бит**
Декабрь	I	**«Яңа ел бәйрәме Кыш бабай турында хикәя төзү”** 1) тәрбияченең сүзле күрсәтмәләре (схема) буенча күмәк хикәя төзү күнекмәләре формалаштыру, балаларны тәрбияче һәм яшьтәшләре белән иркле аралашырга өйрәтүне дәвам итү; 2) игътибарны, фантазияне, сөйләмдә еш кулланыла торган исемнәрне, сыйфатларны, фигыльләрне куллану, күмәк эшләү осталыгы үстерү; 3) яңа елга карата кызыксыну тәрбияләү.	**«Туган** **4-7 яшь, 45-46бит**
	II	**«Әкияти җәнлекләрнең кышкы маҗаралары»** 1) тәрбияченең сүзле күрсәтмәләре (схема) буенча күмәк хикәя төзү осталыгын формалаштыру хайваннарны тасвирлаганда хаталарны табуда күнектерү; 2) игътибарны, конкрет-образлы фикерләүне, сөйләмне, күмәк эшлә осталыгын үстерү; 3) яңа елга карата кызыксыну, хайваннарга карата сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү.	**«Тугантелдә сөйләшәбез»** **4-7 яшь, 56-57бит**
	III	**Чыршыкай - купшыкай** 1) Яңа ел бәйрәме, чыршы турында күзаллаулар формалаштыруны дәвам итү. 2) сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү, хикәя төзү осталыгын, кабул итүләрен, хәтерен, игътибарын, бармаклар моторикасын үстерү; 3) күтәренке кәеф атмосферасы тудыру.	**«Туган** **4-7 яшь, 58-59бит**

	IV	**Чыршыкай - купшыкай** 1) Яңа ел бәйрәме, чыршы турында күзаллаулар формалаштыруны дәвам итү. 2) сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү, хикәя төзү осталыгын, кабул итүләрен, хәтерен, игътибарын, бармаклар моторикасын үстерү; 3) күтәренке кәеф атмосферасы тудыру.	**«Туган** **4-7 яшь, 63-64бит**
гы йнв арь	I	**«Ап-ак тунлы кыш»** 1) баларның кыш турындагы белемнәрен киңәйтү, танып белү һәм эзләнүгә омтылыш формалаштыру, ―аста‖, ‖өстә‖, ―төбендә‖ һәм эшчәнлектә кулланган башка фразалар, чагыштыру сыйфатлары хисабына сүзлекләрен активлаштыру, ―у‖ авазын ныгыту; 2) балаларның игътибарын, хәтерен, фикерләвен, бәйләнешле сөйләмнәрен үстерү; 3) балаларда кызыксыну, бердәм эшләү хисләре тәрбияләү.	**«Туган** **4-7 яшь, 69бит**
	II	**«Ап-ак тунлы кыш»** 1) баларның кыш турындагы белемнәрен киңәйтү, танып белү һәм эзләнүгә омтылыш формалаштыру, ―аста‖, ‖өстә‖, ―төбендә‖ һәм эшчәнлектә кулланган башка фразалар, чагыштыру сыйфатлары хисабына сүзлекләрен активлаштыру, ―у‖ авазын ныгыту; 2) балаларның игътибарын, хәтерен, фикерләвен, бәйләнешле сөйләмнәрен үстерү; 3) балаларда кызыксыну, бердәм эшләү хисләре тәрбияләү.	**Туган** **4-7 яшь, 67-68бит**
	III	**“Кыргый хайваннар”** 1) кыргый җәнлекләр турында күзаллаулар формалаштыруны дәвам итү; 2) сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү; хикәя төзү осталыгын, игътибарын, кабул итүләрен үстерү; 3) кыргый хайваннарга карата кызыксыну уяту.	**Тугантелдә сөйләшәбез»** **4-7 яшь, 47-48бит**
	IV	**“Кыргый хайваннар”** 1) кыргый җәнлекләр турында күзаллаулар формалаштыруны дәвам итү; 2) сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү; хикәя төзү осталыгын, игътибарын, кабул итүләрен үстерү; 3) кыргый хайваннарга карата кызыксыну уяту.	**Тугантелдә сөйләшәбез»** **4-7 яшь, 52-54бит**
Фе вра ль	I	**“Хәрби һөнәрләр** 1) балаларның хәрби һөнәрләр һәм аларның төрләре, танк турында белемнәрен формалаштыру, исем, сыйфат кулланып, гади җөмләләр төзергә өйрәтү; 2) балаларның кызыксынуын, игътибарын, хәтерен, хәрәкәтен, фикерләвен үстерү; 3) балаларда хәрби һөнәрләргә хөрмәт тәрбияләү.	**Туган телдә сөйләшәбез»** **4-7 яшь, 72-73бит**
	II	**“Хәрби һөнәрләр** 1) балаларның хәрби һөнәрләр һәм аларның төрләре, танк турында белемнәрен формалаштыру, исем, сыйфат кулланып, гади җөмләләр төзергә өйрәтү; 2) балаларның кызыксынуын, игътибарын, хәтерен, хәрәкәтен, фикерләвен үстерү; 3) балаларда хәрби һөнәрләргә хөрмәт тәрбияләү.	**Туган сөйләшәбез»** **4-7 яшь, 73-74бит**
	III	**«Ватанны саклаучыларкөне»** 1) балаларны очкычның (самолетның) өлешләрен, зурлыгын, формасын аерырга һәм атарга өйрәтүне, исемнәрне сыйфатлар белән яраклаштыру күнекмәләре формалаштыруны, [у] сузык авазын әйтүдә күнектерүне дәвам итү; 2) балаларның нинди? кайда? кая? нәрсә? сорауларына тулы фразалар белән җавап бирү осталыгын, игътибарын, танып белүләрен, кызыксынуын үстерү; 3) төрле гаскәр төрләренә, очучы һөнәренә хөрмәт, патриотик хисләр тәрбияләү	**Туган** **4-7 яшь, 76-77бит**
	IV	**«Иң яхшы әти»** Әтиләре турында белемнәрен тулыланды ру.Ана телендә аралашырга теләк уяту.Әтиләренә карата горурлану хисе тәрбияләү.Үз әтисе турында хикәя төзеп сөйләргә өйрәтү.	**Кулланма материал**
М ар т	I	**«Әниләр бәйрәме»** 1) балаларның әниләр бәйрәме турындагы мәгълүматларын киңәйтү, әниләр бурында тасвирлау хикәясе сөйләргә өйрәтү; 2) балаларның игътибарын, кабул итүләрен, хәтерләрен, фотография кулланып, эзлекле сөйләүләрен үстерү; 3) әниләргә мәхәббәт	**Туган** **4-7 яшь, 93-95бит**

		һәм аларга ярдәм итү теләге тәрбияләү.	
	II	**«Әниләр бәйрәме»** 1) балаларның әниләр бәйрәме турындагы мәгълүматларын киңәйтү, әниләр бурында тасвирлау хикәясе сөйләргә өйрәтү; 2) балаларның игътибарын, кабул итүләрен, хәтерләрен, фотография кулланып, эзлекле сөйләүләрен үстерү; 3) әниләргә мәхәббәт һәм аларга ярдәм итү теләге тәрбияләү.	**Туган** **4-7 яшь, 97-98бит**
	III	**“Эт көчекләре белән” дигән картина буенча** **хикәя төзү”** 1) сюжетлы картинаның персонажларын игътибар белән карау, эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү, тәрбияче белән бергә сөйләү осталыгын формалаштыру, эчтәлекне сөйләгәндә иҗадилык элементларын куллануга ярдәм итү, сөйләмне сыйфатлар куллану хисабына баету; 2) балаларның игътибарын, күрү хәтерен, тыңлау осталыгын, танып белүләрен, кызыксынуларын үстерү; 3) йорт хайваннарына карата кайгыртучанлык тәрбияләү.	**Туган** **5-7 яшь, 98-100бит**
	IV	**«Бияләй һәм перчатка»** 1) татар халкының кул эшләре белән таныштыру; тәрбияченең сөйләмен аңларга, сорауларга җавап бирергә өйрәтүне дәвам итү; 2) сенсор культураны, сүзлек байлыгын, сөйләмнең грамматик төзелешен үстерү; 3) халкыбызның кул эшләре белән кызыксыну, чисталык, пөхтәлек, тырышлык, киемнәргә сакчыл караш тәрбияләү.	**Туган** **5-7 яшь, 89-90бит**
Апрель	I	**“Аюның язгы маҗаралары** 1) балаларны исем, сыйфат кулланып гади җөмләләр төзергә өйрәтү, язның төп билгеләрен ныгыту; бирелгән сүзләргә антонимнар сайлауны формалаштыру, балаларның сүзлек запасын киңәйтү; 2) балаларның кызыксынуын, игътибарын, хәтерен, фикерләвен үстерү; 3) балаларда табигатькә сакчыл караш, дустанә мөнәсәбәт тәрбияләү.	**Туган** **5-7 яшь, 102-103бит**
	II	**“Аюның язгы маҗаралары** 1) балаларны исем, сыйфат кулланып гади җөмләләр төзергә өйрәтү, язның төп билгеләрен ныгыту; бирелгән сүзләргә антонимнар сайлауны формалаштыру, балаларның сүзлек запасын киңәйтү; 2) балаларның кызыксынуын, игътибарын, хәтерен, фикерләвен үстерү; 3) балаларда табигатькә сакчыл караш, дустанә мөнәсәбәт тәрбияләү.	**Кулланма материал**
	III	**«Урман күлендә** 1) балаларның [с], [з], [у], [ш] авазларын дөрес әйтүләрен ныгыту, [ж] авазының артикуляциясен исләренә төшерү, бу авазны сүзләрдә, фразаларда әйтүдә күнектерү, язның төп билгеләре, айлары, табигать күренешләре турындагы белемнәрен ныгыту; балаларның сүзлек запасын киңәйтү; 2) балаларның кызыксынуын, ишетү игътибарын, хәтерен, логик фикерләвен, вак моторикасын үстерү; 3) балаларда табигатькә сакч	**Туган** **5-7 яшь, 108-110бит**
	IV	**«Габдулла Тукай”** Рәсем һәм иллюстрацияләр аша балаларныГ.Тукайның тормышы һәм иҗаты белән таныштыру.Кыюлык, югалып калмау сыйфатлары тәрбияләүгә этәргеч бирү.	**Туган** **5-7 яшь, 118-122бит**
Май	I	**Транспорт** 1) балаларны транспорт төрләре белән таныштыруны дәвам итү, төренә карап, аларны классификацияләргә, бер транспорт төре турында тасвирлау хикәясе төзергә өйрәтү, Җиңү көне уңаеннан транспорт турындагы күзаллауларын формалаштыруны дәвам итү; 2) балаларның диалогик сөйләмен, конкрет-образлы фикерләвен, классификацияләү осталыгын, игътибарын, кызыксынуын, сүзлек запасын үстерү; 3) ветераннарга карата хөрмәт, горурлану хисләре һәм коллективта эшләү теләге уяту, уңай атмосфера тудыру.	**Кулланма материал**

	II	**“Җиңү бәйрәме”** 1)Җиңү Бәйрәме кызыксыну хисе тәрбияләү.2) сөйләмнең грамматик төзелешен камиллэштерү, сүзлекне киңәйтү, кызыксынуын, төслэрне аера белү осталыгын үстерү; 3) бөҗәклэргә карата сакчыл караш тәрбиялэү.	**Туган** **5-7 яшь, 126-127бит**
	III	**“Бөҗәклэр”** 1) балаларның бөҗәклэр турындагы күзаллауларын формалаштыруны дәвам итү; 2) сөйләмнең грамматик төзелешен камиллэштерү, сүзлекне киңәйтү, кызыксынуын, төслэрне аера белү осталыгын үстерү; 3) бөҗәклэргә карата сакчыл караш тәрбиялэү	**Туган** **5-7 яшь, 111-112бит**
	IV	**“Чәчәкле җәй”** 1) җәй ел фасылына хас билгелэр белән таныштыруны дәвам итү; 2) сөйләмнең грамматик төзелешен формалаштыру, предметлы картиналар буенча ―Җәй‖ темасына хикәя төзү осталыгын үстерү; 3) тырышып шөгыльлэнү телэге тәрбиялэү	**Кулланма материал**

Перспективтивный план по обучению детей русскому языку

Ай	Неделя	Программное содержание	Используемаялитература
Сентябрь	I	**Игры и игрушки** Формирование умений и навыков аудирования отчетливой русскойречи и говорения в игровых и учебных ситуациях по теме, опираясьна ранее приобретенные знания. Расширение активного словаря за счет названий игрушек, слов, обо значающих действие с игрушками и признак предмета. Продолжать совершенствовать диалогическуюречь.Учить детей поддерживатьбеседу. Образовательная деятельность в режимных моментах. Повторение пройденного материала.Познакомить детей со словами песни»Спят усталыеигрушки»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 1-2
	II	**Игры и игрушки** 4.Продолжать учить детей понимать иразличать по звучанию русские слова. 5.Выработка умений и навыковупотреблятьв речи формы множественного числа именсуществительных и глаголов. 6.Образовательная деятельность врежимных моментах Повторение пройденного материала. Заучивание стихотворения»Мячикновый есть у нас»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З.
	III	**Игры и игрушки** 7.Выработка умений и навыковпонимать предложения свопроситель- ными словами кто?,что?, где?, какой?, у кого? и отвечатьна них. Упражнение детей в правильном произношении русских звуков в сло- вах и предложениях. Образовательная деятельность врежимных моментах Повторение пройденного материала. Просмотр мультфильма»Кошкин дом,Петушок»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 4-5
	IV	**Игры и игрушки** 10.Вовлекать детей в коллективныйразговор. Подводить к составлениютекстов – описаний. Учить выделять эти звуки голосом,дифференцировать на слух. Развиватьречевое дыхание, речевой слух, артикуляционный аппарат детей. Образовательная деятельность врежимных моментах Повторение пройденного материала. Заучивание стихотворения»Зайка иушки»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 5-6

Ок тяб рь	I	**Игры и игрушки** 13.Побуждать высказываться на темыиз личного опыта. Вовлекать детей вигровое и речевое взаимодействие сосверстниками. Уточнять и закреплять правильноепроизношение звуков с, з, изолированно и в словах. Образовательная деятельность врежимных моментах Повторение пройденного материала.Проигрывание игры»Карусель»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 7
	II	**Игры и игрушки** 16.Обогащение словарного запаса детей за счет названий игрушек,основных цветов, прилагательных ичислительных в пределах шести 17.Закрепление умений и навыков различать по интонации и правильно произносить повествовательные,вопросительные ипобудительные предложения. 18. Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала.Просмотр мультфильма»Петушок»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 8
	III	**Игры и игрушки** 19.Продолжать совершенствоватьдиалогическую речь.Учить детейподдерживать беседу. **Дом,в котором я живу** 1.Формирование и развитие умений инавыков аудирования и говоре- ния визвестных и новых учебно-игровыхситуациях по теме. 3.Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала.Просмотр мультфильма «Волк и семеро козлят»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 9
	IV	**Дом,в котором я живу** 2.Обогащение словаря детейсуществительными,обозначающими членов семьи (мама, папа, бабушка, дедушка, девочка, мальчик, сестра,брат, дочка, сын), предметов мебели, глаголами, обозначающими дей-ствия (стирает, играет, вяжет,поливает, рисует, стоит, живет и т.д.). 4.Закрепление и активизацияусвоенных ранее глаголов.Воспитывать интерес к занятиямрусского языка. 6. Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала Познакомить детей со словами песни «Моя мамочка»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 11
Но ябр ь	I	**Дом,в котором я живу** 5. Формирование умения понимать предложения с вопросительными словами, отвечать на вопросы у кого?, чья?, что делает?, какой?, какая?, где? 7.Закрепление умений и навыков правильного произношения русских звуков и их сочетаний. 9. Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала.Чтение сказки»Мойдодыр»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 11
	II	**Дом,в котором я живу** 8.Воспитание любви и бережного отношения к членам своей семьи,предметам быта. 10. Развитие мелкой моторики рук. 12. Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала. Познакомить детей со словами песни»Танец весёлых утят»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 12
	III	**Дом,в котором я живу** 11.Обогащать словарь детей образными словами и выражениями,синонимами. Вовлекать детей в общий разговор. 13. Поощрять рассуждения. Уточнять и закреплять правильное произношение звуков с и ц. 15. Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала. Проигрывание игр»Мы топаем ногами,Как живёшь»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 12-13
	IV	**Дом,в котором я живу** 14.Учить выделять их голосом всловах и фразах, различать на слух.Развивать речевое внимание, фонематический слух детей. 16. Поощрять игровое и речевоевзаимодействие. 18. Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала. Прослушивание стихотворения «Собрались все дети в круг»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 13-14

Декабрь	I	**Дом,в котором я живу** 17.Вовлекать детей в коллективныйразговор. Подводить к составлению текстов – описаний. Побуждать высказываться на темы из личного опыта. 19. Вовлекать детей в игровое и речевое взаимодействие со сверстниками. Уточнять и закреплять правильное произношение звуков с, з, изолированно и в словах. 21. Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала.Чтение сказки «Три медведя»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 14
	II	**Дом,в котором я живу** 20.Упражнение детей в правильном произношении звуков русского языка.Продолжать обогащать словарный запас детей,используя приемыимитации под текстфизкультминутки. 22.Упражнять детей в использовании числительных от1 до 10. Продолжать учить детей отвечать на вопрос воспитателя. Развивать память. 24. Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала. Просмотр мультфильма»Мама для Мамонтенка»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 15
	III	**Дом,в котором я живу** 23.Учить выделять звуки к,къ, голосом, дифференцировать на слух. Развивать речевое дыхание, речевой слух, артикуляционный аппарат детей. **Посуда и продукты питания** 1. Обогащение словарного запаса существительными, обозначающими посуду и продукты питания, глаголами изъявительного, пове- лительного наклонения, прилагательными, обозначающими цвет, форму, величину, вкус. 3. Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала Разучивание песни»Танец маленькихутят»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. Стр 15-16
	IV	**Посуда и продукты питания** Закрепить умение понимать, употреблять в речи формы родитель- ного падежа личных местоимений и имен существительных с пред- логом у (у меня, у тебя, у мамы и т.д.). 4.Выработка умений понимать смысл предложений с вопросительнымсловом чем? 6.Образовательная деятельность в режимных моментах. Повторение пройденного материала.Просмотр мультфильма»Федорино горе»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 17
Январь	I	**Посуда и продукты питания** 5.Закрепление умений и навыков правильного произношения звуковрусского языка. 7.Развивать логическое мышление,внимание и память. 9.Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала Проигрывание игр» Будь внимателен, Напоим куклучаем, Один-много»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 18
	II	**Посуда и продукты питания** 8.Организация тренировки в правильном употреблении новых словпо теме. Продолжать учить детей отвечать на вопросы. 10.Формирование у детей навыков диалогической речи. Упражнять детей в правильном произношении русских звуков..Продолжатьобогащать словарный запас детей.	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 18-19
	III	**Одежда и обувь** **3. Образовательная деятельность в режимных моментах.** **Повторение пройденного материала. Заучивание стихотворения»На полянку жук влетел,Три медведя»** 2. Выработка умений образовывать и употреблять в речи формы роди- тельного падежа единственного числасуществительных, отвечаю- щих на вопрос у кого? 6. Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала Проигрывание игр»Что можно одеть зимой,а что летом,Волшебнаяпалочка,Что нужно для работы»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 20

	IV	**Одежда и обувь** 4.Закрепить умение понимать,употреблять в речи формыродительного падежа личныхместоимений с предлогом у (у нее, унего). 5.Формирование умений согласовывать притяжательныеместоимения мой, моя, мое с существительными единственногочисла. 9. Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала Познакомить детей со словами песни»Голубой вагон»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 21
Февраль	I	**Одежда и обувь** 7.Уточнение изакрепление артикуляции звуков русского языка.Развитие логического мышления,внимания и памяти. 8.Воспитание аккуратности,опрятности, бережного отношения к предметам одежды. **Домашние и дикие животные** 3. Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала Просмотр мультфильмов»Курочка Ряба,Колобок»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 22
	II	**Домашние и дикие животные** 1.Формирование умений и навыковаудирования и говорения в новых изнакомых игровых и учебныхситуациях. 2.Обогащение активного словарного запаса существительными, обо- значающими домашних, диких животных, птиц и их детенышей, гла- голами, обозначающими действия животных и людей. 6.Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала Проигрывание игр»Маленький бычок,Найди маму по голосу,Котятаи Барбос»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 24
	III	**Домашние и дикие животные** 4..Закрепление умений и навыков воспринимать на слух и произносить слова с усвоенными звуками и их сочетаниями, трудными для детей-татар. 5..Выработка умений понимать и употреблять в речи вопросительныепредложения со словом чей?, чья?, где?, кому?, различать значения предлогов «в» и «на». 9.Образовательная деятельность в режимных моментах. Повторение пройденного материала Считалки»Дома баба,дома дед,Мы	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 25
	IV	**Домашние и дикие животные** 7.Развитие логического мышления ипамяти. 8. Развитие мелкой моторики рук 12.Образовательная деятельность в режимных моментах. Повторение пройденного материала Заучивание стихотворения»Петушок,На полянкужук влетел»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 26
Март	I	**Домашние и дикие животные** 10.Расширять и углублять представления детей о домашних идиких животных. 11. Продолжать работу над расширением словарного запаса детей. Продолжить работу над развитием диалогической и связной речи. Воспитывать любовь к домашним и диким животным, ухаживать за ними. 13.Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала Проигрывание игр»Большие и маленькие,Кто что делает,Расселиживотных.	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 27-28
	II	**Домашние и дикие животные** 14.Закреплять представления о приспособлении диких животных кжизни в природных условиях. **Сад и огород** 1. Обогащение активного словаря засчет существительных, обозна-чающих овощи и фрукты,прилагательных, обозначающихпризнак и свойство предмета (сладкий, круглый, желтый и т.д.). 3.Образовательная деятельность в режимных моментах.	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 28-29

		Повторение пройденного материала Просмотр мультфильма»Вершки и корешки или Мужик и медведь»	
	III	**Сад и огород** 2.Выработка умений и навыков понимать и употреблять в речи вопросительные предложения со словом куда, кому?, у кого? 4.Активизация в речи имен прилагательных, совершенствованиеумений согласования прилагательных с существительными в роде и числе. 6.Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала Проигрывание игр»Собираемовощи,Узнай по вкусу,На что похоже,Возьми такой же»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 30
	IV	**Сад и огород** 5.Выработка умений согласовыватьчислительное с существительными. 7.Развитие логического мышления, внимания и памяти.Развитие мелкоймоторики рук 9.Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала Заучивание стихотворения»Вот какие зайки,Урожайная»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 31
Апрель	I	**Сад и огород** 8. Вовлекать детей в диалог. Побуждать высказываться на темы изличного опыта. Рассуждать. Учить пересказывать текст своими словами. Подбирать эпитеты к слову. Обогащать словарь прилагательными. Активизировать наименования профессий. Развивать речевое дыхание, артикуляционный аппарат детей.	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 32
	II	**Транспорт** 1 Формирование и развитие навыков аудирования и говорения в зна- комых и новых игровых учебныхситуациях по пройденным темам и потеме «Транспорт». 3.Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материала Просмотр мультфильма»Паровозик из Ромашково»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 33-34
	III	**Транспорт** 5.Развитие слухового внимания, упражнение детей в правильном произношении звуков извукосочетаний русского языка. 7.Привитие интереса к русскомуязыку. 9.Образовательная деятельность врежимных моментах. Повторение пройденного материалаПовторение песни»Голубой вагон»	Изучаем русский язык. С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 35
	IV	**Транспорт** 8.Развитие мелкой моторики рук. **Город** 1.Расширить знания детей о родном городе и Республики Татарстан. Ввести в активный словарь детейновые слова. Воспитывать любовь к Родине, родному краю. 3.Образовательная деятельность в режимных моментах. Повторение пройденного материала Заучивание стихотворения»Машина»	Изучаем русский язык.С.М. Гаффарова., Г.З. Гарафиева. стр 36 Т.Р. Кислова По дороге к азбуке стр 104-107

Май	I	**День Победы** 1.Рассказать детям, что День победыэто Великий праздник. **Кремлевские звезды над нами горят**2.Расширить представление детей о Москве. Вовлекать в коллективную беседу. Побуждать высказываться на темы из личного опыта. Учить описывать животных. Учить образовыватьформы существительных родительного падежа множественного числа. Обогащать словарь детей образными словами и выражениями. 3.Образовательная деятельность в режимных моментах. Повторение пройденного материала Повторение стихотворения»Мы едем,едем,едем»	Интернет-ресурс Л.АПарамонова Развивающие занятиядетьми 5-6 лет стр 708
	II	**Мы сочиняем рассказы** 1.Уточнять и закреплять правильное произношение звуков ш, ж в словах и фразах; учить дифференцировать их на слух. Учить подбирать эпитеты к слову. Обогащать словарь детей образными словами и выражениями. Учить детей образовывать однокоренные слова. Формировать представления детей о словесном составе предложения. Составлять короткие тексты – повествования. Побуждать детей вступать в диалог сосверстниками.	Л.А Парамонова Развивающие занятия с детьми 5-6 лет стр 209
	III	**На чем ездят люди?** Закреплять представления о видах транспорта и обобщающее наименование «транспорт». Вовлекатьдетей в игровое взаимодействие со сверстниками. Учить передавать содержание текста своими словами. Уточнять и закреплять правильноепроизношение звуков с, з изолированно и в словах. Учить называть слова с заданным звуком.	Л.А Парамонова Развивающие занятия с детьми 5-6 лет стр 48
	IV	**Что мы умеем 1.**Вовлекать детей в общийразговор.Уточнять представления одеятельности людей разныхпрофессий. Активизировать глаголы.Учить передавать содержаниерассказа своими словами. Учитразличать и правильно произноситьзвуки с и з. Выделять их голосом.Слышать звуки изолированно и всловах. Развивать речевое внимание,фонематический слух детей.Обогащать словарь образнымисловами и выражениями	Л.А Парамонова Развивающие занятия с детьми 5-6 лет стр29

«Элементар математик күзаллауны формалаштыру»белем бирү өлкәсен перспектив планлаштыру

Ай	**Атна**	**Программа эчтәлеге**	**Кулланылган әдәбият**
Сентябрь	**1**	**“Исәнмесез, минем дуслар! Зурлык”** **Максат:** балаларны ике төркем предметлар белән чагыштырып, кушымталар һәм кушымталар кулланып күнегүләр ясарга. ти тигезлеген билгеләү тигезсезлек. космоста ориентлашу күнекмәләрен камилләштерү.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 20 бит.
	2	**“Незнайка кунакка Көз чакыра. Сан һәм исәп»** **Максат:** балаларны исәптә 2гә кадәр күнегү, әйберләр санын саннар белән бәйләү. Геометрик фигураларны кабатлау: шакмак, өчпочмак, түгәрәк	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 21 бит.
	3	**“ Балаларга кунакка Чыпчык килде. Тирә- якта ориентирлашу** **Максат:** космоста ориентлашырга өндәү. Сул һәм уңны аеру.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 23 бит.

	4	**1 нче дәрес** **Максат:** • Предметларның ике тигез төркемен чагыштыру, билгеләү осталыгын камилләштерү чагыштыру нәтиҗәләре: тигез, күпме. • Ике предметны зурлыгы буенча чагыштыру, нәтиҗәләрне билгеләү осталыгын ныгыту зур, кечкенә, зуррак, азрак сүзләр белән чагыштыру. • Пространство юнәлешләрен билгеләүдә һәм аларны атауда күнегүләр ясау сүзләр: алда, артта, сулда, уңда, өстә, аста.	И. А. Помораева, В.А. Позина Занятия по формированию элементарных математических представлений в средней группе детского сада
Октябрь	1	**“ Кояш нурлы. Вакытта ориентлашу: тәүлекнең өлешләре»** **Максат:** балаларны тәүлекнең өлешләрен аера белергә дәртләндерү: иртә, көн, кич, төн.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 43 бит.
	2	**“ Карлоның этисе камерасында.Сан һәм исәп.”** **Максат:** 3 санының барлыкка килүе һәм тиешле сан белән таныштыру.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 45 бит.
	3	**“Незнайка һәм Знайка”.Зурлык.** **Максат:** предметларны биеклек буенча чагыштыру күнекмәләрен формалаштыру, бер үк әйберләрне табу.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 46 бит.
	4	**1 нче дәрес** Максат: Формасы буенча төрле булган ике төркем предметларны чагыштырырга өйрәтүне дәвам итегез, аларны билгеләгез парларны чагыштыру нигезендә тигезлек яки тигезсезлек. • Яссы геометрик фигураларны аера һәм атый белүне ныгыту: түгәрәк, квадрат, өчпочмак. • Чагыштыру нәтиҗәләрен күрсәтеп, ике предметны биеклек буенча чагыштыру күнегүләре сүзләр: биек, Түбән, югарырак, түбән.	И. А. Помораева, В.А. Позина Занятия по формированию элементарных математических представлений в средней группе детского сада
Ноябрь	1	**“ Искиткеч фигуралар. Өчпочмак”** **Максат:** балаларда геометрик фигуралар төшенчәсен формалаштыру, өчпочмак исемен ныгыту. предметлар күмәклегеннөч кисми торган өлеш күмәклегенә бүлү.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 62 бит.
	2	**“Көзге Урман серләре. Геометрик җисемнәр: шар, куб»** **Максат:** геометрик җисемнәр белән таныштыру куб, шар;аларны хезмәт күрсәтергә этәрү . 3кә кадәр исәптә күнегүләр.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 63 бит.
	3	**“Урман кибете. Сан һәм исәп.”** **Максат:** Балаларны тәртип буенча санарга өндәү. Геометрик фигураларның формасын якын тирәлек предметлары белән бәйләү.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 64 бит.
	4	**1 нче дәрес** **Максат:** 3 чикләрендә санау осталыгын ныгыту, санның тәртипле кыйммәте белән таныштыру, «күпме? " дигән сорауларга дөрес җавап бирергә өйрәтү., Кем исәп буенча?». • Озынлыгы, киңлеге, биеклеге буенча бер үк предметларны таба белү күнегүләре, тиешле билгеләрне озын, озынрак, кыска, кыскарак сүзләр белән билгеләргә, киң, тар, киңрәк, биек, Түбән, югарырак, түбәнрәк. • Аны квадрат белән чагыштыру нигезендә турыпочмак белән таныштыру.	И. А. Помораева, В.А. Позина Занятия по формированию элементарных математических представлений в средней группе детского сада
Декабрь	1	**“ Саескан. Сан һәм исәп.”** **Максат:** 4 нче санның барлыкка килүе белән таныштыру. предметлар белән бәйләнеш.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 83 бит.
	2	**“ Курчаклар өчен конфетлар. Геометрик фигура турыпочмак.”** **Максат:** балаларны турыпочмак белән таныштыру, квадрат һәм турыпочмакның аермаларын билгеләү.кәгазьдә визуаль ориентирны үстерү.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 85 бит.

	3	**“ Кыш бабай янына кунакка. Сан һәм исәп.” Максат:** дүрт санда күнегүләр. бирелгән геометрик фигураларны табарга өндәү.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 86 бит.
	4	**1 нче дәрес** **Максат:** • 5 чикләрендә санарга өйрәтүне дәвам итү, 5 санының тәртипле кыйммәте белән таныштыру, сорауларга җавап бирү: күпме?, Кем исәп буенча?». • Предметларны зурлыкның ике билгесе (озынлыгы һәм киңлеге)буенча чагыштырырга өйрәтергә, чагыштыру нәтиҗәләрен түбәндәге сүзләр белән билгеләргә: "Кызыл тасма озынрак һәм яшел тасма киңрәк, ә яшел тасма кыскарак һәм инде кызыл тасмадан. • Үз-үзеңнән пространство юнәлешен билгеләү осталыгын камилләштерү: өстә, аста, сулда, уңда, алда, артта.	И. А. Помораева, В.А. Позина Занятия по формированию элементарных математических представлений в средней группе детского сада
Январь	1	**“ Бу кайчан була? Вакыт буенча ориентирлашу.”** **Максат:** вакытлы мөнәсәбәтләр формалаштыру, әйләнә-тирәдәге предметларны күрү кабул итүне һәм геометрик форма белән бәйләнешне үстерү.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 103 бит.
	2	**“ Кар кешесе серләре. Зурлык.”** **Максат:** балаларда формалашу төшенчәсе биеклек, предметларны биеклек буенча чагыштырырга, тигезлек урнаштырырга, сан һәм тәртип хисабын аера белергә күнегү.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 104 бит.
	3	**“ Кышкы юллар. Тирә-якта ориентирлашу”** **Максат:** тирә-якта ориентирлашуны формалаштыру.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 106 бит.
Февраль	1	**“ Бозлыклар.Геометрик фигуралар.” Максат:** фигураларны төрле билгеләр буенча классификацияләргә күнегү: төс, зурлык, форма. игътибар һәм хәтер үстерү.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 126 бит.
	2	**“ Мин очучы булыр идем. Сан һәм исәп.”** **Максат:** санның барлыкка килүе һәм 5 саны белән таныштыру.чагыштыру күнегүләре, аларны кими бару тәртибендә урнаштырырга өндәү.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 127 бит.
	3	**“ Тиз поезд. Сан һәм исәп.”** **Максат:** биш санда күнегүләр ясау, предметлар санын тиешле сан белән бәйләү.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 129 бит.
	4	**1 нче дәрес** **Максат:** • 5 чикләрендә тою өчен предметлар счетында күнегүләрне дәвам итү. • Кичә, бүген, иртәгә, сүзләрнең мәгънәсе турында фикерләрне ныгыту. • Өч фәнне киңлек буенча чагыштырырга, аларны кими барган һәм арта барган эзлеклелек, чагыштыру нәтиҗәләрен: киң, инде, иң тар, иң тар, иң киң.	И. А. Помораева, В.А. Позина Занятия по формированию элементарных математических представлений в средней группе детского сада
Март	1	**“ Яз серләре. Зурлык.”** **Максат:** балаларны ике предметны шартлы үлчәм белән чагыштырып күнегүләр ясарга, исәпне биш эчендә ныгытырга.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 148 бит.
	2	**“ Яз безгә кунакка ашыга. Вакыт буенча ориентирлашу.”** **Максат:** вакытлы мөнәсәбәтләр формалаштыру гамәлнең вакыт кисәкенә бәйлелеген билгеләү.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 149 бит.
	3	**“ Язгы урманда. Сан һәм исәп.”** **Максат:** балаларны биш предмет хисабына күнегү.вакытлы мөнәсәбәтләрне ныгыту.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 150 бит.
	4	**1 нче дәрес** **Максат:** • Билгеләнгән юнәлештә хәрәкәт итү сәләтен ныгыту.	И. А. Помораева, В.А. Позина Занятия по формированию элементарных математических

		• Исәпләү нәтиҗәсе предметларның зурлыгына бәйле түгел (5 чикләрендә). • Предметларны зурлыгы буенча чагыштырырга (5 чикләрендә), аларны кими баручыга җәеп куярга өйрәтергә һәм арта барган эзлеклелек, чагыштыру нәтиҗәләрен: иң зур, кечерәк, тагын да кечерәк, иң кечкенәсе, зуррак.	представлений в средней группе детского сада
Апрель	1	**“ Космик далилар. Тирә-якта ориентирлашу.”** **Максат:** тирә-якта ориентлашу күнекмәләрен үстерүне дәвам итү. 5 чикләрендә Сан һәм тәртип хисабын аеруда күнегүләр ясарга.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 169 бит.
	2	**“ Безнең ярдәмчеләр. Геометрик фигуралар”** **Максат:** балаларны геометрик фигураларны классификацияләүдә күнегүләр ясарга.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 170 бит.
	3	**“ Көн-төн. Вакыт буенча ориентирлашу.”** **Максат:** көннең вакыты турында фикер йөртүне ныгыту.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 171 бит.
	4	**1 нче дәрес** **Максат:** • Хисап нәтиҗәсенең предметларның урнашу формасыннан бәйсезлеген күрсәтергә бушлык. • Аны шар һәм куб белән чагыштыру нигезендә цилиндр белән таныштыруны дәвам итегез. • Сүзләрнең мәгънәсе турында күзаллауларны камилләштерү ерак-якын.	И. А. Помораева, В.А. Позина Занятия по формированию элементарных математических представлений в средней группе детского сада
Май	1	**“ Савыт-саба кибете. Геометрик фигуралар.”** **Максат:** түбәндәге геометрик фигураларны аерып алу һәм атау күнекмәләрен ныгыту: түгәрәк, өчпочмак, турыпочмак, шакмак.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 191 бит.
	2	**“Минем дусларым. Зурлык”** **Максат:** предметларны зурлыгы буенча чагыштыру күнекмәсен ныгыту.	Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 192 бит.
	3	**“Менә без ничек уйлыйбыз. Сан һәм исәп.”** **Максат:** предметларның санлы исәп-хисабын 5 чикләрендә ныгытырга.	Л Н.А. Карпухина Реализация содержания образовательной деятельности, 193 бит.
	4	**1 нче дәрес** **Максат:** • Хисап нәтиҗәсе сыйфат нәтиҗәләренә бәйле түгел дигән фикерне ныгыту предмет билгеләре (өлчәм, төс). • Предметларны зурлыгы буенча чагыштыру (5 чикләрендә) күнегүләрен, җәюләрен аларны кими һәм арта барган эзлеклелектә чагыштыру нәтиҗәләрен билгеләргә сүзләр белән әйткәндә: иң зур, азрак, тагын да азрак, иң кечкенәсе, күбрәк. • Пространствода ориентлашу күнекмәләрен камилләштерү, билгеләү тиешле сүзләр белән үз - үзеңә карата киңлек юнәлешләре: алга, артка, сулга, уңга, өскә, аска.	И. А. Помораева, В.А. Позина Занятия по формированию элементарных математических представлений в средней группе детского сада

“Бербөтен дөнья күренешен формалаштыру» белем бирү өлкәсе буенча перспектив план

Ай	Атна	Программа эчтәлеге	Кулланылган әдәбият
Сентябрь	1	**“ Без балалар бакчасында”** 1) балаларда үз-үзеңне тоту кагыйдӗләрен формалаштыруны дӗвам итү, ягымлы сүзлӗр куллану хисабына сүзлеклӗрен активлаштыру; 2) балаларның кызыксынуын, игътибарын, хӗтерен үстерү; 3) балаларда дустанӗ мөнӗсӗбӗт тӗрбиялә̆ү.	**«Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь,13 бит**

	II	**“ Без балалар бакчасында”** 1) балаларда үз-үзеңне тоту кагыйдәләрен формалаштыруны дәвам итү, ягымлы сүзләр куллану хисабына сүзлекләрен активлаштыру; 2) балаларның кызыксынуын, игътибарын, хәтерен үстерү; 3) балаларда дустанә мөнәсәбәт тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь,23-24 бит**
	III	**«Безнең китаплар»** 1) балаларда китапка карата кызыксыну формалаштыруны дәвам итү, сыйфат билгеләрен куллану хисабына сүзлекләрен активлаштыру; 2) балаларның игътибарын, хәтерен үстерү; 3) балаларда китапка карата хөрмәт тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь,16-17 бит**
	IV	**“Безнең яраткан апабыз”** 1) тәрбияче ярдәмчесе һөнәре турында балаларның күзаллауларын формалаштыруны, таныш һөнәрләр атамасын ныгытуны дәвам итү; 2) балаларның игътибарын, хәтерен, сүз байлыгын үстерү; 3) балаларда зурлар хезмәтенә карата хөрмәт тәрбияләү	**«Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь,17-18 бит**
Октябрь	I	**«Басуга бару»** 1) балаларның транспорт (поезд) һәм аның төп билгеләре (төс, материал) белән таныштыруны дәвам итү, яшелчәләр (кишер, чөгендер) турындагы белемнәрне ныгыту; 2) яшелчәләрнең тышкы күренеше, төме, формасы буенча (кишер, чөгендер) аера белү осталыгын, игътибарын, кабул итүләрен, диалоглы сөйләмен, сенсор сәләтләрен үстерү, [у] авазын дөрес әйтүләренә ирешү; 3) балаларда табигатькә уңай караш тәрбияләү..	**«Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь,21-22 бит**
	II	**«Куян кучтәнәчләре»** 1) балаларның көз, көзге уңыш турындагы күзаллауларын киңәйтү, яшелчәләр (кыяр, суган, помидор) турындагы белемнәрен ныгыту; 2) яшелчәләрне (кыяр, суган, помидор) тышкы күренеше буенча аера белү осталыгын, игътибарын, кабул итүләрен, диалоглы сөйләмен, сенсор сәләтләрен үстерү; 3) балаларда сорауларга җавап бирү телеге тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез” 5-7 яшь,26-28бит**
	III	**«Көзге яфраклар. Күгәрчен.»** Балаларда игенче хезмәтенә хөрмәт тәрбияләү.Табышмаклар ярдәмендә күзаллау,фикерләү,акыл сәләтен үстерү.Яңа очраган сүзләрнең мәгънәләрен аңлату,сүзлек запасын баету,игенче хезмәтенең авыр һәм мактаулы эш икәнен аңлату.	**«Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь,30-31бит**
	IV	**«Әти, әни һәм мин!»** 1) балаларның гаиләләре турындагы күзаллауларын киңәйтү;. 2) балаларның фикерләвен, хәтерен, хәрәкәт активлыгын үстерү; 3) балаларда туганлык хисләре тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь34-35бит**
Ноябрь	I	**«Мин һәм кешеләр»** 1) балаларга кешенең үсеше турында күзаллаулар бирү, төрле яшьтәге һәм җенестәге кешеләрне аерырга өйрәтү, кешеләрнең бер – берсеннән аерылып торуын (яше, җенесе белән генә түгел, ә характер үзенчәлекләре, киеме, шөгыле белән дә аерылуын) аңлату; 2) сөйләмнәрен, логик фикерләүләрен үстерү; 3) әйләнә - тирәгә яхшы мөнәсәбәт тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь37-38бит**
	II	**«Мин үзем эчен иң кадерле кеше»** 1) балаларда үзләренең уникаль (бердәнбер) һәм кабатланмас шәхес булулары турында күзаллаулар формалаштыру; 2) балаларның үзаңнарын үстерү; 3) тышкы кыяфәтләренә игътибарлылык тәрбияләү	**«Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь54-55бит**
	III	**«Минем данлыклы шәһәрем»** 1) балаларны туган шәһәр белән таныштыруны дәвам итү, шәһәрнең тарихы, Татарстан Республикасы турында белем бирү; 2) балаларның кабул итүләрен, игътибарын, диалоглы сөйләмен үстерү; 3) балаларда туган шәһәр белән горурлану хисләре, төзүче һөнәренә хөрмәт тәрбияләү.	**Кулланма материал, «Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь125-126бит**
	IV	**«Минем Туган илем - Рәсәй»** 1) балаларда туган ил, аның тарихы, әләм флаг турында күзаллаулар формалаштыру; 2) балаларның кабул итүләрен, сүзләрне, кыска фразаларны ачык әйтү осталыгын, игътибарын үстерү; 3) балаларда туган илгә мәхәббәт, түгеллек тәрбияләү.	**Кулланма материал**

Декабрь	I	**«Кар кызы, кар бәртеге бездә кунакта”** 1) Яңа ел уңаеннан балаларның тирәюнь турындагы күзаллауларын киңәйтү, курчак киемнәре белән таныштыруны дәвам итү, төзү детальләрен аеру һәм атауны (куб, пластина, кирпеч, брусок) ныгыту, аларны төзүдә кулланырга өйрәтү; 2) балаларның игътибарын, хәтерен, диалогик сөйләмен, төзү материаллары белән эшләү осталыгын үстерү; 3) балаларда Яңа ел бәйрәме уңаеннан яхшы кәеф, шатлык хисләре булдыруга шартлар тудыру, курчакларга карата кайгыртучанлык хисләре тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь125-126бит**
	II	**«Яңа ел уенчыклары»** 1) балаларны Яңа ел бәйрәмен каршыларга әзерләү, чыршы уенчыклары белән таныштыру, пыяладан ясалган уенчыкларның, предметларның билгеләрен ачыклау (үтә күренмәле, төсле, шома, салкын, ватылучан); 2) балаларның сенсор сәләтләрен һәм кызыксынуын, күзәтүчәнлеген үстерү; 3) чыршы уенчыкларына сак караш тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез” 4-7 яшь61-62бит**
	III	**«Яңа ел киле»** 1) балаларда Яңа ел бәйрәме турында белемнәр формалаштыруны дәвам итү, сенсор билгеләре буенча бертөрле предметларны төркемгә берләштерү осталыгын ныгыту; 2) балаларның чыршы уенчыкларының төсен, формасын, зурлыгын, кулланылышын билгеләү, диалоглы сөйләмен, сорауларга җөмлә белән җавап бирү осталыгын, хисси тәҗрибәсен, кабул итүләрен үстерү; 3) балаларда Яңа ел бәйрәме уңаеннан яхшы кәеф, шатлык хисләре уяту.	**«Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 66 – 67бит**
	IV	**«Яңа ел киле»** 1) балаларда Яңа ел бәйрәме турында белемнәр формалаштыруны дәвам итү, сенсор билгеләре буенча бертөрле предметларны төркемгә берләштерү осталыгын ныгыту; 2) балаларның чыршы уенчыкларының төсен, формасын, зурлыгын, кулланылышын билгеләү, диалоглы сөйләмен, сорауларга җөмлә белән җавап бирү осталыгын, хисси тәҗрибәсен, кабул итүләрен үстерү; 3) балаларда Яңа ел бәйрәме уңаеннан яхшы кәеф, шатлык хисләре уяту.	**«Туган телдә сөйләшәбез” 5-7 яшь,57-58 бит**
Январь	I	**“Кыш билгеләре”** 1) балаларның кыш турында белемнәрен ныгыту; 2) балаларның күрсәтмә-образлы фикерләвен үстерү; 3) туган табигатькә мәхәббәт һәм эстетик хисләр тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез» 4-7 яшь,41-42 бит**
	II	**“Кар бабай”** 1). балаларның кышкы күренешләр турындагы күзаллауларын киңәйтү, геометрик фигураларның – түгәрәкнең, өчпочмакның атамасын ныгыту, детальләрне зурлыгы буенча чагыштырырга өйрәтүне дәвам итү; 2). балаларның кабул итүләрен, игътибарын, фикерләвен үстерү; 3). балаларда уңай эмоциональ халәт булдыру, эстетик хисләр тәрбияләү	**«Туган телдә сөйләшәбез» 4- 7 яшь, 46-47 бит**
	III	**«Җенлекләр кышкы урманда»** 1) балаларның кыргый хайваннар турында күзаллауларын формалаштыру; табигатьтәге сезонлы үзгәрешләр турындагы белемнәрен ныгыту; 2) бәйләнешле сөйләм үстерү, сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү; 3) хайваннарга сакчыл караш тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез» 4- 7 яшь, 49-50бит**
	IV	**«Җенлекләр кышкы урманда»** 1) балаларның кыргый хайваннар турында күзаллауларын формалаштыру; табигатьтәге сезонлы үзгәрешләр турындагы белемнәрен ныгыту; 2) бәйләнешле сөйләм үстерү, сөйләмнең грамматик төзелешен камилләштерү; 3) хайваннарга сакчыл караш тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез» 4- 7 яшь, 74-76бит**
Февраль	I	**“Без - солдатлар!”** 1) балаларны Ватанны саклаучылар көне белән таныштыру, очкычның (самолет), вертолетның өлешләрен, формасын аерырга һәм атарга өйрәтүне, исемнәрне сыйфатлар белән яраклаштыру күнекмәләре формалаштыруны дәвам итү, солдат, очучы, диңгезче, очкыч, вертолет, кораб сүзләре хисабына сүзлекне активлаштыру; 2) балаларның игътибарын, хәтерен, кызыксынуын үстерү; 3) балаларда очучы, диңгезче, хәрбиләр һөнәренә хөрмәт, патриотик хисләр, малайларда көчле, кыю булу теләге тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 78-79бит**
	II	**“Без - солдатлар!”** 1) балаларны Ватанны саклаучылар көне белән таныштыру, очкычның (самолет), вертолетның өлешләрен, формасын аерырга һәм атарга өйрәтүне, исемнәрне сыйфатлар белән яраклаштыру күнекмәләре формалаштыруны дәвам итү, солдат, очучы, диңгезче, очкыч, вертолет,	**«Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 80бит**

		кораб сүзләре хисабына сүзлекне активлаштыру; 2) балаларның игътибарын, хәтерен, кызыксынуын үстерү; 3) балаларда очучы, диңгезче, хәрбиләр һөнәренә хөрмәт, патриотик хисләр, малайларда көчле, кыю булу теләге тәрбияләү.	
	III	**«Безнең армия»** 1) балаларда илне саклаучы сугышчылар турында күзаллау формалаштыру, ―Ватанны саклаучылар‖ төшенчәсен ачыклау. Кайбер хәрби һөнәрләр (диңгезчеләр, танкистлар, очучылар, чик сакчысы) белән таныштыру; 2) балаларның сорауларга тулы фразалар белән җавап бирү осталыгын, игътибарын, кызыксынуын үстерү; 3) хәрбиләр һөнәренә хөрмәт, патриотлык хисләр тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 82-83бит**
	IV	**«Безнең армия»** 1) балаларда илне саклаучы сугышчылар турында күзаллау формалаштыру, ―Ватанны саклаучылар‖ төшенчәсен ачыклау. Кайбер хәрби һөнәрләр (диңгезчеләр, танкистлар, очучылар, чик сакчысы) белән таныштыру; 2) балаларның сорауларга тулы фразалар белән җавап бирү осталыгын, игътибарын, кызыксынуын үстерү; 3) хәрбиләр һөнәренә хөрмәт, патриотлык хисләр тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 90-91бит**
Март	I	**“Әнием турында сөйлим”** 1) бәйрәмнәр белән таныштыруны дәвам итү; әниләр турында тасвирлама төзү осталыгын формалаштыру; 2) кабул итүне, хәтерне, игътибарны, сүзлекне үстерү, сәнгатьлек чараларын куллануда күнектерү; 3) әниләргә хөрмәт тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 93-96бит**
	II	**“Әнием турында сөйлим”** 1) бәйрәмнәр белән таныштыруны дәвам итү; әниләр турында тасвирлама төзү осталыгын формалаштыру; 2) кабул итүне, хәтерне, игътибарны, сүзлекне үстерү, сәнгатьлек чараларын куллануда күнектерү; 3) әниләргә хөрмәт тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 83-84бит**
	III	**«Музыка җитәкчесендә кунакта»** 1) балаларның әниләр бәйрәме, әниләре турындагы белемнәрен киңәйтү, музыка җитәкчесенең бербөтен образын тудыру; музыка коралларының төп билгеләрен ачыклау; 2) балаларның игътибарын, кабул итүләрен, хәтерен, диалоглы сөйләм формасын, шигырьләрне сәнгатьле сөйләү осталыгын үстерү; 3) балаларда әниләргә, музыка җитәкчесенә карата ихтирам, хөрмәт тәрбияләү.	**“Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 85-86бит**
	IV	**«Музыка җитәкчесендә кунакта»** 1) балаларның әниләр бәйрәме, әниләре турындагы белемнәрен киңәйтү, музыка җитәкчесенең бербөтен образын тудыру; музыка коралларының төп билгеләрен ачыклау; 2) балаларның игътибарын, кабул итүләрен, хәтерен, диалоглы сөйләм формасын, шигырьләрне сәнгатьле сөйләү осталыгын үстерү; 3) балаларда әниләргә, музыка җитәкчесенә карата ихтирам, хөрмәт тәрбияләү.	**“Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 88-89бит**
Апрель	I	**«Савыт-саба»** Балаларда беренче очучы Ю.Гагарин белән танышу аша илебезгә карата горурлык хисләре тәрбияләү.Балаларның образлы күзаллауларын,иҗадилыкларын,хәтерен үстерү.Балаларга Кояш системасы,планеталар турында беренче белешмә бирү,алар турында күбрәк беләсе килү теләге уяту.	**“Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 117- 118бит**
	II	**«Кар бабай язны эзли»** 1) балаларның ел фасыллары, кыш, яз билгеләре турындагы белемнәрен ныгыту, табигать күренешләре һәм алар арасындагы бәйләнеш турындагы күзаллауларын формалаштыру, кояш, кошлар, умырзая чәчәге, җир казый, орлык чәчә кебек сүзләр һәм сүзтезмәләр хисабына сүзлекләрен активлаштыру; 2) балаларның игътибарын, хәтерен, кызыксынуын, фикерләвен, хәрәкәт активлыгын үстерү; 3) балаларда табигатькә карата сакчыл караш, кайгыртучанлык тәрбияләү.	**“Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 101- 102бит**
	III	**Яз бүләкләре** 1) балаларның яз, аның билгеләре турындагы белемнәрен, бер, күп төшенчәсен куллануларын ныгыту, бишкә кадәр санарга өйрәтү, киң, тар, яңгыравык, күңелле, тыныч тавыш, кычкырып сүзләр хисабына сүзлекләрен активлаштыру, табигать күренешләре һәм алар арасындагы бәйләнешләрне аңлатуны һәм яз көне башкарыла торган эш турындагы күзаллауларын формалаштыруны дәвам итү, куркынычсызлык	**“Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 103- 105бит**

	IV	**«Татарстан байрагы»** 1) Татарстан байрагының төсләрен ныгыту, агач һәм тукыманың билгеләрен ачыклау, кәгазь белән эшләү алымнарын камилләштерү, Җиңү көне турында мәгълүмат бирү; 2) балаларның сүзлекләрен активлаштыру, игътибарын, хәтерен, кабул итүләрен, флагта төсләрне дөрес урнаштыру осталыгын үстерү; 3) Татарстан байрагына карата горурлык хисләре, Җиңү бәйрәменә кызыксыну тәрбияләү.	**"Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 106-107бит**
Май	**I**	**"Җиңү бәйрәме.Татарстан һәм Россия байрагы"** 1) балаларның Җиңү көне турында күзаллауларын формалаштыру, сугышчыларның батырлыгы турында сөйләү, кайбер хәрби һөнәрләр: дингезчеләр, танкчылар, очучылар, чик сакчылары белән таныштыруны дәвам итү; 2) балаларның сорауларга тулы фразалар белән җавап бирү осталыгын, игътибарын, кызыксынучанлыгын үстерү; 3) хәрбиләр һөнәренә хөрмәт, патриотик, горурлык хисләре тәрбияләү.	**"Туган телдә сөйләшәбез»4- 7 яшь, 106-107бит**
	II	**"Чәчәкләр "** 1) балаларны җәйге табигатьтәге үзгәрешләр, чәчәкләрнең характерлы билгеләре белән таныштыруны дәвам итү; 2) сорауларга тулы җәенке җөмләләр белән җавап бирү осталыгын, логик, образлы фикерләүләрен, хәтерен, игътибарын, вак моториканы үстерү; 3) чәчәкләргә карата сакчыл караш тәрбияләү.	**"Туган телдә сөйләшәбез"5- 7 яшь, 110-111 бит**
	III	**"Чәчәкләр "** 1) балаларны җәйге табигатьтәге үзгәрешләр, чәчәкләрнең характерлы билгеләре белән таныштыруны дәвам итү; 2) сорауларга тулы җәенке җөмләләр белән җавап бирү осталыгын, логик, образлы фикерләүләрен, хәтерен, игътибарын, вак моториканы үстерү; 3) чәчәкләргә карата сакчыл караш тәрбияләү.	**«Туган телдә сөйләшәбез»5- 7 яшь, 120 бит**
	IV	**"Үрдәк бәбкәсе Бак-Бакны тасвирлау"** 1) уенчыкны эзлекле тасвирлап, кечкенә хикәя төзергә өйрәтүне дәвам итү; 2) бәйләнешле сөйләмнәрен, кабул итүләрен, игътибарларын үстерү; 3) хикәя төзүгә кызыксыну тәрбияләү.	**"Туган телдә сөйләшәбез" 5-7 яшь,115-117 бит**

«Сәнгать иҗаты» белем бирү өлкәсенең рәсем буенча перспектив планы

Ай	Атна	Программа эчтәлеге	Кулланылга нәдәбият
Сентябрь	I	**Тема: «Җиләк -җимеш»** **Максат:** Балаларны рәсем ясау алымы белән таныштыру төп төстәге төс тапларын юып төшерү, җиләк-җимеш формасын тапшыру. күрү сәләтен үстерү, җиләк-җимеш турындагы күзаллауны баету. сәнгать иҗатына кызыксыну һәм кызыксыну тәрбияләү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 36 бит
	II	**Тема: «Яшелчәләр бакчада»** **Максат:** балаларны түгәрәк формаларны очлы кисмәк очлары белән ясарга өндәү. төсләрне кабул итүне үстерү, балаларның оранже төсе турында белемнәрен активлаштыру, яшелчәләр турында күзаллау формалаштыру. бергә эшләү процессында чисталык тәрбияләү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 38 бит
	III	**Тема: «Сөякле җимешләр»** **Максат: :** балаларны түгәрәк формасындагы контур кулланып, рәсемне конкрет детальләр белән тулыландырып.Предметларны күрү сәләтен үстерү	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 39 бит
	IV	**Тема: «Чия ботагы»** **Максат:** Балаларны төсле карандашлар белән буяу һәм буяу өчен өйрәтү Җиләкле ботак; рәсемне бөтен яфракка урнаштырыгыз. Аңларга һәм анализларга өйрәтү шигырьнең эчтәлеге.	Д.Н. Колдина Рисование с детҗми 4-5 лет 14 бит
Октябрж	I	**Тема: «Яфраклар, яфраклар, яфраклар сары төстә»** **Максат:** төс тапларын нигездә юарга, әйберләрне бөтен биткә урнаштыру күнекмәләрен ныгытырга өйрәтүне дәвам итү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 68 бит

	II	**Тема: «Безнең йорттагы агачлар»** **Максат:** агачны сурәтләү алымы белән таныштыру, агачның төзелеше турында күзаллауларны киңәйтү тамыр, ботак, ботак. туры, авыш һәм дулкынлы сызыклар ясауда күнегүләр.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 68 бит
	III	**Тема: «Көзге пейзаж»** **Максат:** балаларны Төс схемасы һәм геометрик формалар кулланып агач таҗының спрейлары белән таныштыру.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 69 бит
	IV	**Тема: «Гөмбә»** **Максат:** Балаларны табигатьтән риал һәм ярым-ярым; гади сюжетлы композиция булдыру. Артык чистарту осталыгын ныгыту чүпрәк белән кисеп алалар. Текст буенча хәрәкәтләрне охшатырга өйрәтүне дәвам итегез шигырь.	Д.Н. Колдина Рисование с детҗми 4-5 лет 15 бит
Ноябрж	**I**	**Тема: «Урман куяны»** **Максат:** балаларны предметны ике өлешкә (түгәрәк, овал) рәсем ясарга, ике буяуны, кара һәм акны катнаштырырга дәртләндерергә. Хайваннар дөньясы турында күзаллауларны киңәйтү. Глазомерны үстерү, анималистик жанрга һәм сәнгать иҗатына мәхәббәт тәрбияләү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 107 бит
	II	**Тема: «Кышлаучы кошлар»** **Максат:** балаларны овал нигезендә кош рәсеме алымы белән таныштыру, аерым өлешләрне сызу. Балаларның кошлар турында күзаллауларын киңәйтү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 109 бит
	III	**Тема: «Урман дуслары»** **Максат:** балаларны үз иҗатында барлык таныш рәсем алымнарын кулланырга өндәү. балаларның тирә-юньдәге чынбарлык предметлары турында күзаллауларын киңәйтү һәм рәсем предметын, төсне үзе сайларга теләк	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 109 бит
	IV	**Тема: «Касә»** **Максат:** Балаларны савыт-саба предметын табигатьтән зур рәсем ясарга өйрәтү гади карандаш белән, аны бөтен биткә урнаштырып. Мөстәкыйль сайларга өйрәтү тиешле төсләр, карандаш белән буялган контурны мамык таяк белән нокталар белән уратып алырга гуашью; әйберне мамык таякча белән ясалган нокталар белән бизәргә. Мәгарифтә күнегүләр исемнәрнең күплек саны.	Д.Н. Колдина Рисование с детҗми 4-5 лет 18 бит
Декабрж	**I**	**Тема: «Мультфильм геройлары»** **Максат:** алгоритм ярдәмендә предметларны эзлекле сурәтләү ысулы белән балаларны таныштыруны дәвам итегез. Тышкы үзенчәлекләрне ИД һәм геройның кәефенә тапшыруда күнегүләр ясарга. фломастерның яки калай калайларының басым көчен көйләгез. күзәтүчәнлекне үстерү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 141 бит
	II	**Тема: «Әкият геройлары»** **Максат:** әкият геройларының тышкы кыяфәтен рәсемдә күрсәтүдә күнекмәләрне камилләштерү. Балаларда чын һәм әкият дөньясы турында күзаллау формалаштыру, уңай һәм тискәре гамәлләрне аңлау.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 142 бит
	III	**Тема: «Яңа елга чакыруы»** **Максат:** осталыкны үрнәк урнаштыруда, композиция төзүдә камилләштерү. рәсем ясаганда төп алымнарны кулланырга ябык, дулкынлы сызыклар.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 143 бит
	IV	**Тема: «Кышкы пейзаж»** **Максат:** Балаларны пейзаж белән таныштыра башлау. Кышкы рәсем ясарга өйрәтү агачлар бөтен щетка һәм щетка очлары белән. Контрастлы кышкы күренешне кулланып рәсем ясарга өйрәтегез ак һәм кара гуашь. Фантазияне, эмоциональ-эстетик хисләрне, мәхәббәтне үстерү табигать.	Д.Н. Колдина Рисование с детҗми 4-5 лет 22 бит

Гыйнварж	I	**Тема: «Кар бабай»** **Максат:** балаларны төрле зурлыктагы түгәрәк форманың берничә өлешеннән торган әйбер ясарга өндәү. Рәсемне шәхси күзаллау буенча аерым элементлар белән тулыландырырга, рәсемдә характерлы охшашлыкны тапшырырга.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 173 бит
	II	**Тема: «Таня курчагы кыш көне»** **Максат:** балаларны ераклыктагы контурны әйләндереп алу алымын кулланып, курчак ясарга өндәү. рәсемне үз теләгең белән тулыландырырга	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 174 бит
	III	**Тема: «Таня өчен кием»** **Максат:** декоратив рәсем осталыгын камилләштерү, төп алымнарны кулланып сызыклар туры, ябык, дулкынлы, дуга ноктaлары, алардан үрнәкләр булдыру.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 174 бит
	IV	**Тема: « Көймә»** **Максат:** Балаларны рәсем ясарга өйрәтү ике өлештән торган, һәм аларны бакыр каләмнәр белән буяу. Кәгазь битен төсләргә өйрәтү акварель буяулар белән.	Д.Н. Колдина Рисование с детҗми 4-5 лет 22 бит
Февралж	I	**Тема: «Самолһт»** **Максат:** балаларны предметны вариатив алымнар белән рәсем ясау күнекмәләрен камилләштерергә, кулларны кәгазь битеннән аермыйча, кул кулларын координацияләүне, күрү белән кабул итүне һәм рәсемдә охшашлыкны күчерүне үстерергә этәрү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 205 бит
	II	**Тема: «Танк»** **Максат:** түгәрәк формалар ясау күнекмәләрен ныгыту, рәсемнәрне аерым элементлар белән тулыландыру, кул хәрәкәтенең координациясен үстерү, тудолюбие тәрбияләү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 205 бит
	III	**Тема: «Вертолһт»** **Максат:** балаларны геометрик формаларның контурлы рәсемен кулланырга, аларны бер чиршыга берләштерергә, рәсемне аерым элементлар белән тулыландырырга, кул хәрәкәтләренең координациясен үстерергә дәртләндерергә.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 206 бит
	IV	**Тема: «Салют»** **Максат:** Балаларны сыр белән буяуның яңа техникасы белән таныштыру кәгазь бите. Уйланганны булдыру өчен матур төс комбинацияләрен сайларга өйрәтүне дәвам итегез рәвеш.	Д.Н. Колдина Рисование с детҗми 4-5 лет 31 бит
Март	I	**Тема: «Әни өчен чәчәк бәйләме»** **Максат:** таныш алымнар кулланып, үз-үзеңнән чәчәкләр ясауда күнегүләр ясау. Аккуратлык һәм тәмамланган эшне тәмамлау теләге тәрбияләү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 239 бит
	II	**Тема: «Яраткан курчак портреты»** **Максат:** балаларны портрет рәсеме белән алгоритм буенча таныштыру, рәсемдәге тышкы кыяфәт үзенчәлекләрен тапшыруда күнегүләр ясау.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 239 бит
	III	**Тема: «Язгы урамда йөрү»** **Максат:** портрет ясау осталыгын камилләштерүне дәвам итү, буйлы портрет ясау алгоритмы белән таныштыру. күнегүләр рәсем ясау кеше, алдынгы тән төзелеше, тән өлешләрен бер-берсенә туры китереп.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 240 бит
	IV	**Тема: «Алоэ»** **Максат:** Табигатьтән предметны щетка белән рәсем ясарга өйрәтүне дәвам итегез. Алоэ йорт үсемлеге белән таныштыру.	Д.Н. Колдина Рисование с детҗми 4-5 лет 35 бит

Апрелж	I	**Тема: «Чәчәк атучы ботак** **Максат:** балаларны чәчәк атучы ботакны үзләре планлаштырырга һәм рәсем ясарга, таныш алымнар кулланып, яңа төсмер булдыру күнекмәләрен ныгытырга, рәсемне чикләнгән чикләрдә урнаштырырга дәртләндерергә.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 266 бит
	II	**Тема: «Таня курчагына төзелеш ясарга ярдәм итәбез»** **Максат:** балаларны халык кәсепләре белән таныштыруны дәвам итәргә, җиһазлар ясау күнекмәләрен үстерергә, төрле зурлыктагы нокталардан үрнәк ясау өчен тычкан алымын куллануда күнегүләр ясарга.аккуратлык тәрбияләү	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 266 бит
	III	**Тема: «Дымков үрдәге»** **Максат:** балаларны уенчыкларның дымков рәсеме белән таныштыруны дәвам итү, дымков уенчыгы мотивлары буенча яссы үрдәк рәсеме күнекмәләрен үстерү, тычкан алымын куллануда күнегүләр ясау.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 267 бит
	IV	**Тема: «Йолдызлы күк»** **Максат:** Балаларны дымлы кәгазьне акварель белән төсләргә өйрәтегез буяу. Образны тапшырып, нокта гуашасы белән щетка очын буярга өйрәтүне дәвам итегез йолдызлы күк.	Д.Н. Колдина Рисование с детҗми 4-5 лет 37 бит
Май	I	**Тема: «Ватанны саклаучы»** **Максат:** хәрби киемдә кеше рәсеме осталыгын камилләштерү. күрү сәләтен, вак моториканы үстерү. әхлакый сыйфатлар, Ватан өчен горурлык тәрбияләү	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 306 бит
	II	**Тема: «Сары тузганак»** **Максат:** жанр үзенчәлекләрен белүдә күнекмәләрне камилләштерү: натюрморт, портрет, пейзаж. чәчәк рәсеме жанрын сайлаганда күнегүләр ясарга, тышкы кыяфәт һәм жанрның алдынгы үзенчәлекләре.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 306 бит
	III	**Тема: «Чәчәк аткан бакчалар»** **Максат:** жанр үзенчәлекләрен белүдә күнекмәләрне камилләштерү: натюрморт, портрет, пейзаж. чәчәк рәсеме жанрын сайлаганда күнегүләр ясарга, тышкы кыяфәт һәм жанрның алдынгы үзенчәлекләре.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 306 бит
	IV	**Тема: «"Тиздән җәй»** **Максат:** Кул белән бастыру техникасын ныгытуны дәвам итегез һәм бармаклар белән рәсем ясау. Бармаклар белән нокталар ясарга өйрәтүне дәвам итегез.	Д.Н. Колдина Рисование с детҗми 4-5 лет 43 бит

«Сәнгать иҗаты» белем бирү өлкәсенең әвәләү һәм ябыштыру буенча перспектив планы

Ай	Атна	Программа эчтәлеге	Кулланылган әдәбият
Сентябрь	I	**Әвәләү. Тема: «Бакчадагы яшелчәләр»** **Максат:** түгәрәк формалар ясарга һәм аларны әйберләр белән бәйләргә өндәү. балаларда вак моторика үстерү, предметны күрү һәм ниятне кул эшләре белән тормышка ашыру, коммуникатив сыйфатлар тәрбияләү	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 40 бит
	II	**Ябыштыру. Тема: «Яшелчәләр белән тәлинкә»** **Максат:** балаларны клейга аппликация техникасында элементар эшләр башкарырга, рәсем эшчәнлеге белән шөгыльләнергә, уртак эшчәнлек процессында түгәллек тәрбияләргә дәртләндерергә.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 41 бит

	III	**Әвәләү. Тема: «Җиләк өчен кәрзин»** **Максат:** балаларны пластилинның үзлекләре белән таныштыруны дәвам итү, балаларны предмет образын булдыру өчен вариал формасының вариативлыгын кулланырга өндәү.Предметны күрү, образ белән бәйләү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 40 бит
	IV	**Ябыштыру. Тема: «Миләш ботагы»** **Максат:** балаларны клейга аппликация техникасының элементар эшләрен башкарырга өндәү, предметларның силуэтларыннан сюжет композициясе булдыру. Глозомер һәм вак моторика үстерү. бергә эшләү процессында чисталык тәрбияләү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 42 бит
октябрь	I	**Әвәләү. Тема: «Көзге кояш»** **Максат:** балаларны картонга пластилиннан вариатив формалар ясарга, аерым өлешләрне тоташтырырга һәм аларны предмет белән бәйләргә, аларны яссылык алымы белән таныштырырга; кызыксынучанлык һәм тырышлык, партнерлык мөнәсәбәтләрен үстерергә дәртләндерергә. аккуратлык тәрбияләү һәм эшне тәмамлау теләге.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 71 бит
	II	**Ябыштыру. Тема: «Көзге агач»** **Максат:** балаларны аппликация техникасында элементар эш башкарырга, төсле кәгазь контуры буенча өзелергә, клей һәм кистечек куллану күнекмәләрен ныгытырга өндәү. Дөрес тәртиптә эшләү, рәсем эшчәнлеге белән шөгыльләнү кызыксыну уяту.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 73 бит
	III	**Әвәләү. Тема: «Йорт кошлары** **Максат:** балаларны картонга пластилиннан вариатив формалар ясарга, аерым өлешләрне тоташтырырга һәм аларны предмет белән бәйләргә, аларны яссылык алымы белән таныштырырга; кызыксынучанлык һәм тырышлык, партнерлык мөнәсәбәтләрен үстерергә дәртләндерергә. аккуратлык тәрбияләү һәм эшне тәмамлау теләге.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 2 бит
	IV	**Ябыштыру. Тема: «Ак кош»** **Максат:** балаларны клейга аппликация техникасында элементар эш башкарырга, контур эчендә кечкенә кәгазь кисәкләрен ябыштырырга өндәү. клей һәм кисточка куллану күнекмәләрен ныгыту, кәгазь битенә ориентлашу. Аппликациядә өстәмә материаллар фломастер, карндаш кулланырга.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 74 бит
Ноябрь	I	**Әвәләү. Тема: «Өч дуңгыз өчен савыт-саба»** **Максат:** камилләштерү-кысу, балаларны үрнәк ясау өчен стекадан файдаланырга, эш барышында ике кулның да гамәлләрен синхронлаштырырга, шөгыльләргә кызыксыну формалаштырырга өндәү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 110 бит
	II	**Ябыштыру. Тема: « Өч дуңгыз өчен килем»** **Максат:** балаларны клейга аппликацияләү техникасында элементар эш башкарырга, кайчыларны дөрес тотарга һәм алардан файдаланырга, келәм үткәндә дөрес эзлеклелектә эш башкарырга, чикләнгән өслектән декоратив бизәк ясарга өндәү. Кечкенә моториканы үстерү, глазомер. бергә эшләү процессында җентеклелек тәрбияләү, партнерлык мөнәсәбәтләре.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 112 бит
	III	**Әвәләү. Тема: «Өч дуңгыз өчен пицца»** **Максат:** балаларны төрле формалар булдыр өчен пластилин үзлекләрен кулланырга этәрү: түгәрәк, стобиклар; аерым өлешләрне тоташтыру, тигезләү алымын кулланып, ике кулның да эш барышында гамәлләрен синхронлаштыру, шөгыльләргә кызыксыну формалаштыру.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 111 бит
	IV	**Ябыштыру. Тема: « Өч дуңгыз өчен чынаяк»** **Максат:** балаларны клейга аппликацияләү техникасында элементар эш башкарырга, кайчыларны дөрес тотарга, туры юлдан кисәргә өндәү. Кечкенә моториканы үстерү, глазомер. бергә эшләү процессында җентеклелек тәрбияләү, партнерлык мөнәсәбәтләре.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 112 бит
Декабрь	I	**Әвәләү. Тема: «Гаҗәеп кар бөртеге»** **Максат:** балаларны пластилинның үзлекләрен кулланырга өндәү: барельефның вариатив формаларын ясау, предмет образы белән бәйләү, предметны яссылыкта урнаштыру күнекмәләрен камилләштерү, предметны стека белән бизәү. Партнерлык тәрбияләү, башлаган эшне	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 144 бит

		тәмамлау теләге.	
	II	**Ябыштыру. Тема: «Әкияттәге к бөртеге»** **Максат:** балаларны клейга аппликация техникасында элементар эшләр башкарырга, чикләнгән яссылыкта полосалардан үрнәк ясарга өндәү. Глазомер, вак моторика үстерү. эш алгоритмын үтәү, партнерлык мөнәсәбәтләрен формалаштыру.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 145 бит
	III	**Әвәләү. Тема: «Чыршы-матуркай»** **Максат:** балаларны предметның аерым өлешләрен билгеле бер эзлеклелектә ясарга һәм тоташтырырга, образ белән бәйләргә, стеканы куллануда күнегүләр ясарга, ике кулның да гамәлләрен синхронлаштырырга, эшендә предметларның характерлы билгеләрен аерып куярга этәрү. партнерлык тәрбияләү, башлаган эшне тәмамлау теләге.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 144 бит
	IV	**Ябыштыру. Тема: «Чыршы бизәлеше»** **Максат:** Балаларны аппликация техникасында элементар эш башкарырга этәрү, бөгелү һәм ябыштыру ярдәмендә турыпочмакны квадратка үзгәртү. глазоманы, вак моториканы үстерү, уртак эшчәнлек процессында төгәллек тәрбияләү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 146 бит
Гыйнвар	I	**Әвәләү. Тема: «Ак куян утыра»** **Максат:** Балаларны тигезләү алымын кулланып вариатив формалар булдырырга, эштә өстәмә материаллар кулланырга; кызыксынучанлык, предметны күрү һәм аны үрнәк белән бәйләүне үстерергә, эштә төгәллек тәрбияләргә һәм башланган эшне тәмамларга теләк тәрбияләргә дәртләндерергә	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 175 бит
	II	**Ябыштыру. Тема: « Хәйләкәр төлке »** **Максат:** Балаларны клейга аппликацияләү техникасында элементар эшләр башкарырга, ике өлештән торган предметны-төрле зурлыктагы геометрик фигураларны - өчпочмакларны Тоташтырырга, билгеле бер урында ябыштырырга, кәгазь битенә ориентлашырга, эш алгоритмын үтәргә, партнерлык мөнәсәбәтләрен формалаштырырга дәртләндерергә. уртак эшчәнлек процессында чисталык һәм тырышлык тәрбияләү	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 177 бит
	III	**Әвәләү. Тема: «Чы»** **Максат:** балаларны предметның аерым өлешләрен билгеле бер эзлеклелектә ясарга һәм тоташтырырга, образ белән бәйләргә, стеканы куллануда күнегүләр ясарга, ике кулның да гамәлләрен синхронлаштырырга, эшендә предметларның характерлы билгеләрен аерып куярга этәрү. партнерлык тәрбияләү, башлаган эшне тәмамлау теләге.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 176 бит
	IV	**Ябыштыру. Тема: «Жучка эчен өй»** **Максат:** балаларны клейга аппликацияләү техникасында элементар эшләр башкарырга, аерым өлешләрдән предмет ясарга, билгеле бер урында детальләр ябыштырырга, кәгазь битенә ориентлашырга дәртләндерергә. эш алгоритмын үтәү, партнерлык мөнәсәбәтләрен формалаштыру.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 178 бит
Февраль	I	**Әвәләү. Тема: «Самолһт»** **Максат:** балаларны пластилинның үзлекләрен үзләштерергә, предметның катлаулырак формасын булдырырга, аерым өлешләрне тоташтырганда күз һәм кулларның эшен координацияләргә, тигезләү алымын кулланырга, пластилинны куллар арасында әйләнмәле һәм туры хәрәкәтләр белән әйләндерү, яссылау алымнарын ныгытырга этәрү. глазомер, вак морика үстерү. эштә чисталык тәрбияләү	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 207 бит
	II	**Ябыштыру. Тема: «Безнең урам»** **Максат:** балаларны үз гамәлләрен координацияләргә, предметны аерым өлешләрдән Тоташтырырга, эш алгоритмын үтәп, барлык детальләрне ябыштырырга өндәү. Бер урында ябыштыру, кәгазь битенә юнәлеш бирү күнекмәләрен ныгыту. глазомер, вак морика үстерү. эштә чисталык тәрбияләү	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 208 бит

	III	**Әвәләү. Тема: «Тимер юл»** **Максат:** балаларны пластилинның үзлекләрен үзләштерергә, предметның катлаулырак формасын булдырырга, аерым өлешләрне тоташтырганда күз һәм кулларның эшен координацияләргә, тигезләү алымын кулланырга, пластилинны куллар арасында әйләнмәле һәм туры хәрәкәтләр белән әйләндерү, яссылау алымнарын ныгытырга этәрү. глазомер, вак морика үстерү. эштә чисталык тәрбияләү	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 208 бит
	IV	**Ябыштыру. Тема: «Ватанны саклаучылар көне»** **Максат:** балаларны клейга аппликацияләү техникасында элементар эшләрне үзләре башкарырга, турыпочмак янындагы почмакларны кисәргә, квадратны икегә бүлеп, детальләрне билгеле бер урында ябыштырырга, кәгазь битенә ориентлашырга дәртләндерергә.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 210 бит
Мар т	I	**Әвәләү. Тема: «Әни эчен чәчәк бәйләме»** **Максат:** балаларны пластилинның үзлекләрен кулланып, кәгазь битенең чикләнгән өслегенә нечкә катлам салып, ике кулның да эшен синхронлаштырырга этәрү. предметны күрү сәләтен үстерү, эштә аккуратлык тәрбияләү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 241 бит
	II	**Ябыштыру. Тема: «Кояш нурлары»** **Максат:** балаларны клейга аппликация техникасында эш башкарырга, ножницалар белән эшләү күнекмәләрен камилләштерергә турыпочмакны нечкә полоскаларга кисәргә, почмакларны кисеп, квадраттан түгәрәк кисәргә өндәү. кәгазь битендә ориентирлашуны үстерергә, берничә детальдән торган предмет төзергә һәм битнең билгеле бер урынына ябыштырырга.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 242 бит
	III	**Әвәләү. Тема: «Минем гаиләм»** **Максат:** балаларны төрле ысуллар кулланып, вариатив формалар ясарга, сюжет композициясе булдырырга; глазомер, вак моторика үстерергә дәртләндерергә.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 242 бит
	IV	**Ябыштыру. Тема: « Әни эчен чәчәкләр»** **Максат:** балаларны клейга аппликация техникасында эш башкарырга, кайчы белән эшләү күнекмәләрен камилләштерергә, сюжет композициясен төзергә дәртләндерү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 210 бит
Апр елҗ	I	**Әвәләү. Тема: «Күктәге йолдызлар»** **Максат:** балаларны пластилинның үзенчәлекләрен сюжетның аерым предметларыннан ясау өчен кулланырга, төрле коеп ясау алымнарын кулланырга, күрү ориентирлашуын үстерергә дәртләндерергә.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 268 бит
	II	**Ябыштыру. Тема: «Тал»** **Максат:** балаларны эш алгоритмын үтәргә, аппликациянең аерым өлешләрен бербөтен итеп берләштерергә, клей, мамык, кайчы белән эшләү күнекмәләрен ныгытырга өндәү. күз үлчәү һәм ориетировканы кәгазь битенә үстерү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 269 бит
	III	**Әвәләү. Тема: «Чыпчык»** **Максат:** балаларны өстәмә табигый материаллар кулланып вариатив формалар ясарга өндәү; иҗади сәләтләрне, вак моториканы үстерү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 270 бит
	IV	**Ябыштыру. Тема: «Неваляшка курчагы»** **Максат:** балаларны эш алгоритмын үтәргә, эшләнмәләрдән үрнәк ясарга, клей, кайчы белән эшләү күнекмәләрен ныгытырга өндәү. глазомерны үстерү. чисталык тәрбияләү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 210 бит
Май	I	**Әвәләү. Тема: «Теремкәй»** **Максат:** балаларны пластилинның үзенчәлекләрен сюжетның аерым предметларыннан ясау өчен кулланырга, төрле коеп ясау алымнарын кулланырга дәртләндерергә.. предметны күрү сәләтен үстерү, эштә аккууратлык тәрбияләү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 307 бит

	II	**Ябыштыру. Тема: «Бөҗәкләр»** **Максат:** балаларны клейга аппликация техникасында эш башкарырга, ножницалар белән эшләү күнекмәләрен камилләштерергә турыпочмакны нечкә полоскаларга кисәргә, почмакларны кисеп, квадраттан түгәрәк кисәргә өндәү. кәгазь битендә ориентирлашуны үстерергә, берничә детальдән торган предмет төзергә һәм битнең билгеле бер урынына ябыштырырга.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 308 бит
	III	**Әвәләү. Тема: «Ак кош»** **Максат:** балаларны төрле ысуллар кулланып, вариатив формалар ясарга, сюжет композициясе булдырырга; глазомер, вак моторика үстерергә дәртләндерергә.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 307 бит
	IV	**Ябыштыру. Тема: «Ромашка кыры»** **Максат:** балаларны клейга аппликация техникасында эш башкарырга, кайчы белән эшләү күнекмәләрен камилләштерергә, сюжет композициясен төзергә дәртләндерү.	Н.А. Карпухина Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеген җәмешреализацияләү. (4-5 яшь) 309 бит

«Сәнгать иҗаты» белем бирү өлкәсенең төзү буенча перспектив планы

Ай	Атна	Программа эчтәлеге	Кулланылган әдәбият
Сентябрь	**1**	**Тема: «Өйләр»** **Максат:**Төзелеш материалларының исеме һәм аларның төзелеш үзлекләрен искә төшерү(куб,кирпеч,призма,пластина).Төзелешне игътибар белән карарга һәм анализларга өйрәтү,өстәп төзегәндә аның озынлыкка һәм биеклеккә арту алымын формалаштыру.	Л.А.Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 15 б
	3	**Тема: «Безнең балалар бакчасы» Максат:**Гомуми эчтәлек белән берләштерелгәнтөрле төзелешләрне корырга өйрәтү.Йөкләнгәнэшнең бер өлешен бергәләп эшләү алымын җәелдерү.План һәм аңардагы шартлы сүрәтләртурында күзаллау бирү,билгеләрне чынбарлыккорылмаларына туры китереп урнаштырырга өйрәтү.	Л.А.Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 32 б
Октябрь	**1**	**Тема: «Гараж»** **Максат:**Объектны аңарда төп өлешләрне һәм детальләрне аерып,мөстәкыйль анализлау алымын ныгыту.Бирелгән машинаның размерлары белән корылманың аерым өлешләренең размерларын туры китерү алымын формалаштыру	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет”50 б
	3	**Тема: «Төрле кулдан ясалган әйберләр»** **Максат:**Җимешләр,аларның әһәмияте,төрлелеге турындакүзаллауформалаштыру;төрле билгеләре буенчаәйберләрне төркемләргә өйрәтү,аларның охшашһәм аермалы якларын табарга;тәҗрибә эшчәнлегенә кызыксыну уяту.	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 111 б
	5	**Тема: «Авыл урамындагы өйләр» Максат:**”Кәгазъ пластикасы”техникасы беләнбалаларны таныштыру,яңа эшне эшләгәндәквадраттан алынган,аның почмакларына туры килгән турыпочмаклыкны бөкләргә булышу.	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 133 б
Ноябрь	**1-3**	**Тема: «Урман аланлыгында»** **Максат:**Үзенең күзаллауларына һәм табигать материалына таянып,алдагы шөгыльләрдә алынган таныш алымнарны кулланып,төрле сәнгати образларны алу нигезендә табигать материалының анализына ия булып образ төзү алымын җәелдерүне дәвам итү.Гомуми композициядә үз эшенә урын табарга өйрәтү.Иҗадилек,күз алдына китерүчәнлекне	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 181 б

		җәелдерү.	
Декабрь	1	**Тема: «Ел әйләнәсендә»** **Максат:**Бергәләп эшләү алымнарына ия булырга булышу,бердәм эштә катнашу теләген җәелдерү.Кәгазъ белән эшләүнең яңа алымын үзләштерү-икегә бөкләнгән кәгазьне бертөрле киңлектәге тасмаларга кисү.Ясалган кул эше ярдәмендә балаларга образлы ел фасылларының кабатланмалы булуын күрсәтү.	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 278 б
	3	**Тема: «Яңа ел уенчыклары»** **Максат:**Таныш алымнарны кулланып(характерлы детальләр белән тулыландырып,кәгазьне икегә яки гармун кебек бөкләү)цилинр нигезендә,яңа корылмалар уйлап төрле кул эшләре ясау алымын ныгыту Иҗадилек,күз алдына китерүчәнлекне җәелдерү.Башкаларны шатландыру теләге тәрбияләү..	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 297 б
Январь	2	**Тема: «Тиз шуучы таулар» Максат:**Бәйләнешле билгеләнешенә карап бирелгән корылманы видеоүзгәртертү алымын формалаштыру;тауның биеклегеннән тизлекнең бәйле булуын аңлату.	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет“363 б
	4	**Тема: «Йөк автотранспорты»** **Максат:**Объект корылмалары турында гомуми күзаллаулар формалаштыру; объектны аңарда төп өлешләрне һәм детальләрне аерып,мөстәкыйль анализларга өйрәтү;аларның һәрберсенең әһәмиятен билгеләргә;билгеләнгән әйбернең размеры белән ясалачак корылманың өлешләренең размерларын туры китерү алымын	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 411 б
Февраль	1-3	**Тема: «Корабльләр портта»** **Максат:** Объектны, аңарда төп өлешләрен һәм детальләрен аерып,мөстәкыйль анализларга өйрәтү; аларның һәрберсенең билгеләнешенәтуры китереп корылманың төзелешен билгеләргә;уй-фикерен тормышка ашыру һәм төзелешне уйлау.	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5лет” 422 б
Март	1	**Тема: «Язгы бүләкләр»** **Максат:**Балалар өчен яңа булган материал-җептән кул эше ясау процессы белән таныштыру.Теләсә нинди кул эшенең нигезе өчен-җепне картонга чорнау һәм берничә җирдән кисү алымын үзләштерергә булышу.Ваккул моторикасын җәелдерү.Бүләкләрне алукызык кына түгел,ә иң якын кешеләренә бүләк итүдә күңелле икәнен аңлату.	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 491 б
	3	**Тема: «Транспорт өчен күпер» Максат:**Балаларның аң-белемнәрен формалаштыру:мәсьәләнең шартларын анализларга;бу шартларга туры китереп корылманы ясау.	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 542 б
Апрель	1	**Тема: «Рәсем буенча төзибез» Максат:**Геометрик фигураларга туры килә торган төзелеш материалларының аерым өлешләрен билгеләргә,үз корылмасын рәсемгәтөшерергә,аны элементар рәсем буенча төзергә өйрәтү.”Сызым”,төшенчәсе,архитектор һөнәре белән таныштыру.	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 592 б
	3	**Тема: «Сызым буенча төзибез» (дәвамы) Максат:**Сызым-рәсем турында күзаллауларын,элементар төзелешне рәсемгә төшнрү алымын,әзер”сызым”буенча төзүне ныгыту.Детальләрнең бер-берсен алмаштыру алымын”ачу”.	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 блет” .626 б

Май	1	**Тема: «Һава шарларының әйләнүе» Максат:**Бер нигездә төрле образлар китерепчыгару алымын ныгыту;иҗадилекне,күз алдынакитерүчәнлекне җәелдерү;ясалган эшләргә уңай эмоцияле караш булдыру	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 687 б
	3	**Тема: «Һава белән өрдерелгән елан» Максат:**Кәгазьне бөкләүнең яңа алымы-диагональ буенча һәм төрле юнәлештә бөкләргәөйрәтү.Кул эшен ясаганда итади мөмкинчелекләрен җәелдерү.	Л.А Парамонова “Развивающие занятия с детьми 4-5 лет” 726 б

”Сәнгать иҗаты” белем бирү өлкәсенең кул эше буенча перспектив план

Ай	Атна	Программа эчтәлеге	Кулланылган әдәбият
Сентябрь	2	**“Күбәләк”** Кәгазьне төрлечә бөкләп,тиешлефигураны китереп чыгарырга өйрәтү.Кул моторикасын үстерү.	100Оригами,Г.И.Долженко,20-21 б
	4	**“Көзге яфраклардан чәчәкләр”/коллектив эш/** Көзге яфраклардан чәчәкләр китерепчыгарырга өйрәтү.Фантазияләрен,хәтерләрен үстерү.	Интернет чыганагы
Октябрь	2	**“Кәгазь өйләр”/коллектив эш/** Балаларны кәгазьне төрлечә бөкләргәөйрәтү.Эш барышында бер-берсенә ярдәм итү теләгә уяту	“Обучение детей конструированию и ручному труду”Н.Ф.Тарловская,41-44 б
	4	**“Стакан”** Балаларны кәгазьне төрлечә бөкләү алымына төшендерү.Игътибарлылыкларын,истә калдыручанлыкларын булдыру.	100Оригами,Г.И.Долженко,30-31 б
Ноябрь	2	**“Гномнар өчен зонтиклар”** Тулы булмаган түгәрәктән күләмле уенчык ясарга өйрәтү:карандашка(чатырның ручкасы)кәгазь тасмасын чорнау,түгәрәкне контуры һәм күзгәкарап кисү алымын ныгыту,бизәүгә кызыксыну җәелдерү.	“Обучение детей конструированию и ручному труду”Н.Ф.Тарловская,54-57 б
	4	**“Табигать материалыннан керпе”**Балаларны табигать материалыннанкерпе фигурасы китереп чыгарырга өйрәтү.	“Обучение детей конструированию и ручному труду”Н.Ф.Тарловская,96б,1нче таблица
Декабрь	1	**“Яңа елга флажоклар һәмгирляндалар”** Балаларны кәгазьне төрлечә бөкләпяңа ел бәйрәменә бүлмәне бизәргә өйрәтү.Бәйрәм хисе уяту.	“Обучение детей конструированию и ручному труду”Н.Ф.Тарловская,114-115 б
	2	**“Яңа елга флажоклар һәмгирляндалар”/дәвамы/** Балаларны кәгазьне төрлечә бөкләпяңа ел бәйрәменә бүлмәне бизәргә өйрәтү.Бәйрәм хисе уяту.	“Обучение детей конструированию и ручному труду”Н.Ф.Тарловская,114-115 б
Январь	1	**“Күләмле тычкан уенчыгы”** Балаларны күләмле уенчыклар ясаргаөйрәтү.Кәгазь белән эш итү алымнарын ныгыту.	“Обучение детей конструированию и ручному труду”Н.Ф.Тарловская, төсле битне караргa,9нчы таблица
	3	**“Ябалак”** Балаларны кәгазь белән эшләү алымына төшендерү.Үзе ясаган кулэшенә соклану хисе уяту.	100Оригами,Г.И.Долженко,67-69 б
Февраль	2	**“Кружка”** Балаларны турыпочмаклы кәгазь битеннән төрле биеклектәге цилиндрлар ясарга өйрәтү,берничәгә бөкләнгән кәгазьдән берюлы берничә әйбер кисү алымын ныгыту.	“Обучение детей конструированию и ручному труду”Н.Ф.Тарловская, 125-127б
	4	**“Ракета”** Балаларны кәгазь белән эшләү алымына	100Оригами,Г.И.Долженко,196-197 б

		төшендерүне дәвам итү.Үзеясаган кул эшенә соклану хисе уяту.	
Март	2	**“Әниләребез һәм әбиләребезгәбүләкләр”** Балаларны кәгазьне урталай бөкләргә,геометрик формалардан күләмле ябыштыру ясарга,кайчы белән эшләү алымнарын җәелдерергә өйрәтү.	“Обучение детей конструированию и ручному труду”Н.Ф.Тарловская, 76-80б
	4	**“Ярмалардан рәсемнәр”** Ярмалардан тиешле рәсемне китерепчыгарырга өйрәтү.Кул моторикасын җәелдерү.	Интернет чыганагы
Апрель	2	**“Төсле тылсымлы җепләр”** Төсле җепләрне кисеп,тиешле фигураны китереп чыгарырга өйрәтү. Игътибарлылыкларын,истә калдыручанлыкларын булдыру.	Интернет чыганагы
	4	**“Борчактан мимоза чәчәге”** Борчакны ябыштырылган пластилингаберкетеп,мимоза чәчәге китереп чыгарырга өйрәтү.	Интернет чыганагы
Май	2-4	**“Шырпы тартмасыннан җәнлекфигуралары”** Баларны шырпы тартмаларыннан җәнлекләр фигурасы китереп чыгарырга өйрәтү.Осталык,фантазияләү хисләрен җәелдерү.	“Обучение детей конструированию и ручному труду”Н.Ф.Тарловская, төсле битне карарга,12нче таблица

Кушымта 3.

Режимлы моментлар барышында балаларның эшчәнлеген оештыру циклограммасы «Үз-үзеңә хезмәт күрсәтү, хезмәт тәрбиясе мөстәкыйльлеге буенча перспективалы планлаштыру»

Мәдәни-гигиена күнекмәләре	
Сентябрь – Октябрь - Ноябрь	
Туклану	Кашыкны баш һәм урта бармаклар белән тотып, өстә күрсәткеч бармак белән тотып, кулдагы чәнечкенең урынын үзгәртмичә, ә кулны бераз гына әйләндереп, төрле ризыклар ашау күнекмәләрен камилләштерү.
Киенү-тишенү	Үз-үзеңне киендерү һәм чишендерү осталыгын билгеле бер тәртиптә ныгыту, үз әйберләреңне шкафка дөрес урнаштыру, йоклар алдыннан киемнәрне сак кына җыеп, урындыкка элгән, төрле төр йозаклардан файдалану осталыгын ныгыту. Үз әйберләреңне белү, башка балаларның киемнәре белән бутамаска
Юыну	Юыну күнекмәләрен камилләштерү: кулларны күбек барлыкка килгәнче юарга, яхшылап юарга, йөзне юарга, сөлге белән коры сөртергә, яулыкны вакытында кулланырга
Кием һәм аяк киеме тәртибендә тоту, караватка ягулык салу	Караватка ягулык салу осталыгын камилләштерү: таблицаны төзәтү, япма белән каплау
Декабрь – Гыйнвар – Февраль	
Туклану	Кирәк булганда сөртү осталыгын ныгыту
Киенү-тишенү	Кием шкафында чисталыкны һәм тәртипне саклау осталыгын ныгыту
Юыну	Тиз һәм дөрес юыну күнекмәләрен ныгыту, сөлге белән коры сөртү, аны шкафтан алып, кулларына җәеп
Кием һәм аяк киеме тәртибендә тоту, караватка ягулык салу	Киемнәрегезне киптерергә һәм чистартырга, юарга, сөртергә, аяк киемегезне чистартырга өйрәтегез. Аерылган төймәләрне тегәргә өйрәтегез. Караватны алыштыруда катнашу: чиста таблицаны ябу, чиста мендәр кию
Март – Апрель - Май	
Туклану	Ашханә приборларын дөрес куллану, авызы ябык ашау, ризыкны тавышсыз чайкау күнекмәләрен ныгыту
Киенү-тишенү	Ашханә приборларын дөрес куллану, авызы ябык ашау, ризыкны тавышсыз чайкау күнекмәләрен ныгыту
Юыну	Тиз һәм сак юыну, юыну бүлмәсендә тәртип саклау күнекмәләрен камилләштерү. Бәдрәфкә барганнан соң һәм кирәк булганда кулларны юу осталыгын ныгыту

Кием һәм аяк киеме тәртибендә тоту, караватка ягулык салу	Үзләренең тышкы кыяфәтләрен күзәтү, иптәшләренә тышкы кыяфәтләрендәге кимчелекләрне искә төшерү, аларга ярдәм итәргә теләк күрсәтү гадәтен формалаштыру.

Ай	Үз-үзенә хезмәт күрсәтү	Иҗтимагый-файдалы хезмәт	Табигатьтә хезмәт	Олыларның хезмәтенә хөрмәт
Сентябрь	**Уен ситуациясе өстәлдә нәрсә югалды?»** **Максат:** өстәл урнаштыру кагыйдәләрен ныгыту.	**»Уенчыклар һәм пособиеләр белән шкафта тәртип"** **Максат:** балаларны уенчыклар һәм кулланмаларны үзләре һәм эстетик рәвештә урнаштырырга, шкафларда тәртип сакларга, тузанны сөртергә өйрәтү. Эш сөючәнлекне үстерү, тәртипсезлекне күрү сәләте. Эстетик зәвык тәрбияләү, башкалар файдасына эшләргә теләк.	**Бүлмә үсемлекләренең су сибүен күзәтү максаты:** балаларны бүлмә үсемлекләрен су сибү, эш өчен предметларны карау ысулы белән таныштыру. Үсемлекләрне ничек дөрес сугарырга кирәклеген күрсәтергә (лейканың борынын югары күтәрмәскә, суны сак кына, үсемлек астына агызырга).	**"Табиб (медсестра) хезмәте".** **Бурычлар**: табибларның (педиатр, окулист) һәм шәфкать туташларының поликлиникадагы эше турында күзаллаулар бирү: авыруны тикшерәләр, диагноз куялар, дәвалау билгелиләр, рецепт язалар.
	"Чиста носки»уен ситуациясе Максат: балаларда ягулык куллануны ныгыту	**"Өстәлдән алып куй" Максат: Мөстәкыйль гамәлләр формалаштыру: савыт-сабаны өстәлдән җыештыру, ватыкларны сөртү. Балаларны ашханәдә дежур булырга өйрәтү.**	**"Өйдәге үсемлекләрне сугару".** **Максат:** балаларның үсемлекләрнең яктылыкка һәм дымга ихтыяҗлары турында белемнәрен киңәйтү, яфраклардан дым яратучан һәм корылыкка чыдам, яктылыкны яратучан һәм күләгәгә чыдам үсемлекләрне ничек танырга өйрәтү.	
	»Чиста тоткычлар " уен ситуациясе Максат: балаларга сабын һәм сөлге куллануны ныгыту	"Чиста тәрәзәләр» Максат: су белән эшләгәндә хезмәт күнекмәләрен һәм күнекмәләрен үстерү. Коллективта эшләргә теләк тәрбияләү, дусларча	**"Бүлмә үсемлекләренә пульверизатордан су сибү". Максат: яңа хезмәт күнекмәләрен өйрәтү; балаларның яфракларга да дым кирәк дигән фикерен ныгыту; үсемлекләргә сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү.**	"Полицейский хезмәте". Бурычлар: полиция хезмәткәренең хезмәте, аның хезмәтенең иҗтимагый әһәмияте, эшнең үзенчәлеге турында күзаллаулар бирү. Җәмәгать урыннарында үз-үзеңне тоту культурасы күнекмәләрен формалаштыру.
	Уен ситуациясе "киемне дөрес киеп" Максат: балаларга киемнәрнең кайда икәнен табарга кушу.	**"Балалар бакчасына ярдәм итәбез» Максат: караватны ябарга өйрәтү балаларны олыларга мөмкин кадәр ярдәм күрсәтергә өйрәтү. Эш сөючәнлекне үстерү, өлкәннәргә ярдәм итү теләге. Олыларның хезмәтенә хөрмәт тәрбияләү.**	**Зур чәчәк орлыкларын җыю максаты: балаларны индивидуаль һәм коллектив йөкләмәләрне үтәргә өйрәтү, эшне бүлү турында өлкәннәр ярдәмендә килешү төзү, биремне вакытында тәмамлау турында кайгырту.**	
Октябрь	**"Курчаклар янында төшке аш" уены Максат: төшке аш өстәлен каплаганда мөстәкыйль эш итүгә кызыксыну уяту.**	**»Ашханә буенча дежурлык" Максат: хезмәт күнекмәләрен һәм күнекмәләрен үстерү, өстәлдә тәртипсезлек күрү. Башкалар файдасына эшләргә теләк тәрбияләү.**	**»Без үсемлекләрне карыйбыз." Максат: үсемлекләрне чисталыкта тоту ысуллары турында алдан алынган белемнәрне төгәлләү, балаларны үсемлектән тузанны алу ысулын сайларга өйрәтү, аның тышкы кыяфәте, төзелеше үзенчәлекләренә таянып.**	**»Ветеринария хезмәте" Максатлар: хайваннарны карарга теләк тәрбияләү. Олыларның хезмәтен хөрмәт итегез.**
	Уен ситуациясе сабын перчаткалары. Бабыркалар» Максат: балаларны	**"Дәресләр буенча дежурлык» Максат: дежур вазифаларын мөстәкыйль һәм намус**	**Кул эшләре өчен матур көзге яфраклар җыю. Максат: йөкләнгән эшкә җаваплы караш формалаштыруны дәвам**	**»Хәрби хезмәт" Бурычлар: Туган ил өчен горурлык тәрбияләү. Илнең Кораллы Көчләренә**

	кулларын тышкы һәм эчке яктан яхшы юарга өйрәтү.	**белән башкару: тәрбияче дәрес өчен әзерләгән Материалларны һәм кулланмаларны өсталләргә җәю; дәресләрдән соң аларны юып җыештыру.**	**итү, көзге яфракларның матурлыгын билгеләү һәм күрү, иң матурларын сайлап алу.**	**хөрмәт формалаштыру.**
	"Тылсымлы бау»уен ситуациясе Максат: кулларның вак моторикасы хәрәкәтләрен үстерү, сюжет рәсеме буенча бауны тишекләргә кертергә һәм суыртырга өйрәтү.	»Уенчыкларда тәртип" Максат: эш башланганчы балаларны эш алъяпкычлары кияргә өйрәтү; уенчыкларны тәртиптә тоту: юарга, киптерергә, сөртергә һәм урыннарга урнаштырырга.	"Үсемлекләрне ашату". Максат: балаларга үсемлекләрне туклындыру кирәклеге турында сөйләү, балаларның үсемлекләр өчен азык чыганагы туфрак икәнен, үсемлекләргә туклыклы матдәләр биргәндә туфракның бетүен белүләренә таянып.	Чистартучыга коры яфракларны д/с юлларында җыярга һәм аларны билгеле бер урынга алып китәргә ярдәм итәргә
	Уен ситуациясе "курчакны йөрергә Киендерәбез". Максат. Балаларны йөрергә җыенган әни, бала карауччы һәм тәрбияче гамәлләрен яңартырга өйрәтү.	»Киенү бүлмәсе шкафында тәртип (тәрбияче ярдәмчесе белән бергә)" Максат: балаларны шәхси кием шкафларында тәртип сакларга өйрәтү: шкафны киемнән һәм аяк киеменнән азат итү, киштәләрне дымлы чүпрәк белән сөртү һәм киемнәрне бер урынга җентекләп җыю.	**"Паллетларны юу". Максат: балаларны эшне үзләре һәм җаваплы башкарырга, бурычларны бүлеп бирергә, гамәлләрне килештерергә өйрәтү.**	**Өлкәннәрнең хезмәтен күзәтү. Максат: балаларга кешеләрнең үсемлекләргә кышка әзерләнергә ничек булышуларын аңлату.**
Ноябрь	**"Туган көн" уен ситуациясе Максат: кунакларда мәдәни тәртип кагыйдәләрен, бер-берсен котлау осталыгын өйрәтү.**	**»Китапларны ремонтлау" Максат: балаларны китапларны ябыштырырга, клей һәм кайчы белән дөрес кулланырга, салфеткалар кулланырга өйрәтү.**	"Йорт үсемлекләрен күчереп утырту". Максат: балаларның төрле төрдәге үсемлекләрне карау буенча хезмәт эшчәнлеге турында күзаллауларын киңәйтү: бүлмә үсемлекләрен күчереп утыртуны башкарырга өйрәтү.	**»Космонавт һөнәре" Максатлар: балаларның космосны үзләштерү турында белемнәрен киңәйтү. Кеше космоска очуы күп кешеләрнең хезмәт җимеше: галим-конструкторлар, механиклар, табиблар h. б.**
	Уен ситуациясе «аюны чиста юабыз» Максат: балаларга сабын куллануны ныгыту	**"Чиста урындыклар» Максат: балаларны төркем бүлмәсендәге урындыкларны тәртиптә һәм чисталыкта тотарга өйрәтү: аларны дымлы тукыма белән сөртү; дәрестән соң урыннарга урнаштыру.**	"Табигать почмагында дежурлык". Максат: балаларны үзләре һәм намус белән дежур вазифаларын үтәргә өйрәтү. Кулларны яхшылап юыгыз, дежур киемен киегез, өстәлне дөрес итеп урнаштырыгыз.	**»Эшне сайлыйбыз" Бурычлар: балаларның һөнәрләр турындагы күзаллауларын системалаштыру һәм ныгыту. Рәсем эшчәнлегендә өлкәннәрнең хезмәте турында үз белемнәрен һәм тәэсирләрен чагылдырырга омтылуны үстерү.**
	Уен ситуациясе»курчакка йоклар алдыннан әйберләрне ничек җыярга кирәклеген күрсәтик" Максат: балаларны үзләре чишенергә һәм киемнәрен урындыкка асып куярга өйрәтү	**"Курчак киемен юу" Максат: балаларны курчак киемнәрен һәм караватларын юуда тәрбиячегә ярдәм итәргә өйрәтү: эш башланганчы балаларны эшче алъяпкычлар кияргә өйрәтү; кер юу һәм киптерү өчен кирәкле кирәк-яраклар, шулай ук эш урыны әзерләү; сабын куллана белү.**	"Бүлмә үсемлекләренә 3 Яшел десант" (авыру яфракларны җыештырабыз, азыкландырабыз). Максат: балаларны бүлмә үсемлекләренең торышы буенча аларны карау буенча нинди гамәлләр кирәклеген билгеләргә (су сибү, чистарту, йомшарту, туклындыру), тиешле хезмәт операцияләрен дөрес башкарырга, балаларга аларның һәрберсенең максаты	»Ателье хезмәткәрләре" Бурычлар: ателье хезмәткәрләренең эшен җиңеләйтә торган җиһазлар һәм кораллар турында белемнәрне киңәйтү. Өлкәннәрнең хезмәтенә кызыксыну һәм хөрмәт тәрбияләү, әйберләргә сакчыл караш тәрбияләү.

		""Минем чәчләрем» Максат: балаларны тәрбиячегә чәчләрен юарга ярдәм итәргә өйрәтү: сугарылган чәчләрен юарга, аларны щеткалар ярдәмендә чистартырга. Эш сөючәнлекне, тәртипсезлекне күрү сәләтен, су белән эшләгәндә төгәллекне үстерү.	турында сөйләргә тәкъдим итәргә өйрәтү.	
Декабрь	Үз-үзеңне киендерү һәм чишендерү, аяк киемен урынга кую, киемнәрне җентекләп җыю күнекмәләрен формалаштыруны дәвам итү шкафларга	**"Мәгариф эшчәнлеге зонасында дежурлык» Максат: дежур вазифаларын мөстәкыйль һәм намус белән башкару: тәрбияче тарафыннан дәрес өчен әзерләнгән материалларны һәм кулланмаларны өстәлләргә җәю; юарга, кирәк булса, аларны дәресләрдән соң урыннарына җыярга.**	**"Бүлмә үсемлекләрендә туфракны йомшарту". Максат: балаларны йорт үсемлекләрен карарга өйрәтү; балаларга үсемлекләрнең туфрагын ни өчен йомшартырга кирәклеге турында белем бирү; моның өчен кирәкле әйберләрне куллану кагыйдәләрен һәм йомшарту алымнарын ныгыту.**	**"Иҗади һөнәрләр» Бурычлары: балаларның иҗади һөнәр ияләренең хезмәте турында белемнәрен киңәйтү (актер, композитор, язучы, рәссам). Матур сәнгать дөньясына мәхәббәт.**
	Балаларны йөргәннән соң киемнәрен тәртипкә китерергә өйрәтү	**"Ашханәдә дежур тору". Максат: балаларны үзләре һәм намус белән дежур вазифаларын үтәргә өйрәтү. Кулларны яхшылап юыгыз, дежур киемен киегез, өстәлне дөрес итеп урнаштырыгыз.**	**Өлкән балаларның агачлар һәм куаклар участогында кар җыю буенча хезмәтләрен күзәтү. Максат: күзәтүләр барышында балаларны ничек эшләргә, ничек оештырырга кирәклеген өйрәтү.**	
	"Таныш булмаган кеше киенә алмый" уен ситуациясе максат: кием кию тәртибен күрсәтү	**"Мәгариф эшчәнлеге өчен җиһазлар һәм материаллар әзерлибез." Максат: йөкләнгән эш өчен җаваплылык хисе үстерү, балаларны белем бирү эшчәнлеге өчен материалларны һәм җиһазларны җентекләп урнаштырырга өйрәтү.**	**Ашатучыларны һөнәрчелек, аларны участокта элгәннәр. Максат: балаларны педагог белән бергә кышлаучы кошлар өчен иң гади азык ясарга өйрәтү.**	**Чистартучының хезмәтен күзәтү. Максат: олыларның хезмәтенә ихтирамлы караш тәрбияләү.**
	»Чиста куллар " уен ситуациясе Максат: балаларга сабын куллануны ныгыту	**Пластилиннан чистарту, ябыштыру өчен такталар. Максат: коллектив хезмәт күнекмәләрен формалаштыру**	**Кар корылмалары өчен карны өемнәргә җыю. Максат: бергәләп максатларга ирешү күнекмәләрен тәрбияләү, кызыклырак шөгыльгә, уенга кучмичә.**	**Кар корылмаларын ясаганда өлкәннәрнең эшен күзәтү. Максат: балаларның өлкәннәргә ярдәм итү, аерым йөкләмәләрне үтәү теләген ныгыту.**
Январь	**Сөйләшүләр: "нигә ашаганнан соң авызыгызны юарга кирәк»**	"Без үз караватларыбызга ягулык салырга өйрәнәбез." Максат: балаларны аңга китерү, караватны ничек дөрес итеп ябыштырырга кирәк; мөстәкыйльлек, аккуратлык, өлкәннәргә ярдәм итү теләге тәрбияләү.	**Ашатучыларны чистарту, кошларны ашату. Максат: балаларны кошларны күзәтергә, нинди азыкны күрергә, кошлар турында кайгыртырга өйрәтү.**	"Барлык эшләр дә яхшы» Бурычлар: үз һөнәреңне сайларга теләк уяту, үз илеңне баерак һәм матурырак итәргә омтылу.
	Игровая ситуация "Приведи куклу в порядок"	**«Помощь младшему воспитателю в раскладывании**	**«Ухаживаем за растениями».** **Цель**: уточнить полученные	**Игра «Зачем (для чего, почему) нужно это делать?» Цель.**

	Цель: формировать у ребенка интерес к самостоятельным действиям при одевании.	**постельных принадлежностей на кроватях».** **Цель:** учить сортировать постельное бельё по принадлежности, воспитывать желание помочь младшему воспитателю и уважение к чужому труду.	ранее знания о способах содержания растений в чистоте, учить детей выбору способа снятия с растения пыли, ориентируясь на особенности его внешнего вида, строения.	Формировать у детей представление о необходимости труда, расширять знания о трудовых процессах.
	Уен ситуациясе"курчак авырып китте" Максат: баланы яулык кулланырга өйрәтү.	**»Пычрак сөлгеләрне алыштыру." Максат: хезмәткә ныклы кызыксыну, йөкләмәне тырышып үтәргә омтылу. Сөлгене махсус күзәнәккә асарга өйрәтегез. Эшләү һәм олыларга булышу теләген тәрбияләү.**	**Кошларны ашатуны дәвам итегез. Максат: балаларны кошлар турында кайгыртырга, яз җиту белән кошларның тәртибен күзәтергә өйрәтүне дәвам итү.**	**Балалар белән Пешекче һөнәре турында сөйләшү. Максат: танып белү активлыгын, әйләнә-тирә дөньяга кызыксынуны үстерүне дәвам итү.**
Февраль	Уен ситуациясе» Карлсонга ничек дөрес ашарга кирәклеген әйтик «	"Төзелеш материалын юу". Максат: төзелеш материалын юарга, киптерергә һәм урнаштырырга өйрәтү, балаларны уен почмагында даими һәм вакытында тәртип сакларга өйрәтү, төзелеш материалын тәрбияче әзерләгән сабын эремәсе белән юарга, аны юарга, киптерергә; шәхси гигиена кагыйдәләрен үтәргә өйрәтү.	**"Ук утырту". Максат: балаларны максат куярга, эш урыны, кораллар әзерләргә һәм үзләре артыннан җыештырырга өйрәтү. Балаларның лампочка төзелеше, суган үсеше өчен кирәкле шартлар турында белемнәрен ныгыту.**	"Китапханәче эше". Максатлар: китапханәче хезмәте турында күзаллау формалаштыру. Олылар башкарган социаль рольләрнең күптөрлелеген аңларга өйрәтү.
	»Чиста тешләр " уен ситуациясе Максат: балаларда теш щеткасын куллануны ныгыту	**Дизайн өчен модульләрне дым белән чистарту. Максат: коллектив хезмәт күнекмәләрен формалаштыру.**	"Борчак орлыгы утырту." Максат: балаларга үсемлекнең орлыктан ничек үсүе турында сөйләргә, балаларның җавапларын төгәлләргә һәм тулыландырырга тәкъдим итү.	"Сатучы эше". Бурычлар: төрле азык-төлек һәм сәнәгать товарлары сәүдә нокталарында сәүдә хезмәткәрләренең хезмәте турында белем бирү, сатучының хезмәт гамәлләре турында күзаллауны ныгыту.
	»Маша-растеряша " уен ситуациясе Максат: балаларны җентеклелеккә өйрәтү, әйберләрне үз урынына җыештыру	"Уеннар һәм уенчыклар өчен киштәләрне тузаннан сөртәбез." Максат: балаларны дымлы тукыма белән киштәләрдән тузан сөртергә өйрәтүне дәвам итү. Хезмәт осталыгын һәм күнекмәләрен үстерү. Эстетик зәвык тәрбияләү, башкалар файдасына эшләргә теләк.	"Ябык үсемлекләрне юу". Максат: балаларга су сибү ысуллары (поддонга, яфраклар астына) һәм кагыйдәләр (су сипмәскә, тигез итеп сугарырга) турында күзаллау бирү; үсемлекләрне карарга теләк тәрбияләү.	**Дидактик уен "һөнәреңне әйт". Максат: игътибарны, фикерләүне үстерү.**
	өстәл артында үз-үзеңне тоту күнекмәләрен ныгыту, икмәк ватмау, үз максатың буенча салфетка куллану	"Рәсем эшчәнлеге өчен кулланылган салфеткаларны юу". Максат: балаларны салфетканы юып, юып һәм сыгып алу күнекмәләренә өйрәтү, хезмәт культурасын формалаштыруны дәвам	Уен ситуациясе» табигать почмагы кайда икәнен Белмәүчегә күрсәтик " максат: балаларның төркем бүлмәсендә ориентлашу осталыгын ныгыту, уенчыкларның, эшләнмәләр өчен әйберләрнең, китапларның кайда	**Сюжетлы-рольле уен мин аш-су остасы!"максат: балаларның Пешекче һөнәре турында белемнәрен ныгытуны дәвам итү. Әзерләнгән ризыкка туры китереп ризык сайларга**

		итү (эшчәнлек процессында чисталык).	урнашканын белү һ.б. табигать почмагы турында күзаллау формалаштыру: бу үсемлекләр һәм хайваннар булган урын.	**өйрәтегез.**
Март	**Уен ситуациясе»әнигә шкафта тәртип урнаштырырга булышабыз" Максат: шкафыгызда тәртип саклау осталыгын ныгыту.**	»Уенчыкларда тәртип" Максат: эш башланганчы балаларны эш алъяпкычлары кияргә өйрәтү; уенчыкларны тәртиптә тоту: юарга, киптерергә, сөртергә һәм урыннарга урнаштырырга. Эш сөючәнлекне, тәртипсезлекне күрү сәләтен үстерү; су белән эшләгәндә төгәллек. Үз хезмәтенә һәм башка кешеләрнең хезмәтенә хөрмәт тәрбияләү.	"Бүлмә үсемлекләренә 3 Яшел десант" (авыру яфракларны җыештырабыз, азыкландырабыз). Максат: балаларны бүлмә үсемлекләренең торышы буенча аларны карау буенча нинди гамәлләр кирәклеген билгеләргә (су сибү, чистарту, йомшарту, тукландыру), тиешле хезмәт операцияләрен дөрес башкарырга, балаларга аларның һәрберсенең максаты турында сөйләргә тәкъдим итәргә өйрәтү.	»Өстәлдә сюжетлы-рольле уен" Максат: балаларның ашханә савытлары турында белемнәрен ныгыту. Аларның сөйләмен активлаштыру. Ашау вакытында үз-үзеңне тоту культурасын тәрбияләү. Дөрес өстәл куярга өйрәтегез. Күрү сәләтен үстерү.
	Уен ситуациясе»курчакны кашыкны дөрес кулланырга өйрәтик" Максат: балаларны кашыкны дөрес тотарга һәм аңа ризык җыярга өйрәтү	"Курчакларны юу". Максат: балаларны тәрбиячегә курчакларны юарга ярдәм итәргә өйрәтү: сугарылган курчакларны юарга, аларны щеткалар ярдәмендә чистартырга. Эш сөючәнлекне, тәртипсезлекне күрү сәләтен, су белән эшләгәндә төгәллекне үстерү. Олыларга булышырга теләк, аларның хезмәтенә хөрмәт тәрбияләү.	Әңгәмә "бүлмә үсемлекләре «максат: төп билгеләрне аерып,» бүлмә үсемлекләре" төшенчәсен формалаштыру: өйдә, чүлмәкләрдә үсә, аларны кешеләр карый. Бу чәчәкләр тышта яши алмый. Өй үсемлекләренең бер максаты турында идея бирегез: алар матур, бүлмәне бизиләр	**Дидактик уен чистартучыга нинди әйберләр кирәк?"Максат: чистартучының эш кораллары турында белемнәрне ныгыту. Игътибарны, зирәклекне үстерү. Өлкәннәрнең хезмәтенә кызыксыну тәрбияләү, аларга ярдәм итү теләге.**
	»Тарак куллану кагыйдәләре " уен ситуациясе Максат: балаларда тарак белән эш итү күнекмәләрен ныгыту	**Уеннан соң төркемдә тәртип урнаштыру. Максат: балаларда тәртипкә аңлы омтылыш формалаштыру, уеннан соң уенчыкларны җыештыру гадәте. Эш планын төзү, булачак эшчәнлек өчен кирәкле материалларны сайлап алу осталыгын камилләштерү.**	**Өй үсемлекләрен күзәтү Максат: үсемлекнең табигый объектлары арасында аерманы өйрәтүне дәвам итү. Аларның төзелеше турында белемнәрне ныгыту. Бүлмә үсемлекләрен карарга өйрәтү (лейканы дөрес тоту, су агымын юнәлтү, суны кечкенә агым белән агызу, үсемлекләрдән дымлы тукыма белән тузанны бетерү). Өй үсемлекләре белән кызыксыну.**	**"Кемгә аларсыз булмый?" уены» Максат. Балаларның төрле һөнәр ияләренә кирәкле материаллар, кораллар һәм җиһазлар турында белемнәрен ныгыту.**
	Уен ситуациясе «Яхшы-Начар» Максат: шкафыгызда тәртип саклау осталыгын ныгыту	**"Курчак киемнәрен юу". Максат: балаларны тәрбиячегә курчак киемнәрен һәм караватларын юарга ярдәм итәргә өйрәтү. Эш башланганчы балаларны эш алъяпкычлары кияргә өйрәтү; кер юу һәм киптерү өчен кирәкле кирәк-яраклар, шулай ук эш урыны әзерләү; сабын куллана белү.**	Ашатучыларны саклау урынына җыештырыгыз. Максат: балаларны хезмәт эшчәнлегендә кулланыла торган инвентарьны (кормушкаларны) тәртипкә китерергә өйрәтү.	**Уен " нигә (ни өчен, ни өчен) моны эшләргә кирәк?» Максат. Балаларда хезмәт кирәклеге турында күзаллау формалаштыру, хезмәт процесслары турында белемнәрне киңәйтү.**

	өстәл артында үтенеч, рәхмәт белән эш итү күнекмәләрен ныгыту.	**"Рәсем эшчәнлеге өчен кулланылган салфеткаларны юу". Максат: балаларны салфетканы юып, юып һәм сыгып алу күнекмәләренә өйрәтү, хезмәт культурасын формалаштыруны дәвам итү (эшчәнлек процессында чисталык).**	**"Чәчәк орлыклары һәм яшелчәләр чәчү." Максат: балаларга һәр үсемлекнең орлыклары барлыгы турында белем бирү. Орлык чәчкәндә таләп ителгән гамәлләр эзлеклелеген өйрәтү: туфракта тирәнәйтү ясау (орлык чәчү өчен, һәр тапкыр таякча белән алар арасындагы араны һәм бороздкаларны билгеләп); эш вакытында мәдәни – гигиена күнекмәләрен үтәргә өйрәтү.**	**«Мин нәрсә эшлим? " уены Максат. Балаларның эш турында күзаллауларын киңәйтү. Игътибарны үстерү.**
Апрель	акрын һәм тавышсыз ашау күнекмәләрен ныгыту, аш бүлмәсе приборларын куллану.	**Курчакларның тышкы кыяфәтен сакларга: кием сайларга, чистартырга, бант бәйләргә. Максат: башкарылган эштән канәгатьлек хисе тәрбияләү.**		**Уен башта нәрсә, аннары нәрсә?» Максат. Балаларның йорт үсемлекләрен күчереп утырту кагыйдәләре турында белемнәрен тәгәлләргә.**
	Уен ситуациясе Незнайканың нинди гадәтләре бар?"Максат: балаларда тән чисталыгын күзәтү гадәтен формалаштыру	**"Пособиеләр шкафында тәртип саклау". Максат: балаларны үзләре пособиеләр урнаштырырга, шкафларда тәртип сакларга, тузанны сөртергә өйрәтү.**	**"Үсентеләр утырту, аларны карау». Максат: балаларның үсемлекләрнең төп үсеш һәм үсеш стадияләре (орлык, үсенте, яфраклы сабак) турында күзаллауларын формалаштыру; үсемлекләрне үстерүнең һәм аларны карауның төп ысуллары турында (йомшак җиргә утырту, туфракны сугару, су сибү, тукландыру).**	**«Һөнәреңне әйт»уены. Максат. Балаларны үзләре идарә иткән машина төрләре буенча кешеләрнең һөнәрләрен дөрес атарга өйрәтү.**
	«Безгә кунакка курчак килде»сюжетлы – рольле уен	**"Безнең шкафта тәртип бар.» Максат: тышкы кием шкафында әйберләрне катлаганда балаларны җентекләп өйрәтү.**		**«Һөнәрне чамалагыз»уены. Максат. Балаларның һөнәрләр турында күзаллауларын киңәйтү.**
	Alwaysәрвакыт чиста, чиста булырга омтылу.	**"Китап почмагында эшләү". (китапларны реставрацияләү). Максат: балаларны ремонтка мохтаҗ китапларны сайларга, аларны җентекләп ябыштырырга (клей һәм кайчы белән дөрес кулланырга, салфеткалар кулланырга) өйрәтү.**	**Бакчада коры үлән җыю. Максат: индивидуаль һәм коллектив йөкләмәләрне үтәргә өйрәтү, тәрбияче ярдәмендә эш бүлү турында килешүләр төзү күнекмәләрен формалаштыру.**	**"Кемгә аларсыз булмый?" уены» Максат. Балаларның төрле һөнәр ияләренә кирәкле материаллар, кораллар һәм җиһазлар турында белемнәрен ныгыту.**
Май	**Уен ситуациясе "Торопыжка, ничек килеп чыкса, шулай юыла" максат: тиз һәм сак юыну, кирәк булганда кулларны юу күнекмәләрен үстерү.**		"Бүлмә үсемлекләрендә туфракны йомшарту". Максат: балаларны йорт үсемлекләрен карарга өйрәтү; балаларга үсемлекләрнең туфрагын ни өчен йомшартырга кирәклеге турында белем бирү; моның өчен кирәкле әйберләрне куллану кагыйдәләрен һәм йомшарту алымнарын ныгыту.	**"Маша нәрсә эшләргә тели?" уены» Максат. Балаларның кайбер эш гамәлләре турында; эш өчен кирәкле материаллар, кораллар һәм җиһазлар турында күзаллауларын тәгәлләргә.**
	Үз-үзеңне киендерү һәм чишендерү, аяк киемен урынга кую, киемнәрне җентекләп җыю күнекмәләрен	**Төркем бүлмәсендә генераль чистарту." Максат: балаларга төркем бүлмәсен игътибар белән карарга һәм**	**»Безнең төркемдә яшәүче үсемлекләр " сөйләшүе Максат: балаларның инде таныш булган ике бүлмә үсемлеге турында күзаллауларын тәгәлләү**	"Тәрбияче ярдәмчесенең хезмәтен күзәтү" әңгәмәсе (кече төркем) Максат: балаларга тәрбияче ярдәмчесе эше турында

	формалаштыруны дәвам итү шкафларга	**тәртип урнаштыру өчен нәрсә эшләргә кирәклеген билгеләргә тәкъдим итү; тәрбияче белән бергә эш планын билгеләү.**	**(бальзамин, фикус, колеус, Аспидистра, аларның башка исемнәрен бирү (огонек, крапивка, другная семейка). Яфракларны, сабакларны, чәчәкләрне аера белергә, тамырларның җирдә булуын белергә өйрәтегез.**	белем бирү, өлкәннәрнең хезмәтенә хөрмәт уяту.
			"Минем яшел дусларым" сөйләшүе Максат: балаларга таныш булган исемнәрне, бүлмә үсемлекләрен, аларның өлешләрен (сабак, чәчәк, яфрак) кабатлау. Таныш бүлмә үсемлекләренең үсешендә үзгәрешләрне күрергә өйрәтү.	**Сюжетлы-рольле уен "барлык эшләр дә яхшы" максат: балаларның һөнәрләр турында белемнәрен ныгытуны дәвам итү. Балаларны рольләрне үзара бүлешергә өйрәтү.**

Кушымта 4.

Ата-аналар белән эшләүнең перспектив планы

Дата	Тематикасы	Үткәрү формасы
Сентябрь	1. « 4-5 яшьлек бала нәрсә белергә тиеш». 2. «Юлны ничек дөрес чыгарга?» 3.Танышу анкетасы 4. 4-5 яшьлек балаларның яшь үзенчәлегенә характеристика	Ата-аналар җыелышы. Папка-ширма Анкеталаштыру Консультация.
Октябрь	1. Балалар бакчасыннан соң арыганлыкны ничек бетерергә” 2. Нәрсә ул сенсорика һәм аны ни өчен җәелдерү әһәмиятле?” 3. Таныш булмаган кешеләр белән аралашу куркынычсызлыгы алымнарын җәелдерү 4. Бала тормышында уенчыклар	Тамга Папка-ширма Консультация. Консультация.
Ноябрь	1. Балалар өчен дөрес туклану балалар сәламәтлегенең нигезе 2. Сезнең балагызның характеры 3. Балаларның капризлары 4. Культра-гигиена алымнарын формалаштыруның шартлары	Консультация. Анкеталаштыру Белешмә Консультация.
Декабрь	1. .Еш авыручы балалар.”Ягымлы доктор киңәшләре” 2.Балаларның сенсорик үсеше 3. Баланың нерв эшчәнлегенең үзенчәлекләре 4..Ата-аналар тормышынлда һәм гаиләдә баланың урыны	Ата-аналар җыелышы Консультация Консультация. Консультация. Консультация
Январь	1. 5-6 яшьлек баланың капризлары һәм шашынуы . Хәзерге балаларны тәрбияләүдә психологик үзенчәлекләр 3. Юл әлифбасы	Әңгәмә Консультация. Папка - ширма.

Февраль	1. Уңайлы гаилә атмосферасы булдыру 2. Уенчыклар аша үстерү 3. Ял көннәре маршруты буйлап	Белешмә Консультация. Фотокүргәзмә
март	1. Без теләсә нинди һава торышында урамда 2. Баланы ничек рәсем ясарга өйрәтергә 3..Бала үсешендә дидактик уеннарның,вак моторика һәм сенсориканың роле.	Киңәшләр Белешмә Ата-аналар җыелышы Сенсорика буенча уеннар күргәзмәсе
Апрель	1. Бармак гимнастикасының баланың аң-белем үсешенә тәэсире 2. Сөйләм телендә балалар фольклорын куллану	Консультация. Папка-ширма.
Май	1. Безнең уңышларыбыз,нәтиҗәләр 2. Балаларның чыныгуы	Ата-аналар җыелышы Консультация.

Кушымта 5.

«Ял итү эшчәнлеге буенча чаралар оештыру планы һәм тәрбия эше»

Ай	Атна	Атнаның темасы	Йомгаклау чаралары
Сентябрь	1	«Белем илендә»	Белем көне, мәктәпкә экскурсия.
	2	«Минем урам. Минем яраткан шәһәрем»	
	3	«Минем урам. Минем яраткан шәһәрем»	”Мин яши торган як”темасына фотографияләр,плакатлар,рәсем нәр күргәзмәсе
	4	«Көз.Көз сынамышлары»	
Октябрь	1	«Көз.Көз сынамышлары»	
	2	«Көз.Көз сынамышлары»	”Көз нигъмәтләре”,”Көз төсмерләре”темасына балалар иҗаты күргәзмәсе
	3	«Мин дөньяда кеше»	
	4	«Мин дөньяда кеше»	
Ноябрь	1	«Мин дөньяда кеше»	Экскурсияләр һәм максатчан һавада булулар
	2	“Сау бул,көз!”	Көзге бәйрәмнәр.Сөмбелә. Каз өмәсе.
	3	”Кыргый һәм йорт хайваннары,аларның балалары”	
	4	”Кыргый һәм йорт хайваннары,аларның балалары”	
Декабрь	1	”Агачлар.Безнең урманнарның кыргый хайваннары”	
	2	”Агачлар.Безнең урманнарның кыргый хайваннары”	”Безнең тәрбияләнүчеләр”,”Безнең кечкенә дусларыбыз”дигән темаларга фотографияләр,плакатлар,рәсем нәр күргәзмәсе
	3	“Яңа ел бәйрәме”	

	4	“Яңа ел бәйрәме”	Яңа ел бәйрәмнәре
Январь	2	“Кыш.Кышкы күңел ачулар.Бездә кышлаучы кошлар”	
	3	“Кыш.Кышкы күңел ачулар.Бездә кышлаучы кошлар”	
	4	“Кыш.Кышкы күңел ачулар.Бездә кышлаучы кошлар”	Кышкы олимпиада
Февраль	1	“Куркынычсызлык злифбасы”	
	2	“Куркынычсызлык злифбасы”	Юл йөрү кагыйдәләре һәм тормыш эшчәнлегенең куркынычсызлык нигезләре буенча чаралар
	3	“Безнең Армия”	
	4	“Безнең Армия”	Ватанны яклаучылар көне
Апрель	1	“Мин табигать дөньясында”	
	2	Мин табигать дөньясында”	
	3	“Җир-безнең йортыбыз”	Яз бәйрәме.Нәүрүз. Җир көне(22 апрель)
	4	«Мониторинг»	
Май	1	“Җиңү бәйрәме”	
	2	“Әкиятләр атнасы”	”Бу нинди тылсымлы әкиятләр соң?”дигән темага фотографияләр,плакатлар,рәсем нәр күргәзмәсе
	3	“Кыр һәм бакча чәчәкләре.Бөҗәкләр”	
	4	“Кыр һәм бакча чәчәкләре.Бөҗәкләр”	Тиздән җәй” дигән темага фотографияләр,плакатлар,рәсем нәр күргәзмәсе